בחינת התאמת מדגם הגדרות תכנוניות לשטחים פתוחים מוגנים בישראל, להגדרת ולקטגוריות IUCN לשטחים מוגנים בינלאומיים

לילך בן-דוד פרג

תמוז תשע"א - יולי 2011

מכון דש"א-דמותה של ארץ

בחינת התאמת מדגם הגדרות תכנוניות לשטחים פתוחים מוגנים בישראל, להגדרת ולקטגוריות IUCN לשטחים מוגנים בינלאומיים.

כתיבה ועריכה: לילך בן-דוד פרג

הנחיה: צוות מכון דש"א - יואב שגיא , אורי רמון ואיריס האן.

צילום תמונת שער: לילך בן-דוד פרג (באזור שמורת רוחמה, 2003).

תוכן העניינים

חלק ראשון – עיקרי המחקר

תמצית התהליך, הממצאים, המסקנות וההמלצות 4

א. רקע ושלבי העבודה: 5

א.1. רציונאל המחקר ותהליך התוויתו 5

א.2. הגדרת וקטגוריות IUCN 5

א.3. הליך החקירה 7

ב. תמצית הממצאים והמסקנות: 8

ב.1. התאמת הגדרות התכנון להגדרת IUCN לשטח מוגן: 8

ב.2. סיווג הגדרות התכנון לקטגוריות IUCN: 13

ב.3. ממצאים נוספים: 14

ג. סיכום והמלצות 16

חלק שני – פרוט ממצאי המחקר

א. בחינת הגדרות תכנון לשטחים פתוחים מוגנים, מתוך מדגם תוכניות מתאר ארציות, מחוזיות ומחוזיות חלקיות, והתאמתן האפשרית להגדרות וקטגוריות IUCN לשטחים מוגנים. 17

1. הגדרות בתכניות מתאר ארציות - 18

תמ"א 35: – משולבת לבניה לפיתוח ולשימור 18

תמ"א 8 - לשמורות טבע וגנים לאומיים: 25

תמ"א 22 – ליער וייעור ושינוייה: 32

תמ"א 13 לחופי הים התיכון: 44

2. בחינת הגדרות במדגם תכניות מתאר מחוזיות כוללות: 49

תמ"מ 9/2 - מחוז צפון לנפות יזרעאל, כנרת, עכו וצפת 49

תמ"מ 21/3 – מחוז מרכז 55

3. בחינת הגדרות בתכניות מחוזיות חלקיות: 64

פארק שקמה (תמ"מ 43/14/4): 64

תמ"מ 5/6 – סובב בקעת הנדיב: 78

ב. סיווג הגדרות התכנון בהתאם למידת התאמתן להגדרת ולקטגוריות IUCN לשטח מוגן 88

ב.1. קריטריונים לסיווג הגדרות התכנון בהתאם למידת התאמתם להגדרת IUCN לשטח מוגן: 89

ב.2. סיווג הגדרות התכנון לשטחים פתוחים מוגנים לפי מידת התאמתם להגדרת IUCN לשטח מוגן 92

חלק ראשון – עיקרי המחקר

תמצית התהליך, הממצאים, המסקנות וההמלצות

א. רקע ושלבי העבודה:

א.1. רציונאל המחקר ותהליך התוויתו

תחילתו של מחקר זה, ביוזמה של מכון דש"א, בחברה להגנת הטבע, שנבעה מתוך עבודה משותפת עם הארגון הבינלאומי לשמירת טבע ומשאבי טבע - IUCN. המטרה הראשונית של המחקר הייתה לבחון את מאפייני ההגנה הקיימים על השטחים הפתוחים בישראל, מתוקף תכניות סטטוטוריות וחוקים רלוונטיים נוספים, ומידת התאמתם לקטגוריות בינלאומיות המסווגות שטחים פתוחים מוגנים, כבסיס להגדרה ושיפור של מידת ההגנה המוקנית לשטחים אלו. הגוף המוביל להגדרות אלה הוא WCPA -(World Commission for Protected Area), הוועדה העולמית לשטחים מוגנים של IUCN.

לנושא הראשוני הוכן מתווה למחקר ואף נערכה בדיקת פיילוט של תכנית, וזה הוצג בפני ועדת היגוי שהתכנסה לצורך המחקר, והוזמנו אליה נציגי הגופים השונים העוסקים בשטחים פתוחים בארץ, ומומחים שונים בתחום, מהאקדמיה, מתחום התכנון ומארגוני שמירת הסביבה. בעקבות בחינת המתווה, הוחלט בשלב זה להתרכז ישירות בבחינת הגדרות תכנוניות לשטחים פתוחים, שנראה שיש להן פוטנציאל התאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן. משמעותה של החלטה זו הייתה אומנם ויתור בשלב זה על בחינת מכלול מאפייני ההגנה על השטחים הפתוחים, והתרכזות במידת התאמתן של הגדרות תכנוניות להגדרת IUCN לשטח מוגן, וסיווגן לפי הקטגוריות הבינלאומיות, אך כפועל יוצא של התהליך, עוסק המחקר בכל זאת גם במאפייני ההגנה שמקנות הגדרות תכנון שונות, ממגוון תכניות מרכזיות בישראל, לשטחים פתוחים מוגנים, ומידת התאמתם לסטנדרטים בינלאומיים.

עבודה זו נעשתה אם-כן, מתוך מטרה לאתר את ההגדרות התכנוניות המתייחסות לשטחים שניתן לשייכם לאחת מקטגוריות IUCN, וכן להעלות למודעות גופי התכנון העוסקים בשטחים פתוחים, את הנושאים הדורשים השלמה ו/או שינוי בהגדרות תכנוניות אחרות, על מנת שגם אותם ניתן יהיה לשייך בעתיד לקטגוריות IUCN ולכלול שטחים שהותאמו במאגר המידע העולמי לשטחים מוגנים - World Database of Protected Areas - WDPA) המנוהל ע"י IUCN ו-UNEP. בנוסף לעובדה שסיכויי ההגנה על שטחים פתוחים המוגדרים כמתאימים לIUCN טובים יותר, שיוך כזה יוכל גם להעניק הכרה ותמיכה בינלאומית במאמץ התכנוני והממשקי שנעשה בישראל, על מנת להגן על אזורים ערכיים.

א.2. הגדרת וקטגוריות IUCN

להלן תמצית הגדרת IUCN ל"שטח מוגן", על פיה נבחנה מידת ההתאמה של ההגדרות התכנוניות לשטחים הפתוחים המוגנים, וכן רשימת הקטגוריות הבילאומיות של ובמ לסיווג שטחים מוגנים. לקוחבתרגום חופשי, מתוך מסמכי IUCN ,ובעיקר מתוך המדריך:

Dudley N. (editor), 2008, Guidelines for Applying Protected Area Management Categories, WCPA, IUCN.

הגדרת "שטח מוגן" על פי IUCN: "שטח גיאוגרפי מוגדר בברור, המוכר, מיועד ומנוהל, על ידי החוק או אמצעים יעילים אחרים, כדי להשיג שימור ארוך טווח של הטבע עם שירותי מערכות אקולוגיות וערכים תרבותיים נילווים".

תקציר מערך הקטגוריות של IUCN לשטחים מוגנים:

- **Ia - Strict Nature Reserve - שמורת טבע מוקפדת** (בארץ מקביל לשטחים סגורים בשמורות טבע)– אזורים מוגנים בקפדנות, שמטרתם להגן על המגוון הביולוגי, ובמידה וישנם אלמנטים גיאולוגיים / גיאומורפולוגיים, בהם ביקורים, שימושים והשפעות האדם מבוקרים ומוגבלים באופן מוקפד, על מנת להבטיח הגנה על הערכים המוגנים. אזורים מוגנים כאלו יכולים לשרת כאזורי התייחסות החיוניים למחקר מדעי ולניטור.

- **Ib - Wilderness Area – ארץ בראשית**– בדרך כלל אזורים גדולים, שלא נעשה בהם כל שינוי, או רק שינוי קל בלבד, ששמרו על מאפיניהם המקוריים, ושאינם מושפעים מישובי אדם קבועים או משמעותיים, אשר מוגנים ומנוהלים כך כדי לשמור את מצבם הטבעי.

- **II - National Park - גן לאומי** (ובארץ בעיקר מקביל להגדרת "שמורת טבע") – אזורים גדולים טבעיים, או כמעט טבעיים, המובדלים כדי להגן על טווח גדול של תהליכים אקולוגיים, יחד עם מיכלול המינים והמערכות האקולוגיות המאפינים את האזור, אשר גם מספקים תרומה לסביבה ולחברה התואמת הזדמנויות רוחניות, מדעיות, חינוכיות, נופש וביקור.

- **III - Natural Monument or Feature - נקודת ציון או איפיון טבעית** – אזור מובדל להגנה על נקודת ציון טבעית מסויימת, שיכולה להיות צורת קרקע, מערה תת-ימית, אתר גיאולוגי כמו מערה, או אפילו אתר חי כמו חורשה/ בוסתן עתיק. אלו בדרך כל אזורים מוגנים קטנים למדי, ובעלי ערך גבוה למבקרים.

- **IV - Habitat/Species Management Area - אזורי ניהול בתי גידול / מינים** - מטרתם של אזורים אלו להגן על מינים מסויימים או בתי גידול, וניהולם משקף את סדר העדיפות הזה. אזורים רבים מקטגוריה זו דורשים התערבות פעילה וסדירה כדי לענות על הדרישות של מינים מסויימים, או לתחזק בתי גידול, אבל זו לא דרישה של הקטגוריה.

- **V Protected Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן** – אזור מוגן, בו האינטרקציה בין הטבע לאדם יצרה במהלך הזמן אזור בעל אופי מובדל, עם ערך אקולוגי, ביולוגי, תרבותי ומדעי משמעותי, וששמירת השלמות של האינטרקציה הזו, חיונית להגנה ולקיום האזור, ולקשר שלו לשמירת טבע ונוף ולערכים אחרים.

- **VI - Protected Area with Sustainable Use of Natural Resources - אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים** – אזורים מוגנים, המשמרים מערכות אקולוגיות ובתי גידול, יחד עם הערכים התרבותיים הקשורים בהם, ועם מערכות מסורתיות לניהול משאבי הטבע. הם בדרך כלל אזורים גדולים, בהם רוב השטח במצב טבעי, בו חלק קטן של ניהול בר קיימא של משאבי טבע, ורמה נמוכה של שימוש לא תעשייתי במשאבי הטבע, המותאם לשמירת טבע, היא אחת מהמטרות העיקריות של האזור.

א.3. <u>הליך החקירה</u>

בשלב א' של העבודה (**המפורט להלן בטבלאות בחלק השני של המסמך – א.**) נבחר מדגם של שמונה תכניות מתאריות:

א. ארבע תוכניות מתאר ארציות הכוללות הגנה על שטחים פתוחים – תמ"א 35 משולבת לבניה לפיתוח ולשימור, תמ"א 8 לשמורות טבע וגנים לאומיים, תמ"א 22 ליער וייעור ותמ"א 13 לחופי הים התיכון.

ב. שתי תכניות מתאר מחוזיות – תמ"מ 9/2 למחוז צפון ותמ"מ 21/3 למחוז מרכז.

ג. שתי תכניות מתאר מחוזית חלקית ייעודית לשמירת השטחים הפתוחים הנמצאות בשלבים מתקדמים לקראת קבלת תוקף תכנוני – תמ"מ 43/14/4 – "פארק שקמה" ו תמ"מ 5/6 – "סובב בקעת הנדיב".

בכל תכנית אותרו הגדרות התכנון אשר עשויות להתאים להגדרת IUCN, ומכאן שלא נבחנו בשלב זה הגדרות לשטחים שהם פתוחים בעיקרם, אך מותרים בהם מגוון שימושים הכוללים בינוי, או שאינם מיועדים לשימור של הטבע, או שימוש בר קיימא במשאביו, לדוגמת שטחי איגום והחדרה, פארקים מטרופוליניים ואזורי נוף כפרי או חקלאות מבונה. יתכן כי בעתיד, במידה ויוחלט להרחיב מגוון השטחים הפתוחים שנבחנת מידת ההגנה עליהם, ולא רק בהתאם להגדרת IUCN, יהיה מקום לעסוק גם בשטחים אלו.

ההגדרות התכנוניות השונות נבחנו בטבלת חקירה, כאשר לכל הגדרה נבחן הביטוי של ההגנה על השטח בהוראות התכנית, כפי שעולה מההגדרה בהוראות התכנית, מהשימושים והתכליות ומההוראות המגינות על השטח המוגדר. בנוסף, נבחן גם תוקף ההגנה, כפי שעולה מהאפשרות לשינוי הייעוד ומהיחס בין התוכניות. כתוצאה מכך, נותחה מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן, אילו נושאים תואמים במלואם, איזה מעוררים ספק, ואיזה אינם תואמים. כתוצאה מכך, נותחה באופן ראשוני, מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן. את ההגדרות שאותרו כבעלות פוטנציאל מסויים להתאמה, נעשה ניסיון לסווג לאחת משש הקטגוריות של IUCN. כמו כן, הודגשו נושאים הנדרשים להשלמה או חידוד, על מנת להתאים להגדרות IUCN.

בשלב ב' של העבודה (**המפורט להלן בטבלאות בחלק השני של המסמך – ב.**) סווגו הגדרות התכנון שנבחנו בהתאם למידת התאמתם להגדרת IUCN לשטח מוגן. לצורך סיווג ההגדרות, הוכנה טבלת קריטריונים לסיווג, אשר הגדירה ארבע רמות התאמה, כאשר בכל אחת מהרמות הוגדרו מצבים שונים להתאמה של הגדרות. על סמך קריטריונים אלו, הוכנה טבלה המסווגת את כלל הגדרות התכנון שנבחנו לארבעה רמות התאמה, לפי מידת התאמתן להגדרת IUCN לשטח מוגן. בנוסף צויינו קטגוריות IUCN האפשריות לשיוכן, ומה שמשמעותי יותר, פורטו עיקרי הנושאים הדרושים להשלמת ההתאמה, או הגורמים לאי-התאמה.

בהמשך התהליך, ותוך כדי העבודה על סיווג ההגדרות לקבוצות ההתאמה, עלה הצורך בשינוי קבוצות ההתאמה. שינוי זה נבע בעיקרו מהעמקת התובנה, כי למעשה התאמה מלאה להגדרת IUCN קשה מאוד לאבחן רק על-פי בחינת הגדרה תכנונית, בהתאם לחוק התכנון והבניה, וזאת בעיקר משום שבהגדרת IUCN ישנו מרכיב הניהול (שניתן לפרשו גם כממשק), על ידי החוק או אמצעים יעילים אחרים. מרכיב זה לרוב איננו מקבל ביטוי במסגרת תכניות על פי חוק התכנון והבניה, ולמעשה המקרה היחיד שיש לכך ביטוי חוקי, הוא שמורות הטבע המוכרזות מתוקף חוק גנים לאומיים ושמורות טבע. לפיכך, יתר ההגדרות סווגו כבעלות רמות שונות של **פוטנציאל** להתאמה להגדרות ולקטגוריות IUCN לשטחים מוגנים, בכפוף לבחינה פרטנית של מאפייני השטח ואופן הניהול והממשק שלו, וכך נוצרו שלוש רמות ההתאמה המשניות לפי מידת פוטנציאל ההתאמה – גבוה, בינוני או נמוך.

בנוסף, אותרה קבוצה של הגדרות תכנון שהן למעשה "הגדרות סל", הכוללות בתוכן מספר הגדרות תכנוניות מתכניות אחרות, אליהן הן מפנות, לעיתים בשינויים קלים. מכיוון שההגדרות המקוריות מסווגות בדרך כלל לקבוצות התאמה שונות, הוחלט לסווג את הגדרות הסל האלו לקבוצה שלא ניתן לקבוע את מידת התאמתה, ולהתייחס לסיווג הגדרות התכנון בתכניות המקוריות.

לפיכך, בסופו של התהליך, סווגה מידת ההתאמה של הגדרות התכנון להגדרה ולקטגוריות IUCN לשטחים מוגנים כדלקמן:

1. התאמה מלאה להגדרת IUCN – שמורות טבע מוכרזות בלבד (ויתכן כי חלק מהגנים הלאומיים המוכרזים), יש צורך בבחינה פרטנית של מאפייניהם לצורך קביעת ההתאמה לקטגוריות IUCN השונות.
2. הגדרות בעלות פוטנציאל להתאמה:
2.א. פוטנציאל התאמה גבוה - הגדרה מתאימה בעיקרה, אך יתכן צורך בבחינה פרטנית ובמעקב אחר שינויי ייעוד או סיווג.
2.ב. פוטנציאל התאמה בינוני - נחוצות בדיקות נוספות או השלמות קלות.
2.ג. פוטנציאל התאמה נמוך - אפשרי בשינויים או השלמות תכנוניות, לרוב במסגרת תכנית מקומית.
3. אין התאמה - שטח פתוח מוגן שאינו תואם להגדרת IUCN – חסרים מרכיבי בסיס בהגדרת IUCN.
4. לא ניתן לקבוע את מידת ההתאמה – לרוב "הגדרות סל" הכוללות מספר הגדרות מתוכניות אחרות.

ב. תמצית הממצאים והמסקנות:

ב.1. התאמת הגדרות התכנון להגדרת IUCN לשטח מוגן:

מתוך שמונה התכניות שנבחרו להוות את מדגם הבדיקה של עבודה זו, **אותרו 56 הגדרות תכנוניות** לשטחים פתוחים מוגנים (לרבות עשרה מצרפי הגדרות תכנון מתשריטים מקבילים), אשר זוהו כבעלות פוטנציאל התאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן. מתוכן, 26 הגדרות מקורן בארבע תכניות מתאר ארציות, 9 הגדרות מקורן בשתי תכניות מתאר מחוזיות, ו21 הגדרות (ומצרפי - הגדרות) מקורן בשתי תכניות מתאר מחוזיות חלקיות.

להלן תמצית סיווג ההגדרות לרמות ההתאמה להגדרת IUCN:

1. **התאמה מלאה להגדרת IUCN** – לקבוצה זו משתייכות בשלב זה הגדרה אחת מתמ"א 8 – **"שמורה מוכרזת"** (מתוקף חוק גנים לאומיים ושמורות טבע). יתכן כי בעתיד, בעקבות בחינה פרטנית יותר של שטחים המשוייכים להגדרות תכנון בעלות פוטנציאל להתאמה, ניתן יהיה לשייך לקבוצה זו גם הגדרות נוספות. נדרשת עבודה משלימה, שתבחן לאיזו מקטגוריות IUCN נכון לשייך כל אחת משמורות הטבע המוכרזות.
(הערה: יתכן כי גם חלק מהגנים הלאומיים המוכרזים תואמים לקבוצה זו, אך יש צורך לבחון את הביטוי להגנה על ערכי הטבע בהוראות התכנית המקומית, בהתאם לנדרש

בהגדרת IUCN. משום כך, סווגה בשלב זה ההגדרה "גן לאומי מוכרז" כבעלת פוטנציאל התאמה גבוה).

2.א. **<u>פוטנציאל התאמה גבוה</u>** - מתוך כלל ההגדרות שנבחנו, שלהן פוטנציאל להתאמה להגדרת IUCN, נמצאו 5 הגדרות כבעלות פוטנציאל התאמה גבוה להגדרת IUCN לשטח מוגן.

הגדרות מתכניות מתאר ארציות:

- <u>מתמ"א 8</u> - **"שמורת טבע בהפקדה או בתוקף"** – התאמת ההגדרה טובה, נדרש מעקב אחר שינויי יעוד, ויישום הניהול והממשק בשמורות שאינן מוכרזות, **"גן לאומי מוכרז"** – יש צורך בחידוד הגדרת המטרה והנחיות לשמירת הטבע והמגוון הביולוגי.
- <u>מתמ"א 22</u> – **"יער טבעי לשימור"** – התאמת ההגדרה טובה, נדרש מעקב אחר שינוי יעוד או סוג היער (בהתאם לשינוי 4 לתמ"א 22) ויישום הניהול והממשק.

ב. הגדרות מתכניות מתאר מחוזיות:

- <u>מתמ"מ 21/3</u> – מחוז מרכז – **"שמורה לאומית של טבע הארץ"** (מתוך תכנית מפורטת גז/108).

ג. הגדרות מתוכניות מתאר מחוזיות חלקיות יעודיות לשמירת שטחים פתוחים:

- <u>מפארק שקמה (תמ"מ 43/14/4)</u>- **"ליבה שמורה"** – התאמה טובה, בעיקר שטחים טבעיים, בשילוב עם שימושים ברי קיימא. נדרש מעקב אחר היישום במסגרת החלטות מנהלת הפארק / הוועדה המחוזית.

המאפיינים העיקריים של ההגדרות שנמצאו כבעלות פוטנציאל התאמה גבוה להגדרת IUCN, הם התייחסותן לשטחים שהם טבעיים, או טבעיים ברובם, שהמטרה והנחיות התכנון שלהן מכוונות לשימור הטבע, עם אפשרות לשילוב של מעט שימושים ברי קיימא מוגבלים מאוד, ואשר קיים בשטחים אלו מנגנון ניהול או ממשקי.

2. ב. 17 הגדרות סווגו כבעלות **<u>פוטנציאל התאמה בינוני</u>** להגדרת IUCN, כלומר הן מתאימות בבסיסן, אך יש צורך בבדיקות/ הבחנות נוספות או הבהרות ודגשים, לרבות מצרפי הגדרות מתכנית אחת:

א. הגדרות מתכניות מתאר ארציות:

- <u>מתמ"א 8</u> – **"גן לאומי", "גן לאומי בהפקדה או בתוקף"** – נחוץ דגש על נושא שמירת הטבע, מעבר לנופש בחיק הטבע.
- <u>מתמ"א 22</u> – **"יער פארק חופי"**- נדרש מעקב אחר שינויי יעוד, חיזוק מידת ההגנה על הטבע והדגשת השמירה על המגוון הביולוגי והמערכות האקולוגיות.

ג. הגדרות מתוכניות מתאר מחוזיות חלקיות יעודיות לשמירת שטחים פתוחים:

- <u>מפארק שקמה (תמ"מ 43/14/4)</u>-**"שמורת טבע"** - נדרשת הבחנת השמורות המוצעות, הדורשות תכנית מקומית (וישויכו לקבוצת הפוטנציאל הנמוך), ונדרש מעקב אחר שינויים אפשריים בין שטחי שמורה לשטחי יער, ומאיזה סוג.
"שטחי יער" - ברמות הרגישות לתכנון הנמוכות, תדרש הבחנה בין סוגי היערות לצורך קביעת מידת התאמתם בדומה להגדרות תמ"א 22 (ברמות הרגישות הגבוהות ישנה הגנה בתכנית ללא קשר עם סוג היער), ונדרשת הבחנת יערות מוצעים שנחוצה להם תכנית מקומית (וישויכו לקבוצת הפוטנציאל הנמוך).

"מעטפת הליבה השמורה – מכלול לשימור נוף" - נדרשת בחינה של היקף השטחים הטבעיים לעומת שימושים פתוחים אחרים (על מנת לבחון את ההתאמה לקטגוריה IV של IUCN, המתייחסת לשטח שהוא טבעי ברובו, על-אף שיש בו גם שימושים ברי קיימא).

10 "מצרפים שונים של הגדרות מתכנית "פארק שקמה": צרוף של כל אחד משלושת ייעודי הקרקע **"שמורת טבע"/ "שטח יער"/ "אזור חקלאי",** אשר מוגדר בתכנית גם כאחד מאזורי הרגישות לתכנון: **"ליבה שמורה" / "מעטפת הליבה השמורה"** ואשר מסומן בתשריט גם כ **"שטח טבעי"** – השילוב של שטח המסומן כ"שטח טבעי" עם אחד משני אזורי הרגישות לתכנון הגבוהים בתכנית, יוצר תנאי הגנה המאפשרים פוטנציאל התאמה לשטח בכל אחד משלושת ייעודי הקרקע. אך יחד עם זאת, גם פה נדרשת הבחנת השמורות והיערות המוצעים, הדורשים תכנית מקומית. כך גם לגבי התאמת מצרפים של **"שטח יער" / שמורת טבע"** עם **"ליבה שמורה" / "מעטפת הליבה השמורה"** בלבד.

- מ"סובב בקעת הנדיב" (תמ"מ 5/6) - **"רצועת נחל וסביבותיו"** - נדרשת בחינה של השטח, איזה חלק ממנו נשמר טבעי (לבחינת התאמה לקטגוריה IV), ונדרש פיקוח / מעקב בשטח.

המאפיינים העיקריים של ההגדרות שנמצאו בעלות פוטנציאל התאמה בינוני להגדרת IUCN, הם התייחסותן לשטחים בעלי מאפיינים טבעיים בעיקרם, או שילוב של שטחים טבעיים ושטחים פתוחים אחרים. בחלק מהמקרים דרושה הבחנה בין שטחים שנחוצה בהם תכנית מקומית המפרטת הנחיות לשמירת הטבע לאחרים שקיימת בהם. במקרים אחרים, נדרשת בחינה של היקף השטחים הטבעיים הכלולים בהגדרה, או שנחוץ דגש רב יותר על נושא שמירת הטבע.

2. ג. 20 הגדרות סווגו כבעלות **פוטנציאל התאמה נמוך** - ההתאמה אפשרית במידה ויעשו שינויים ו/או השלמות, לרוב במסגרת תכנית מקומית:

א. הגדרות מתכניות מתאר ארציות:

- מתמ"א 35 – **"רצועת נחל"** - נחוצה הגדרת גבולות ברורים בתוכנית מקומית, ודגש על שמירת מאפיינים טבעיים ומגוון ביולוגי.
" מכלול נופי" - נחוצה הגדרה של השטח כמיועד לשימור, הגבלה של הבינוי החקלאי, והנחיות לסוג והיקף שירותי התיירות.
- מתמ"א 8 – **"גן לאומי מוצע", "שמורת טבע מוצעת"** – נחוצה תכנית מקומית לשטחים שטרם אושרה להם (לחלק מהשטחים המוגדרים בתמ"א 8 כ"מוצעים", כבר הוכנו תכניות מקומיות מאז אישור התמ"א).
"שמורת נוף" – נחוצה תכנית להגנה על המאפיינים הטבעיים, לרבות הגבלת השימושים לברי-קיימא והגבלת הבינוי החקלאי.
- מתמ"א 22 – **"יער טבעי לטיפוח", "יער פארק מוצע", "נטיעות בגדות נחלים" -** נחוצה בחינת השטח לקביעת מצבו הטבעי, והכנת תכניות מקומיות לשימור על ערכי טבע.
"יער נטע אדם מוצע" – נדרשת הכנת תכנית מקומית, המגנה על שטחים טבעיים ערכיים, והכוללת הוראות לנטיעה של מינים מקומיים על בסיס שיקולים אקולוגיים, או שינוי סיווג היער לאחד היערות השמורים יותר (בהתאם לשינוי 4 לתמ"א).

- מתמ"א 13 חופי הים התיכון – **"שמורת חוף"** - נדרשת תוכנית מקומית המגנה על משאבי הטבע ומגבילה את הפיתוח, או שינוי להגדרה מגנה יותר (בהתאם לשינוי 7 לתמ"א).
"שמורת נוף" - נדרשת תוכנית מקומית מגנה, בה תוגדר הגנה על ערכי טבע ויוגבל הבינוי החקלאי בשטחים רגישים.

ב. הגדרות מתכניות מתאר מחוזיות:
- מתמ"מ 9/2 (מחוז צפון) – "**שטחים ליער ולייעור" –** נדרשת הבחנה בין סוגי היערות גם בהוראות, והנחיות לשמירת ערכי הטבע בתכנית מקומית.
- מתמ"מ 21/3 (מחוז מרכז) – **"יער"-** נדרשת הבחנה בין סוגי היערות והנחיות לשמירת ערכי הטבע בתכנית מקומית, לשטחים נוספים על תמ"א 22.
"חוף הים" – לשטחים הנוספים על תמ"א 13 נדרשת תכנית מקומית והגבלת הבינוי המותר לפיתוח ולחקלאות.
"אזור נחל וסביבותיו" - נדרש אישור תכנית מתאר מחוזית חלקית למתחם נחל וסביבותיו, בהתאם למפורט בהוראות התכנית.

ג. הגדרות מתוכניות מתאר מחוזיות חלקיות יעודיות לשמירת שטחים פתוחים:
- מפארק שקמה (תמ"מ 43/14/4)-"**מסדרון אקולוגי**" - נדרשת הכנת תכנית מפורטת למסדרונות האקולוגיים, בהתאם לאמור בהוראות התכנית.
- מסובב בקעת הנדיב (תמ"מ 5/6)- **"יער וייעור"** - נדרשות הוראות תכנון מפורטות, או הנחיה להוראות כאלו בתכניות מקומיות, שיבטיחו את פעולות מימשק היערות, בדומה למטרות המצויינות בתכנית, ואישור תכניות מפורטות ליערות המוצעים.
" שטח פתוח מוגן" – נדרשת הגבלה תכנונית (יתכן בתכנית מקומית) של היקף הבינוי החקלאי, בחינה בפועל עם מעקב אחר מאפייני השטח – איזה חלק ממנו אכן נשמר כשטח טבעי ועוד.
"חוף מוגן" - נדרש שיפור של ההנחיות התכנוניות המגנות על השטח (יתכן בתכנית מקומית).

המאפיינים העיקריים של ההגדרות שנמצאו בעלות התאמה אפשרית להגדרת IUCN, במידה ויעשו שינויים ו/או השלמות, הם התייחסותן לשטחים בעלי מאפיינים טבעיים בעיקרם, או שילוב של שטחים טבעיים ושטחים פתוחים אחרים. חלק גדול מההגדרות דורשות ביטוי תכנוני נוסף, לרוב בתכנית מקומית, כחלק אינטגרלי מההגדרה עצמה, או שנדרשים שינויים תכנוניים, דוגמת פרוט הנחיות תכנון המחזקות את מידת ההגנה על הטבע, בנוסף לאיזכור הנושא במטרות. בחלק מהמקרים נחוצה גם בחינת מצב השטח עצמו, על מנת לבחון את היקף השטחים הטבעיים שבו.

2. 7 הגדרות סווגו כ**שטח פתוח מוגן שאינו תואם להגדרת IUCN** בתנאים הנוכחיים, ונחוצים בהן שינויים ברמת התכנית בה הן מוגדרות, על מנת שאפשר יהיה לשייכן לקטגוריות IUCN:

א. הגדרות מתכניות מתאר ארציות:
- מתמ"א 35 – **" רצועת נוף"** - חסרה הגדרת גבול ברור לשטח, והנחיות תכנון המגנות על השטח ומאפייניו הטבעיים.
"מרקם חופי"- חסרה הגדרה כשטח מוגן פתוח, יש אפשרות פיתוח בתנאים.
- מתמ"א 22 – **"יער נטע אדם קיים"** – אין הגנה על מאפיינים טבעיים.
- מתמ"א 13 חופי הים התיכון – **"שטח ציבורי פתוח"** - אין הגנה על מאפיינים טבעיים.

ב. הגדרות מתכניות מתאר מחוזיות:
-מתמ"מ 9/2 (מחוז צפון) – "**פארק טבע ותיירות" -** אין התאמה בשל אפשרויות לבינוי למטרות אכסון.
"קבוצת רגישות 1 – שטח מוגן מפיתוח" – חסרים תנאים לשימוש בר קיימא במשאב הקרקע לחקלאות.

ג. הגדרות מתוכניות מתאר מחוזיות חלקיות יעודיות לשמירת שטחים פתוחים:
-מפארק שקמה (תמ"מ 43/14/4)-**"שטח טבעי"** - זו איננה הגדרה תכנונית עם הנחיות תכנון עצמאיות, על-אף סימונה בתשריט, אך היא מחזקת הגנה והתאמה בשילוב עם הגדרות נוספות.

המאפיינים העיקריים של הגדרות תכנון שזוהו תחילה כבעלות פוטנציאל התאמה, אך הסתבר לאחר בחינה כי אינן תואמות להגדרת IUCN לשטח מוגן, הם היותם שטחים פתוחים בעיקרם, אך לא בהכרח טבעיים, או שהגדרת התכנון איננה מגנה על המאפיינים הטבעיים של השטח במידה מספקת, כמו למשל אפשרויות לבינוי לשימושים שונים. במקרים אחרים לא מדובר בהגדרה תכנונית קלאסית עם גבול ברור או הנחיות תכנון עצמאיות.

3. 6 הגדרות הן "הגדרות סל", שסווגו כ **לא ניתן לקבוע את מידת התאמתן,** מכיוון שהן כוללות בתוכן כמה הגדרות שונות מתוכניות קודמות:
א. הגדרות מתכניות מתאר ארציות:
- מתמ"א 35 – "**שמורת טבע, שמורת נוף וגן לאומי"** - נחוצה הבחנה בין הסוגים ו/או שיפור ההגנה על שמורות הנוף.
- מתמ"א 13 חופי הים התיכון – "**שמורת טבע מוכרזת/ בתוקף/ מוצעת", "גן לאומי מוכרז/ בתוקף / מוצע"** - נדרשת הבחנת שמורות הטבע / גנים לאומיים מוצעים, הדורשים תכנית מקומית.
א. הגדרות מתכניות מתאר מחוזיות:
- מתמ"מ 9/2 (מחוז צפון) – **"שטחים לשמורות טבע, גנים לאומיים ושמורות נוף" –** נדרשת הבחנה בין הסוגי ההגדרות, וכן בין סוגי היערות שניתן לשנות ייעוד שמורת נוף אליהם, והגבלת השימושים המותרים בשמורות המוגדרות גם ליער.
- - מתמ"מ 21/3 (מחוז מרכז) – "**גנים לאומיים שמורות טבע ושמורות נוף" -** נדרשת הבחנה בין הסוגים ושיפור ההגנה על ערכי הטבע בשמורות הנוף.
ג. הגדרות מתוכניות מתאר מחוזיות חלקיות יעודיות לשמירת שטחים פתוחים:
- מסובב בקעת הנדיב (תמ"מ 5/6)- "**שמורות טבע, גנים לאומיים ושמורות נוף"**- נדרשת הבחנה בין הסוגים בהוראות התכנית, וחידוד התוקף של איסור הבניה בשמורות הנוף.

בחלק מהמקרים דרושה הבחנה בין סוגים שונים של הגדרות תכנון שאוחדו בהגדרה אחת. ההגדרות הללו מתייחסות להכללה של שמורות טבע (מוכרזות, מאושרות ומוצעות), גנים לאומיים ושמורות נוף, תחת הגדרה תכנונית אחת. מכיוון שיש שוני משמעותי בין מידת ההתאמה של שמורות מוכרזות למשל, לזו של שמורות נוף, הוחלט שלא לסווג את ההגדרות הכוללניות הללו לפי רמת ההתאמה הנמוכה של שמורות הנוף, אלא להבחין אותן בקבוצה נפרדת, כהגדרות שלא ניתן בשלב זה לקבוע את מידת התאמתן, בצרוף המלצה תכנונית עתידית, להעדיף הבחנה בין הסוגים השונים של ההגדרות, גם בתכניות ברמה ארצית או מחוזית.

ב.2. סיווג הגדרות התכנון לקטגוריות IUCN:

במקביל לבחינת מידת ההתאמה של הגדרות התכנון להגדרת IUCN לשטח מוגן, נעשה גם ניסיון לסווג את ההגדרות שנמצאו בעלות מידת התאמה מסויימת, לאחת משש הקטגוריות של IUCN לסיווג שטחים מוגנים.

חשוב לציין, שמכיוון שסיווג השטחים המוגנים בהתאם לקטגוריות IUCN מתייחס גם למאפיינים הפיסיים של השטח (גודל, אופי השטח), ולא בהכרח רק למידת או אופן ההגנה על השטח, ישנה בעייתיות לסווג את הגדרות התכנון עצמן, אשר ברובן (בעיקר בתכניות שנבחנו ברמה הארצית והמחוזית) מנוסחות באופן כוללני, ומתאימות לסוגים רבים של שטחים. כלומר, הסיווג לקטגוריות מיועד לבחינה פרטנית של מאפייני שטח מסויים, ולא על פי הגדרה תכנונית, אם כי יתכן שניתן יהיה לעשות זאת בהגדרות של תכניות מקומיות מפורטות. אף-על-פי-כן, ומתוך מודעות לבעייתיות הזו, שלא תאפשר דיוק בשלב זה, הוחלט להדגים ולהתרשם מנושא הסיווג לקטגוריות כבר במחקר ראשוני זה. משם-כך, ברוב המקרים, נעשה סיווג ההגדרות בעבודה זו למספר קטגוריות אפשריות, תוך הבנה כי הסיווג הרישמי למאגר המידע WDPA, נכון שיעשה בהתאם לבחינה פרטנית של השטחים.

להלן עיקרי סיווג ההגדרות לקטגוריות IUCN:

1. <u>הגדרות בעלות התאמה מלאה</u> – את התאמתן של השמורות המוכרזות לקטגוריות יש לבחון כמובן בהתאם למאפייני השטח. חלק גדול מהשמורות ניתן יהיה לשייך לקטגוריות II - גן לאומי, III - נקודת ציון או איפיון טבעית או IV - אזורי ניהול בתי גידול / מינים, ויתכנו כמה שמורות שיתאימו ל Ib - ארץ בראשית, ומעט שטחים סגורים בתוך שמורות יתאימו לקטגוריה Ia - שמורת טבע מוקפדת.

2. א. <u>הגדרות בעלות פוטנציאל התאמה גבוה</u> - הגדרות לשטחים טבעיים בלבד כמו "שמורות טבע" או "יער טבעי לשימור" - יתאימו ברובן לקטגוריות: II - גן לאומי, III - נקודת ציון או איפיון טבעית או IV - אזורי ניהול בתי גידול / מינים. "ליבה שמורה" (בתכנית פארק שקמה) – בה יש שילוב של שטחי טבע ושטחים פתוחים עם שימושים ברי קיימא, מתאימה לקטגוריה VI - אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים.

2. ב. <u>הגדרות בעלות פוטנציאל התאמה בינוני</u> – "גן לאומי" לסוגיו יתאים במקרים רבים ל III - נקודת ציון או איפיון טבעית, "יער פארק חופי" יתאים ל IV - אזורי ניהול בתי גידול / מינים. "שטחי יער" המוגנים באזורי הרגישות הגבוהים בתמ"מ 43/14/4 יתאימו לקטגוריה III – נקודת ציון או איפיון טבעית, או ל V - נוף/ נוף ים מוגן, ו"מעטפת הליבה השמורה" מתאימה לקטגוריה VI- אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים.

2. ג. <u>הגדרות בעלות פוטנציאל התאמה נמוך - אפשרי בשינויים או השלמות</u> – "רצועת נחל" בתמ"א 35 אופיינית ל IV - אזורי ניהול בתי גידול/ מינים, כמו גם "מסדרון אקולוגי" בתמ"מ 43/14/4. הגדרות לאזורים נופיים בהם יש אינטרקציה עם האדם כמו – "מכלול נופי" מתמ"א 35, "שמורת נוף" מתמ"א 8 וכן רוב סוגי היערות מתמ"א 22 , יתאימו לקטגוריה V - נוף/ נוף ים מוגן. הגדרות כוללניות כמו "אזור נחל וסביבותיו" או "חוף הים" מתמ"מ 21/3, או "שמורת חוף" מתמ"א 13, יתאימו בהתאם למאפיינים ומידת ההגנה בתכנית מפורטת ל V - נוף/ נוף ים מוגן או ל VI - אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים.

ניתן לומר, על-אף יוצאי דופן לא מעטים, כי ישנה מגמה מסוימת, לפיה הגדרות בעלות רמת התאמה גבוהה יותר מתאימות ברובן לקטגוריות הראשונות – I-IV, המתארות סוגים שונים של שטחים טבעיים שמורים; הגדרות שזוהו כבעלות פוטנציאל התאמה בינוני מתאימות לטווח הקטגוריות הרחב ביותר, כלומר גם שטחים טבעיים וגם שטחים שניכרת בהם אינטרקציה עם האדם; ובקבוצת הגדרות שזוהו כבעלות פוטנציאל התאמה אפשרי בשינויים או השלמות, ישנן יותר הגדרות המסווגות לקטגוריות V ו VI, כלומר אזורים בעלי ערכיות נופית, שניכרת בהם השפעת האדם.

ב.3. <u>ממצאים נוספים</u>:

א. אחד מתוצרי הבסיס, בחלק א' של עבודה זו, על-אף שהוא אינו הנושא העיקרי הנבדק בה, הינו מסד נתונים, הכולל סקירה של הביטוי התיכנוני שמקבלת כל אחת מהגדרות התכנון לשטחים פתוחים פוטנציאליים להתאמה, בהוראות התכנית הסטטוטורית המגדירה אותה. למעשה מאפשר תוצר בסיס זה לקבל תמונת מצב מדגמית, על הסוגים הרבים של שטחים פתוחים מוגנים הקיימים בארץ, ועל המגוון הרחב של הביטויים המתקבלים משפות תכנון שונות, העוסקות כולן בהגנה על שטחים פתוחים ערכיים. מסד נתונים זה, לרבות ההתייחסות למידת ההגנה על השטח של ההגדרות, עשוי לשמש גם עבודות ומחקרים נוספים העוסקים בשטחים פתוחים מוגנים בארץ, לרבות כאלו שאינם קשורים בהכרח להגדרות IUCN, או אף לשמש מתכננים ומוסדות תכנון בבואם לעדכן תכניות אלו, או להכין ולאשר תכניות חדשות הכוללות שטחים פתוחים מוגנים.

ב. ממצא נוסף שעלה מתוך עבודת סיווג ההגדרות לרמות התאמה להגדרת IUCN, הוא שככלל, התאמה להגדרת IUCN יכולה להיות לשטח שקיימת עבורו תכנית מקומית מאושרת, על אף שהדבר איננו מצויין במפורש כתנאי בגוף הגדרת IUCN. אין זה אומר שלא ניתן למצוא התאמה של הגדרות בתכניות ברמה הארצית והמחוזית, אך אלו צריכות להיות מגובות בתכנון מקומי מאושר. בין היתר, תרומתה של עבודה זו, בכך שהיא נותנת כיוון וכלים לאתר את הגדרות התכנון המתייחסות לשטחים להם מומלץ לקדם תכניות מקומיות, במגמה להביא אותם להתאמה מלאה, ואף לתת להם מעמד רשמי כשטח מוגן בהתאם, באמצעות הכללתן במאגר המידע העולמי (WDPA).

ג. ממצא אחר, מתייחס לשינויים מאוחרים שאושרו לתמ"אות, כמו שינוי 4 לתמ"א 22 ושינוי 7 לתמ"א 13, המאפשרים גמישות בשינוי בין הגדרות תכנון של התכנית עצמה (בין סוגי יערות בתמ"א 22, או בין הגדרות לשטחים פתוחים בתמ"א 13). שינויים אלו, מצד אחד עלולים להוריד מערכן הסטטוטורי של הגדרות התכנון המגנות יותר, בכך שמאפשרים בקלות יחסית להחליף אותן בהגדרות תכנון פחות מגנות, ומנגד מאפשרים להעלות במקרים מסויימים את מידת ההגנה של שטחים אשר סווגו מראש ברמת הגנה נמוכה (דוגמת "יער נטע אדם מוצע"), אך בפועל נותרו כשטחים טבעיים, או שטחים הניתנים לשיקום. מכאן שיש צורך בערנות ליוזמות שינוי מסוג זה המוגשות למוסדות התכנון.

ד. "הגדרות סל", הכוללות מספר הגדרות תכנון מתוכניות קודמות תחת הגדרה תכנונית אחת (דוגמת ההכללה של שמורות טבע לסוגיהן, גנים לאומיים ושמורות נוף, תחת הגדרה תכנונית אחת) זוהו כבעייתיות לנושא סיווג מידת התאמתן, ובאופן כללי גם כמחלישות את מידת ההגנה על השטח. לכן הוחלט להבחין הגדרות אלה בקבוצה נפרדת, כהגדרות שלא ניתן בשלב זה לקבוע את מידת התאמתן. בנוסף כדאי להסב את תשומת הלב של מוסדות

התכנון לבעייתיות שנוצרת מהגדרות כוללות כאלו, להעדיף הבחנה בין הסוגים השונים של ההגדרות, גם בתכניות ברמה ארצית או מחוזית.

ה. לעומת זאת, מצרף של הגדרות תכנון מתכנית אחת, חלקן מתשריטים מקבילים, כמו במקרה של תכנית "פארק שיקמה" (תמ"מ 43/14/4) עשוי להביא למצב בו עצם השילוב של הגדרות שונות שלא נמצאו כתואמות בפני עצמן, יוצר התאמה טובה יותר להגדרת IUCN. כלומר, יתכן שדווקא תכנון בשיטה זו של רבדים תכנוניים כמו יעודי קרקע, אזורי רגישות וכדומה, אשר מרחיב את מגוון ההתחייחסות התכנונית לשטח, יכול להגדיל גם את ההגנה על שטחים ערכיים וגם את הסיכוי להתאמה של שטחים להגדרת IUCN, ובלבד שההגדרה המשולבת עומדת בתנאי ההגדרה של IUCN ל"שטח מוגן", כמו ביטוי מרחבי מוגדר.

ו. נושאים אחרים ניתן לשייך **לתהליך העבודה**, ודיון בהם משמעותי לא רק להבנת תוצרי המחקר, אלא גם כבסיס למחקרים יישומיים עתידיים, שיתכן ויבקשו להרחיב את הבחינה המדגמית בעבודה זו, או להעמיקה לבדיקת תכניות מקומיות ונתוני השטחים המוגנים עצמם:

1. הערכת התאמה של שטח מסויים להגדרת IUCN, ובוודאי שלקטגוריה מסויימת, על פי הגדרה תכנונית בלבד, המתייחסת למגוון גדול של שטחים (במיוחד בתוכניות ארציות או מחוזיות), איננה פשוטה או ודאית. כפי הנראה שהבעיתיות תיפחת אם הבדיקה תעשה "מלמטה", מתוך השטח, ולא "מלמעלה" – מתוך התכנית, כך שניתן יהיה להתחשב בכל "שכבות המידע" התכנוניות, החוקיות והממשקיות, וכן במאפיינים הפיסיים השונים. יחד עם זאת, עבודה זו ניגשת לנושא לא מכיוון השטח, אלא מהכיוון התכנוני הכולל דווקא, ובכך היא מאפשרת קבלת תמונת מצב, מדגמית אומנם, אך מקיפה דיה, בראייה ארצית כוללת, שתרומתה עשויה להיות משמעותית לגופים השונים העוסקים בתכנון ובהגנה על שטחים פתוחים.

2. מתוך הכרה בבעייתיות הנ"ל, ומתוך ההבנה שהתאמה מלאה להגדרת IUCN קשה מאוד לאבחן רק על-פי בחינת הגדרה תכנונית, על-פי חוק התכנון והבניה, מכיוון שישנם בהגדרה מרכיבים נוספים כמו ניהול או אמצעים יעילים אחרים, שלרוב הביטוי שלהם איננו במסגרת תכנית סטטוטורית, התקבלה החלטה, שלמעט שמורות הטבע המוכרזות מתוקף חוק גנים לאומיים ושמורות טבע, יתר ההגדרות סווגו כבעלות רמות שונות של פוטנציאל להתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN לשטחים מוגנים, בכפוף לבחינה פרטנית של מאפייני השטח ואופן הניהול והממשק שלו.

3. ישנה חשיבות להבנה כי ההחלטה האם להגדרה תכנונית מסויימת יש פוטנציאל להתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן ולקטגוריות השונות, ובאיזו מידה של התאמה, הרבה פעמים איננה מובהקת. על-אף שתהליך הסיווג לרמות ההתאמה נעשה על פי קריטריונים שהוגדרו מראש, היו לא מעט הגדרות שסיווגן עורר לבטים, ונערכו בהם מספר שינויים.

4. היו מספר מקרים בהם תהליך בחינת ההתאמה של ההגדרות היה שונה, בכך שלא נבחנה רק מידת התאמתן להגדרת IUCN לשטח מוגן כפי שהיא, אלא הובאה בחשבון מראש גם ההתאמה לקטגוריה מסויימת שנראתה מתאימה. דוגמא למקרה

כזה הן הגדרות שנראו כמתאימות לקטגוריה VI- אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים, שאחד התנאים שלה הוא שהשטח יהיה ברובו שטח טבעי. לא תמיד ניתן להבין מהגדרת התכנון מה היקף השטחים הטבעיים לעומת שטחים אחרים בה, ולכן זה משפיע על היכולת לקביעה של מידת ההתאמה.

ג. סיכום והמלצות

חשיבותה של עבודה זו בהעלאת נושא ההגדרה והקטגוריות של IUCN לשטחים פתוחים מוגנים למודעות ולסדר היום של הגופים השונים העוסקים בתכנון ובהגנה על שטחים פתוחים בישראל. לראשונה מוצגת בחינה מדגמית של מאפייני ההגנה שמעניקות הגדרות תכנון רלוונטיות מתכניות ברמה הארצית, המחוזית והמחוזית חלקית לשטחים פתוחים, ונבחנת ומסווגת, בהתאם לקריטריונים מוגדרים, מידת ההתאמה של הגדרות התכנון הללו להגדרה ולקטגוריות של IUCN לשטחים פתוחים מוגנים.

בחינה זו, לרבות איתור הנושאים הדרושים להשלמה או שינוי בהגדרות התכנון השונות, על מנת לשפר את מידת התאמתן להגדרת IUCN, עשויה להוות כלי עבודה חשוב בידי מתכננים, גופים ירוקים ומוסדות התכנון, בבואם לדון בהכנה, עדכון או שינוי של תכניות מתאר הכוללות שטחים פתוחים הדורשים הגנה תכנונית, ואף עשויה לסייע למתכננים בניסוחן של הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים, ולהתאמה טובה יותר שלהן לשמירה על ערכי טבע ונוף. בכך חשיבותן, בין היתר, של ההערות הפרטניות המתייחסות לכל אחת מהגדרות התכנון בטבלאות הניתוח הבסיסיות בחלק א' של העבודה.

בנוסף לאפשרות לקדם את הליך ההכרה והשיוך למאגר המידע העולמי על שטחים מוגנים (World Database of Protected Areas - WDPA), של שטחים המוגדרים בהגדרות תכנון שאותרו כבעלות התאמה מלאה להגדרת IUCN (שמורות טבע מוכרזות), נראה כי ניתן יהיה לקדם בהשקעה מעטה יחסית, שלרוב איננה מחייבת הליך אישור תכנוני, גם את שיוך השטחים הכלולים בהגדרות שסווגו כבעלות פוטנציאל התאמה גבוה, ואף את בעלות פוטנציאל ההתאמה הבינוני, גם אם הדבר יצריך עבודת שטח. הגדרות שסווגו כבעלות פוטנציאל התאמה נמוך - התאמה אפשרית בשינויים או השלמות, דורשות אומנם לרוב אישור תכנית מקומית, או שינוי לתוכנית הקיימת, אך איתור החוסרים הדורשים השלמה בעבודה זו, עשוי להקל על התהליך ולהביא את הגופים השונים להתחשב בנושא בעת אישור תכניות עתידיות.

על מנת ליישם את שיוך השטחים המוגנים לקטגוריות (WDPA), יש צורך לעבור מהרמה התכנונית לרמת השטח. עבודה זו מהווה את הבסיס לזיהוי אותם שטחים המוגדרים בהגדרות התכנון שנמצאו כבעלות פוטנציאל להתאמה להגדרת IUCN. עתה ניתן לאתר את התכניות המקומיות של אותם שטחים, ולבחון את מאפייני השטח ואופן הניהול והממשק שלהם, על מנת לקבוע האם אכן ניתן לשייכם, ולאיזו מהקטגוריות השונות. בין היתר, יידרש גם המשך מעקב אחר שינויי גבולות וייעוד, כחלק מהליכים תכנוניים המאושרים בוועדות התכנון, והסרה או הוספה של שטחים אלו ממאגר השטחים המוגנים.

מוצע בשלב ראשון לערוך בחינת פיילוט למספר שטחים המשוייכים לכמה הגדרות שונות שנמצאו כבעלות פוטנציאל התאמה גבוה להגדרת IUCN , שתהווה כלי לגיבוש שיטת העבודה הנכונה לשלב היישום של שיוך השטחים המוגנים בישראל לקטגוריות IUCN.

חלק שני – פרוט ממצאי המחקר:

א. בחינת הגדרות תכנון לשטחים פתוחים מוגנים, מתוך מדגם תוכניות מתאר ארציות, מחוזיות ומחוזיות חלקיות, והתאמתן האפשרית להגדרות וקטגוריות IUCN לשטחים מוגנים.

- טבלאות איסוף וניתוח נתוני בסיס, לפי סוגי תכניות:

1. הגדרות בתכניות מתאר ארציות -

תמ"א 35: – משולבת לבניה לפיתוח ולשימור

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN[1]		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	בחינת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי לקטגוריה	שינויים והשלמות להתאמה
שמורת טבע, שמורת נוף וגן לאומי	על תכנית החלה בתחום המיועד בתכנית זו לשמורות טבע, לשמורות נוף ולגנים לאומיים, יחולו ההוראות בדבר השימושים והתכליות המותרים בתכנית מתאר ארצית לשמורות טבע	- לא יחליט מוסד תכנון בדבר תכנית בתחום זה, אלא לאחר שנתן הזדמנות לנציג רשות הטבע והגנים להשמיע את עמדתו. - לא ניתן להכריז על שמורות טבע וגנים לאומיים מכוחה של תכנית זו.	**שינויים לתכנית:** רשאי מוסד תכנון להחליט על שינוי ייעודו של שטח המסומן בתכנית זו כשמורות וגנים, ובלבד שהתקיימו התנאים: -השטח אינו מיועד לשמורות וגנים בתמ"א 8 -היקף השטח שיעודו שונה כאמור אינו עולה על שליש	תכנית זו מוסיפה על השטחים הכלולים בתמ"א 8, ומגדירה אותם בהגדרה אחת כוללת לשמורת טבע, שמורת נוף וגנים לאומיים, ללא הבחנה בין הסוגים, ומחילה עליהם את הוראות תמ"א 8. הגדרה כוללת זו איננה מאפשרת להגדיר את מידת	מכיוון שלא ניתן להגדיר את מידת ההתאמה להגדרה כוללת כזו, גם השיוך לקטגוריה איננו אפשרי. יחד עם זאת, ניתן להעריך כי רוב השטחים הנוספים, שאינם כלולים בתמ"א 8,	יצירת הבחנה בין שלושת סוגי ההגדרות בשטחים הנוספים על תמ"א 8 המיועדים לשמורות טבע, לגנים לאומיים או לשמורות נוף. גם הרחבה

[1] הגדרת IUCN לשטח מוגן ותקציר הקטגוריות מופיעות במבואות למחקר.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN[1]		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	בחינת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי לקטגוריה	שינויים והשלמות להתאמה
	ולגנים לאומיים, תמ"א 8, לאותו ייעוד קרקע.		מהיקף השטח באותו אזור תכנון, שמיועד לשמורות וגנים ואינו כלול בתמ"א 8. -בתכנית מקומית – התקבל אישור המועצה הארצית. **יחס לתכניות אחרות** (כללי לכל התכנית): תכנית מתאר ארצית, תכנית מחוזית או תכנית מקומית, שאושרה טרם תחילתה של תכנית זו (או שהופקדה או הוחלט על הפקדתה), תעמוד בתוקפה, ובמקרה של סתירה תגבר על תכנית זו. על אף זאת, הוראות המתייחסות לתכנית מקומית יחולו גם אם יש בהן סתירה לתכנית	ההתאמה של ההגדרה להגדרת IUCN, משום ששמורות נוף לפי הגדרתן בתמ"א 8 אינן תואמות. אף על פי כן, מכיוון השטחים עצמם מתאימים ברובם, ישנו פוטנציאל להתאמה, במידה ותוגדר הגדרה נפרדת לסוגי השטחים השונים בעדכון עתידי לתמ"א 35.	יתאימו ל קטגוריות: **II - National Park - גן לאומי** או **III - Natural Monument or Feature - נקודת ציון או איפיון**, או **IV - Habitat/Species Management Area - אזורי ניהול בתי גידול / מינים**. שמורות נוף יתכן שיתאימו לקטגוריה **Protected Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן**.	של מידת ההגנה על שמורות הנוף מפני בינוי והדגשת מטרת ואמצעי שמירת הטבע והמגוון הביולוגי יוכלו לאפשר את התאמת ההגדרה. נדרש מעקב אחר שטחים שייעודם שונה.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN[1]		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	בחינת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי לקטגוריה	שינויים והשלמות להתאמה
			מחוזית, אלא אם נאמר במפורש אחרת. **שינויים**: אחת לארבע שנים תבחן המועצה הארצית את הצורך בשינויה של התכנית לצורך עדכונה.			
רצועת נחל	**הגדרה:** רצועת הקרקע הכוללת את אפיק הנחל, גדות הנחל ורצועה של 100 מ' מכל גדה, או תחום אחר כפי שיקבע מוסד תכנון, ובתנאי שיכלול את אפיק הנחל וגדותיו.	תכנית החלה כולה או חלקה באזור בו מסומנת "רצועת נחל", תופקד רק אם התקיימו התנאים: 1. התכנית חלה על רוב רצועת הנחל שבתחום אזור התכנון. בין מטרותיה העיקריות של התכנית נקבע שיקום הנחל ושימורו, והיא כוללת בין השאר הוראות בדבר: שימור הנחל ובתי הגידול שבו, תפקוד הנחל כציר ניקוז, עיצוב גדותיו וייצובן ושמירה ככל האפשר על זכות המעבר של הציבור לאורך ערוץ הנחל.	שינויים ויחס לתכניות אחרות, כמו בתוכנית כולה.	השטח לא לגמרי מוגדר בברור – 100 מ' מכל גדה או תחום אחר שיקבע, והמטרה בנוסף לשיקום הנחל ושמירה על בתי הגידול, היא גם הבטחת הניקוז וייצוב הגדות. כלומר, מדובר בשטח מוגן באופן יחסי, אך ללא התאמה שלמה להגדרת IUCN.	ניתן להתייחס אל רצועות הנחל כעל הגנה על בית גידול, כך שתתכן התאמה לקטגוריה - **IV - Habitat/Species Management Area - אזורי ניהול בתי גידול / מינים**	הגדרה תכנונית ברורה של השטח המוגן ודגש על נושא ההגנה על המגוון הביולוגי.
רצועת נוף		תכנית החלה, כולה או חלקה, באזור בו מסומנת רצועת נוף, או בסמוך לה, תופקד בתנאי שתבטיח	שינויים ויחס לתכניות אחרות, כמו בתוכנית כולה.	התכנית איננה מגדירה הגנה ברורה על מאפיינים טבעיים		

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN[1]		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	בחינת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי לקטגוריה	שינויים והשלמות להתאמה
		את השטח הפתוח הדרוש להפרדה בין השטחים המיועדים לפיתוח או לבינוי, לפי העניין, ואת רציפותה של רצועת הנוף.		בשטח זה, אלא רק התייחסות נופית, והפרדה בין רצפים של פיתוח ובינוי, ולכן ההגדרה איננה מתאימה.		
מכלול נופי	תכנית פיתוח בשטח זה תאפשר רק את **התכליות** הבאות, כולן או חלקן: 1. שירותי תיירות המשרתים אתר ביקור סמוך. 2. קווי תשתית יותרו לאחר בחינת חלופות...וקביעת הטיפול הנופי-סביבתי הנדרש. - רשאי מוסד תכנון להפקיד תכנית המייעדת שטח להרחבת יישוב,	תכנית לפיתוח תופקד בתנאים: - שקל מוסד תכנון את הפיתוח המוצע בהתחשב בצורך בפיתוח זהיר ומבוקר בשטחים הכלולים במכלול נופי, שטחים עתירי ערכים של טבע, חקלאות, נוף ומורשת. - הוגש למוסד תכנון נספח נופי-סביבתי	שינויים ויחס לתכניות אחרות, כמו בתוכנית כולה.	מדובר בשטחים פתוחים, שהתכנית מגינה עליהם במידה לא מבוטלת מפיתוח, אך איננה מגדירה או מייעדת אותם בהכרח לשימור ארוך טווח. הפיתוח המותר לצרכי שירותי תיירות ותשתיות יכול להתאים להגדרת IUCN, אך האפשרות להרחיב שטח ישוב היא בעייתית, על אף המגבלות התכנוניות. יחד עם זאת, על אף שכלולים בשטח זה	הקטגוריה המתאימה ביותר היא זו העוסקת בנוף ובאינטרקציה שבין האדם לטבע- **V Protected Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן,** בעיקר משום שכלולים במכלולים אלו שטחים פתוחים שאינם בהכרח טבעיים.	דרושה הבהרה לנושא הבינוי החקלאי, סוג והיקף שירותי התיירות וכן הגדרת השטח כמיועד לשימור ארוך טווח על אותם ערכי טבע, חקלאות, נוף ומורשת הכלולים בו.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN[1]		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	בחינת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי לקטגוריה	שינויים והשלמות להתאמה
	ובלבד ששוכנע שלא ניתן להרחיבו לעבר שטחים שאינם כלולים במכלול נופי. - תכנית מקומית המייעדת שטח לבינוי העולה על 500 מ"ר, תופקד רק אם התקבל אישור המועצה הארצית.			שטחי חקלאות, לא ברורה האפשרות לבינוי חקלאי, שכן הוא איננו בין התכליות המותרות. הגבלת הבינוי החקלאי, במידה ואכן קיימת, משמעותית מאוד. נראה כי קיים פוטנציאל להתאמה בשינויים שונים.		
מרקם חופי		תכנית מתאר מחוזית, **לתוספת שטח לפיתוח** במרקם חופי תופקד רק אם התמלאו התנאים הבאים: 1. שקל מוסד תכנון את הפיתוח המוצע בהתחשב בצורך בשמירת חלק ניכר משטח החופים כשטח פתוח, בנגישות הציבור לחוף ולים ובדרכים ליצירת זיקה נופית ותפקודית לחוף ולים. 2. השתכנע מוסד תכנון, כי התכנית איננה פוגעת פגיעה של ממש	שינויים ויחס לתכניות אחרות, כמו בתוכנית כולה.	התכנית אומנם מפרטת הוראות שונות שמטרתן לצמצם ככל הניתן את היקף הפגיעה של פיתוח ובינוי עתידי בשטחים הפתוחים בסביבה החופית, אך היא איננה מגדירה את המרקם החופי כשטח מוגן, או שטח פתוח, ואף איננה מגדירה או		הגדרת המרקם החופי כאזור בו ניתנת קדימות לשימור ארוך טווח של הסביבה הטבעית והשטח הפתוח,

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN[1]		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	בחינת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי לקטגוריה	שינויים והשלמות להתאמה
		בתהליכים האקולוגיים לאורך החוף והים, וכי אין בה שינוי מהותי של אופי האזור. 3. הוצגה בפני מוסד תכנון סקירה של שטחים הכלולים בתחום אזור התכנון (או באזור אחר על פי גבולות שיקבע) ומיועדים לפיתוח בתכנית תקפה, ואינם מיועדים לבינוי בתכנית מקומית, והשתכנע על סמך סקירה זו כי יש הצדקה לתוספת שטח לפיתוח. - בתכנית שעיקרה **תוספת שטח לתעסוקה**: א. אזור התעסוקה הינו צמוד דופן לשטח המיעד לתעסוקה בתכנית תקפה. ב. שקל מוסד תכנון את ההיצע והצרכים באזור התכנון (או באזור אחר לפי גבולות שיקבע), והשתכנע בצורך בתוספת שטח לתעסוקה במקום ייעוד אפשרי אחר. ג. שקל מוסד תכנון את השפעת התכנית על חידוש וחיזוק הישובים העירוניים הסמוכים...		מגבילה את השימושים והתכליות המותרים בו. כלומר, אומנם תכנית כלשהיא לפיתוח או בינוי במרקם זה תאלץ להיות מותאמת לאילוצי תכנון שונים, אך היא אפשרית, ומכאן שלא ניתן להגדיר אזור זה כשטח פתוח או מוגן, ובוודאי שלא מתאים להגדרה של IUCN.		לרבות שימור של בתי הגידול והמגוון הביולוגי החופי. הגדרת השימושים והתכליות המותרים לכאלה התואמים שימוש בר קיימא ושימור ארוך טווח של הטבע.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN[1]		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	בחינת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי לקטגוריה	שינויים והשלמות להתאמה
		ד. הוגש למוסד תכנון תסקיר השפעה על הסביבה. - **תוספת שטח לבינוי**: תכנית מקומית במרקם חופי, המשנה את ייעודו של שטח שאינו מיועד לבינוי לשטח המיועד לבינוי, תופקד רק אם השטח ששונה ייעודו צמוד דופן לשטח המיועד לבינוי בתכנית תקפה. - **גישת הציבור אל החוף**: תכנית במרקם חופי תאושר בתנאי שמימושה לא ימנע מהציבור גישה סבירה לחוף וככל הניתן מעבר לאורכו, ובתנאי שהיא משתלבת בסביבה החופית.				

תמ"א 8 - לשמורות טבע וגנים לאומיים:

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	בחינת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי לקטגוריה	שינויים והשלמות להתאמה
גן לאומי	**הגדרה:** שטח הנועד לשמש לצרכי נופש לציבור בחיק הטבע, או להנצחת ערכים שיש להם חשיבות היסטורית, ארכיאולוגית, אדריכלית או נופית וכיוצא באלה, בין שנשאר בטבעו ובין שיותקן לשמש מטרה זו על ידי נטיעת עצים או התקנת מתקנים או הקמת מבנים הדרושים במישרין לשימושים אלו. **-** על אף האמור בהגדרת "גן לאומי", מותר לייעד בתכנית, לפי חוק התכנון והבנייה, שטחים בגן לאומי להקמת מבנים או להתקנת מתקנים לתכליות אחרות, אם	**בהתייחס לכל ההגדרות:** - אין להכריז לפי חוק הגנים על שטח המיועד בתכנית זו להיות גן לאומי או שמורת טבע, אלא לאחר שיעוד זה אושר בתכנית מחוזית או מקומית, או בתכנית מפורטת, כאמור בסעיף 48 לחוק הגנים. - בתחום תכנית זו ניתן לקבוע בתכנית מפורטת שטחים שבהם יותרו תחנות מיתוג וטרנספורמציה, מרכזיות טלפונים ומכוני מים, לרבות תעלות מים מלאכותיות, ובלבד ששטחם לא יעלה על 1/3 ממספר הדונמים, כפי שמפורט בנספח מס' 1 לתכנית זו, ויבוא על שימוש כאמור אישור	**בהתייחס לכל ההגדרות:** - אין בתכנית זו כדי למנוע ייעוד שטחים נוספים כגנים לאומיים או כשמורות טבע לפי הוראות חוק התכנון והבניה וחוק הגנים. - לא יבוטל ייעודם של שטחים בתכנית זו, אלא לאחר התייעצות עם מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע. -היתר בדבר ייעוד שטחים: בתכנית לפי חוק התכנון מותר לייעד שטחים לתכלית שאינה גן לאומי או שמורת טבע או שמורת נוף, בכל אחד מהשטחים	ההגדרה של גן לאומי בתמ"א 8 אומנם איננה קלאסית לשטח מוגן, וזאת משום שאין בה דגש על שמירת הטבע בהכרח, אך יש לה פוטנציאל התאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן, וזאת על-אף האפשרות להקים מבנים ומתקנים, מכיוון שהיעד העיקרי הוא לצרכי נופש בטבע או שמירת ערכים היסטוריים, נופיים ואחרים, מה שיכול להיות תואם " שירותי מערכות אקולוגיות וערכים תרבותיים נילווים". יחד עם זאת,	קביעת ההתאמה לקטגוריות תלויה במאפיינים של הגנים הלאומיים. רוב הגנים הלאומיים בארץ לא יתאימו לקטגוריה "גן לאומי", אלא יותר לקטגוריה "**III - Natural Monument or Feature - נקודת ציון או איפיון טבעית**" או לקטגוריה **V Protected Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן**	לגן לאומי חסרה הגדרה אקולוגית, או מטרה לשמירה על הטבע והמגוון הביולוגי, מעבר לשימוש לצורכי נופש בחיק הטבע. **בהתייחס לכל ההגדרות:** נראה שישנה בעייתיות עם האפשרות לשנות ייעוד של עד שליש מכל שטח

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	בחינת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי לקטגוריה	שינויים והשלמות להתאמה
	אלה דרושות להשגת הייעוד העיקרי של הגן הלאומי, אפילו אין לציבור כולו או מקצתו גישה חופשית לשטחים אלה או אין לו גישה בכלל.	המועצה הארצית לתכנון ובנייה... ובלבד שיובטח התנאי שלא יפגע אופיים של השטחים המיועדים בתכנית זו לגנים לאומיים, או לשמורות טבע או לשמורות נוף. - בתחום תכנית זו ניתן להתיר קווי חשמל, טלפון ומים, בכפוף לאמור בכל תכנית, ולאחר התייעצות עם רשות הגנים הלאומיים או רשות שמורות הטבע (אוחדו). - אין בתכנית זו כדי לגרוע בזכויות שימוש בקרקע חקלאית או ביער. - הייתה קרקע בתחום התכנית, ערב תחילתה, קרקע חקלאית כאמור	המיועדים בתכנית זו לגן לאומי או שמורת טבע או שמורת נוף, שטחים, שביחד אינם עולים בגודלם על 1/3 ממספר הדונמים, כפי שמפורט בנספח 1 לתכנית זו לגבי כל אחד מהשטחים... ובלבד שיבוא על ייעוד כאמור אישור המועצה הארצית לתכנון ובנייה. - אין בתכנית זו לפגוע בהוראות תכניות אחרות מאושרות ערב אישורה של תכנית זו.	יש בעייתיות עם זכויות השימוש בקרקע חקלאית או ביער ללא הגבלה או פיקוח.	– שבה מודגשת יותר האינטרקציה של האדם עם הטבע, לרבות ערכים תרבותיים.	שמורה / גן לאומי / שמורת נוף, גם אם באישור המועצה הארצית, וזאת על פי שיקול דעת ובלי קריטריונים מספקים ומחייבים לשיקול הדעת. יש לוודא מעקב הגורע שטחים שיעודם שונה, מהשטחים התואמים.
גן לאומי מוכרז	**הגדרה:** גן לאומי שהוכרז על פי חוק גנים לאומיים ושמורות טבע תשכ"ג 1963 (להלן חוק הגנים)... - הגבולות המפורטים יקבען – לפי התרשים המצורף לצו האכרזה לפי חוק הגנים.			על פי חוק גנים לאומיים ושמורות טבע, שעודכן ב1998, שר הפנים, בהתייעצות עם השר לאיכות הסביבה, רשאי להכריז על שטח כגן לאומי או כשמורת טבע, לאחר שאושרה תכנית. הכרזה כזו טעונה רישום ברשומות, וזו למעשה הרמה הגבוהה ביותר של הגנה רישמית על		

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	בחינת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי לקטגוריה	שינויים והשלמות להתאמה
		בתוספת הראשונה לחוק התכנון והבנייה, לא יישונה ייעודה בתכנית כלשהי מכוח תכנית זו, אלא באישור הוועדה לשמירה על קרקע חקלאית.		שטח במדינת ישראל. סעיף 24.א. לחוק: "משהוכרז שטח כגן לאומי או כשמורת טבע, תהיה ההכרזה עדיפה על פני כל ייעוד אחר של אותו שטח, למעט כל ייעוד או שימוש אחר בשטח, מעליו או מתחתיו, המותרים על פי דין, ולמעט זכויות קנין שהיו קיימות בו ערב ההכרזה". בנוסף קובע החוק תנאים והגבלות על ביטול האכרזה, מה שמחזק את תוקפה. כלומר לגן לאומי מוכרז יש מידת הגנה גבוהה יותר משינוי ייעוד, וגם נושא הניהול והממשק קיים, ומכאן שמידת התאמה להגדרות IUCN גבוהה, אך עדיין יש צורך בחידוד מטרת שמירת הטבע והמגוון		חידוד הגדרת המטרה, והנחיות לשמירת הטבע והמגוון הביולוגי

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	בחינת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי לקטגוריה	שינויים והשלמות להתאמה
				הביולוגי, בצרוף הנחיות מתאימות.		
גן לאומי בהפקדה או בתוקף	**הגדרה:** גן לאומי שלגביו הופקדה או אושרה תכנית לפי חוק התכנון והבניה תשכ"ה- 1965, בין שיוכרז ובין שלא יוכרז לפי חוק הגנים... הגבולות המפורטים יקבעו – על פי תכניות מתאר או תכניות מפורטות בהפקדה או בתוקף, לפי העניין.			כמו "גן לאומי".		
גן לאומי מוצע	**הגדרה:** שטח המוצע להיות בעתיד גן לאומי... לרבות שטח שהוא שמורת נוף, ושהמועצה הארצית לתכנון ובניה אישרה למטרה זו. - הגבולות המפורטים יקבעו – לפי תכניות			שטחים שמאז אישור תמ"א 8 בשנת 1981 אושרו להם תכניות מקומיות, אכן מוגנים, באופן דומה ל"גן לאומי", אך שטחים שטרם הוכנו להם תכניות כאלו, מידת		בנוסף להשלמות הנ"ל, אישור תכנית מקומית לשטחים שטרם אושרה להם.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	בחינת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי לקטגוריה	שינויים והשלמות להתאמה
	מתאר או תכניות מפורטות שיאושרו בעתיד.			ההגנה עליהם מתוקף הצהרת הכוונה בתמ"א בלבד איננה גדולה, ולכן נדרשת תכנית מאושרת על מנת שיוכלו להחשב כתואמים את הגדרת IUCN.		
שמורת טבע מוכרזת	**הגדרה:** שמורת טבע שהוכרזה לפי חוק הגנים... - הגבולות המפורטים יקבעו – לפי התרשים המצורף לצו האכרזה לפי חוק הגנים.			השטח הטבעי בעל מידת ההגנה הסטטוטורית הגבוהה ביותר, הן מתוקף חוק התכנון, והן מתוקף חוק גנים לאומיים ושמורות טבע (ראה לעיל), ובעל ההתאמה הטובה ביותר להגדרת IUCN.	סיווג שמורות הטבע השונות לקטגוריות תלוי באופיין של השמורות, בגודלן, ובמידת החשיפה שלהן לציבור. ניתן להעריך שרוב שמורות הטבע בארץ יתאימו לקטגוריות **II - National Park - גן לאומי**, **III - Natural Monument or Feature -**	
שמורת טבע בהפקדה או בתוקף	**הגדרה:** שמורת טבע שלגביה הופקדה או אושרה תכנית לפי חוק התכנון והבניה, בין שתוכרז ובין שלא תוכרז כשמורת טבע לפי חוק הגנים. הגבולות המפורטים			כהגדרה תכנונית בלבד, היא בעלת ההתאמה הטובה ביותר להגדרת IUCN לשטח מוגן, אך יש צורך לוודא את מרכיב הניהול, ולעקוב אחר שינויי ייעוד.		

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	בחינת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי לקטגוריה	שינויים והשלמות להתאמה
	יקבעו – על פי תכניות מתאר או תכניות מפורטות בהפקדה או בתוקף, לפי העניין.				**נקודת ציון או איפיון טבעית** ו **IV - Habitat/Species Management Area - אזורי ניהול בתי גידול / מינים.** יתכן כי כמה שמורות גדולות, בעיקר בנגב, יתאימו לקטגוריה **Ib - Wilderness Area – ארץ בראשית**, ומעט שטחים סגורים בתוך שמורות ל **Ia - Strict Nature Reserve - שמורת טבע מוקפדת**.	
שמורת טבע מוצעת	**הגדרה:** שטח המוצע להיות בעתיד שמורת טבע... לרבות שטח שהוא שמורת נוף והמועצה הארצית לתכנון ובניה אישרה למטרה זו. - הגבולות המפורטים יקבעו – לפי תכניות מתאר או תכניות מפורטות שיאושרו בעתיד.			שמורת טבע שלא הוכנה לה תכנית מקומית, והיא מוגדרת רק כמוצעת בתמ"א 8, רמת ההגנה שלה פחותה, וגם הגדרת הגבולות שלה איננה ברורה. לכן נדרשת בשלב ראשון השלמת תכניות מאושרות לשמורות טבע, ובהמשך יידרש גם מעקב אחר שינויי יעוד ואופן הניהול והממשק, עד להכרזתן.		אישור תכניות מקומיות לשמורות טבע שטרם אושרו להן תכניות, ומעקב אחר שינויי יעוד, ויישום הניהול והממשק בשמורות שאינן מוכרזות.
שמורת נוף	**הגדרה:** שטח אשר מבחינת ערכי נוף וטבע,			ההגנה על שטח זה כפי שמוגדר בתמ"א 8	שמורות נוף, לרבות אלו שיש	חיזוק ההגנה על השטח

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	בחינת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי לקטגוריה	שינויים והשלמות להתאמה
	או חשיבותו לצרכי נופש, או מטעמי איכות הסביבה לא יהיה מיועד לבנייה ולשימוש אחר לצרכי מגורים, תעשייה או עסק אחר, למעט בנייה או שימוש המותרים לפי התוספת הראשונה לחוק התכנון... - הגבולות המפורטים יקבעו – לפי תכניות מתאר או תכניות מפורטות שיאושרו בעתיד.			קטנה יחסית. אומנם מדובר בשטח פתוח בעיקרו, שיש בו ערכי נוף וטבע ולכן הוא מוגן מבינוי אינטנסיבי, אך על פי ההגדרה אפשריים בו גם גידולים וגם מבנים חקלאיים. כלומר אין הגנה מספיקה על בשטחים אלו, ולכן הגדרה זו איננה תואמת את הגדרת IUCN כפי שהיא, ונחוצים שינויים מתאימים במסגרת תכנון מקומי.	בשטחן שטחים חקלאיים פתוחים, יכולות להתאים לקטגוריה **V Protected Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן**.	בתוכנית מקומית/ אזורית, מתוך מטרה להגן על ערכי הטבע והנוף, לרבות המגוון הביולוגי, על ידי הבטחת שימוש בר קיימא במשאבי הטבע.

תמ"א 22 – ליער וייעור ושינוייה:

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	בחינת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי לקטגוריה	שינויים והשלמות להתאמה
יער טבעי לשימור	**הגדרה**: "שטח ובו חורש, יער, בוסתנים, בתה ותצורות צומח טבעי אחרות, בעלי ערכיות גבוהה, המורכבים ממיני הצומח של ארץ ישראל, כמוגדר ומותחם בתשריט". בשינוי 4 לתמ"א 22 מוגדר יער זה בקבוצת יער א'. -שינוי 4 קובע כי לכל סוגי היער יוכנו תוכניות מפורטות אשר יקבעו את יעודי הקרקע,	- יער טבעי לשימור יוותר במצבו הטבעי, ללא התערבות חיצונית, לשמירה על סגולותיו ומאפייניו, פרט למימשק הנדרש לשמירה ואחזקת השטח. - ביער טבעי לשימור המשמש כדין למרעה, תותרנה פעולות טיפוח שתעודדנה את המרעה.	- **גבולות** – בתכנית מתאר מחוזית, או מקומית או מפורטת באישור המועצה הארצית, מותר יהיה לקבוע הוראות שיש בהן משום סטיה מהתכנית, כדי להתאים את גבולות התכנית לתנאים המקומיים... - **יחס בין תכניות**: אפשר שבתכנית זו יכללו שטחי שמורות נוף בתמ"א 8, וייועדו בתכנית זו כיער טבעי לשימור. שינוי מס' 4 קבע כי על-אף האמור בסעיף הנ"ל, ניתן יהיה בתכנית מקומית ליער ליעד שטח המיועד לשמורת נוף בתמ"א 8 לכל אחד מסוגי היער הכלולים בתכנית העיקרית, מבלי שיהיה בכך לפגוע בייעודו ובמעמדו כשמורת נוף על-פי תמ"א 8.	הגדרת יער טבעי לשימור כפי שמופיעה בתוכנית, נמצאת במידת התאמה גבוהה להגדרת IUCN לשטח מוגן, אך יש צורך לעקוב אחר השטחים שייעודם שונה, במסגרת עד 5 או עד 10 אחוז מותרים, וכן יערות ששונו בתוכנית מקומית ליערות מסוגים אחרים, על-פי שינוי מס' 4, במידה ואלו אינם תואמים.	הקטגוריה המתאימה יכולה להיות **II - National Park - גן לאומי**, או **III - Natural Monument - or Feature נקודת ציון או איפיון טבעית**, בהתאם לגודל היער ומאפייניו.	סייוג של אפשרות שינוי הייעוד מיער זה, או מעקב אחר שטחים שיעודם שונה ויישום הניהול והממשק. בנוסף, הדגשה של השמירה על המגוון הביולוגי והמערכות האקולוגיות.

	השימושים וחלוקתם... את הפעילות היערנית המתוכננת, דרכי הגישה אל היער, הדרכים ביער והפרוט המדוייק של גבולות השטח.		- שטחי שמורות טבע, הכלולים בתכנית מתאר מחוזית או בתכנית מקומית או בתכנית מפורטת, אפשר שיכללו בתכנית זו כיער טבעי לשימור, מבלי לפגוע במעמדן וביעודן כשמורות טבע. - **שינויי יעוד**: ניתן יהיה לשנות יעוד עד 5 אחוז מהשטח, על פי תכנית שתאושר ע"י הועדה המחוזית לתכנון ובנייה, ובתנאי שגודל השטח הרצוף שיעודו ישונה לא יעלה על 30 דונם, ושסך כל השטחים שיעודם ישונה ביער לא יעלה על 100 דונם. כן מותר יהיה לשנות יעוד ביער בשטח של מעל חמשת האחוזים האמורים ועד עשירית בלבד משטחו, עלפי תכנית שתאושר ע"י ועדה מחוזית, ובהסכמת המועצה הארצית לתכנון ובניה או של ועדת משנה שמונתה לשם כך. - שינוי מס' 4 לתכנית קובע כי יותר שינוי יעוד של יער לסוגיו לשמורת טבע ו/או לגן לאומי, על פי תוכנית שתאושר בועדה מחוזית לתכנון ובניה, לאחר התייעצות עם מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע. - שינוי מס' 4 לתכנית מאפשר לתכנית מקומית ליער לשנות את סוגי היערות המופיעים בתכנית			

			העיקרית, בהתאם לשיקולים תכנוניים ובהתחשב בנתונים הטבעיים של השטח, תוך התייחסות לשמירת מאפייני הנוף, הסביבה האקולוגית וחזות השטח, ולאחר תאום עם קק"ל. זאת כאשר סוג היער המוצע נכלל באותה קבוצה כמו סוג היער המאושר, או שינוי מסוג יער בקבוצה ב' ליער בקבוצה א', או באישור המועצה הארצית. כלומר, יער טבעי לשימור יוכל להשתנות ליער נטע אדם קיים, יער פארק חופי ויער פארק קיים, במסגרת תכנית מקומית.			
יער פארק חופי	**הגדרה**: "שטח סמוך לחוף הים, המיועד לטיפוח בוסתנים ושיחים, תוך שמירת המאפיינים הטבעיים של השטח, כמוגדר ומותחם בתשריט". שינוי מס' 4 מגדיר יער זה בקבוצת יערות א'. - יוכנו תוכניות מפורטות אשר יקבעו את יעודי הקרקע, השימושים וחלוקתם... את	התכנון המפורט של היער ייעשה על בסיס הנתונים הטבעיים של השטח, תוך התייחסות לשמירת מאפייני הנוף, הסביבה וחזות השטח. - ביער פארק חופי יטופחו ויחוזקו הבוסתנים וצמחיית החולות הטבעית. - תותרנה פעולות טיפוח שתעודדנה מרעה.	**גבולות ושינוי ייעוד:** בדומה ליער טבעי לשימור – ניתן לשנות עד חמישה אחוז מהשטח בסמכות ועדה מחוזית ועד עשרה אחוז בסמכות המועצה הארצית (בתנאי שגודל השטח הרצוף שיעודו ישונה לא יעלה על 30 דונם, ושסך כל השטחים שיעודם ישונה ביער לא יעלה על 100 דונם). שינוי 4 לתמ"א 22 מוציא את יער פארק חופי ויער טבעי לטיפוח מהכלל וקובע כי את סיווגם לא ניתן יהיה לשנות, גם אם השינוי המוצע הוא ליער אחר באותה קבוצה. **יחס בין תכניות – בכל ההגדרות:** תכניות ארציות קודמות גוברות, תכנית זו גוברת	אומנם לא מדובר בשטח מוגן קלאסי, אלא בשטח המיועד לטיפוח, אך תוך שמירת המאפיינים הטבעיים, וכך גם ההנחיות לתכנון המפורט. לכן על-אף רמת ההגנה המופחתת, ישנה התאמה מסויימת להגדרת שטח מוגן. העובדה ששינוי 4 איננו מאפשר לשנות את סיווג היער הזה, מחזקת את מידת ההתאמה שלו, אך נדרש מעקב אחר שינויי היעוד, אופן הניהול והדגשת שימור הטבע.	מכיוון שהגדרה זו מתייחסת לבתי גידול מסויימים באזורים הסמוכים לחוף, נראה שהקטגוריה המתאימה היא **IV - Habitat/Species Management Area - אזורי ניהול בתי גידול / מינים**.	סייוג של אפשרות שינוי הייעוד מיער זה, או מעקב אחר שטחים שיעודם שונה. בנוסף, חיזוק מידת ההגנה על הטבע, הדגשת השמירה על המגוון הביולוגי והמערכות האקולוגיות.

	הפעילות היערנית המתוכננת, דרכי הגישה אל היער, הדרכים ביער והפרוט המדוייק של גבולות השטח.		על מחוזיות ומקומיות, למעט שימוש קיים קודם.			
יער טבעי לטיפוח	**הגדרה**: "שטח ובו חורש, יער, בוסתנים, בתה ותצורות צומח טבעי אחרות, המורכבים ממיני הצומח של ארץ ישראל, הנמצאים במצב מופר, בעלי פוטנציאל השתקמות, כמוגדר ומותחם בתשריט". בשינוי 4 לתמ"א 22, מוגדר יער טבעי לטיפוח בקבוצה ב'. - יוכנו תוכניות מפורטות אשר יקבעו את יעודי הקרקע, השימושים וחלוקתם... את הפעילות היערנית המתוכננת, דרכי הגישה אל	ביער טבעי לטיפוח תותר פעולה יערנית לשיקומו, ובלבד שאינה באה לשנות את אופיו הקיים באופן מהותי.	**שינוי יעוד**: יותר שינוי יעוד עד עשירית משטחו של היער, על פי תכנית שתאושר על ידי ועדה מחוזית לתכנון ובניה. שינוי יעוד בשטח מעל עשירית ועד מרבע משטחו של כל יער כאמור, טעון אישור המועצה הארצית לתכנון ובנייה, או וועדת מישנה שמונתה לשם כך. שינוי 4 לתמ"א 22 מוציא את יער פארק חופי ויער טבעי לטיפוח מהכלל וקובע כי את סיווגם לא ניתן יהיה לשנות, גם אם השינוי המוצע הוא ליער אחר באותה קבוצה, או כפי שמתאפשר מקבוצה ב' לקבוצה א'.	במקרה זה מדובר על שטחים טבעיים מופרים שמיועדים לשיקום. ההתאמה של שטחים אלו להגדרה כשטח מוגן מוטלת בספק, על-אף שמטרת השטח היא לשיקום, ותלויה בבחינה של מאפייני השטח. גם היקף השטח שניתן לשנות את ייעודו נרחב יותר - בין עשירית לרבע מהשטח, אך לעומת זאת שינוי 4 איננו מאפשר לשנות את סיווג היער, על-אף שהוא משוייך לקבוצה ב'.	במידה ויוחלט לקבל הגדרה זו כמתאימה, ניתן יהיה לשייך אותה לקטגוריה **V Protected Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן,** שכן האינטרקציה בין האדם לטבע היא שיצרה את הנוף הטבעי המופר שנעשה מאמץ לשקמו.	בחינה פרטנית של השטח לקביעת מצבו הטבעי, ויכולת השיקום שלו. חיזוק מידת ההגנה על הטבע, הדגשת השמירה על המגוון הביולוגי והמערכות האקולוגיות. - מעקב אחר שטחים שייעודם שונה.

	היער, הדרכים ביער והפרוט המדוייק של גבולות השטח.					
יער פארק קיים	**הגדרה:** "שטח יער הנטוע בדלילות והמאופיין על ידי צומח עשבוני, כמוגדר ומותחם בתשריט". - על אף ההנחיה בשינוי 4 לתמ"א 22 להכין תכניות יער מפורטות לכל סוגי היערות, מצויין כי אין בהוראה זו כדי לחייב הכנת תכניות כאלו לשטחי יער פארק קיים ויער נטע אדם קיים. - שינוי 4 לתמ"א 22 מגדיר סוג יער זה בקבוצת יער א'. שינוי 4 מוסיף שימושים מותרים: מבנים לשירותים סניטריים ומרכז מידע בשטח שלא יעלה על 50 מ"ר, וכן מבנה שלא יעלה על 250 מ"ר,	יער פארק קיים או מוצע יאופיין בדלילות נטיעותיו, תוך מתן אפשרות לחברות הצומח העשבוני להתפתח בתוכו, וע"י כך לאפשר רעייה. פעולות הנטיעה וטיפוח היער ייעשו בתיאום עם שר החקלאות או נציגו.	**שינוי ייעוד:** ניתן לשנות עד חמישה אחוז מהשטח בסמכות ועדה מחוזית ועד עשרה אחוז בסמכות המועצה הארצית (בתנאי שגודל השטח הרצוף שיעודו ישונה לא יעלה על 30 דונם, ושסך כל השטחים שיעודם ישונה ביער לא יעלה על 100 דונם). בהתאם לשינוי 4, ניתן יהיה לשנות את סיווגו של יער פארק קיים ליערות אחרים מקבוצה א', שהם: יער טבעי לשימור, יער פארק חופי ויער נטע אדם קיים.	הגדרה זו דורשת בחינה פרטנית של השטח על מנת לקבוע את מידת ההתאמה, שכן בחלק מהמקרים מדובר ביערות נטועים במינים שאינם בהכרח מקומיים, ואז הם אינם יכולים להתאים להגדרת IUCN, אך על פי ההגדרה זהו שטח נטוע בדלילות, המאופיין על ידי צומח עשבוני טבעי, ומכאן שיש ליערות אלו תפקיד אקולוגי חשוב. מכאן שבמקרים מסויימים יכולה להיות התאמה להגדרה, במידה והשטח ימצא מתאים וינתנו הוראות שימור מתאימות בתכנית מקומית.	במקומות מתאימים בהם תיעשה התאמה ברמת תכנית מפורטת ייתכן וניתן יהיה לשייך לקטגוריה **V Protected Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן,** שכן חלק לפחות מהיערות נטועים, ולפיכך הם תוצר של אינטרקציה בין האדם לטבע.	בחינה פרטנית של המאפיינים הטבעיים ביערות קיימים והכנת תכניות מקומיות שיכללו הוראות שימור במקומות מתאימים.

	בתנאי ושטחי היער בתכנית מקומית עולים על 4000 דונם, או באישור המועצה הארצית. הבינוי, מימדיו ועיצובו משתלבים ביער ובסביבה, תוך התחשבות בחזות הנופית של המרחב, וימוקם ככל הניתן בכניסה ליער... ככל הניתן על תשתיות קיימות. השטחים המיועדים לסלילה או ריצוף... יהיו מצומצמים ככל האפשר.					
יער פארק מוצע	**הגדרה**: "שטח המיועד לנטיעת עצים ושיחים בדלילות, ומאופיין ע"י צומח עשבוני שתכונותיו מאפשרות מרעה, תוך שמירת המאפיינים הטבעיים של השטח, כמוגדר ומותחם בתשריט". היער מוגדר בקבוצת יער ב'	- התכנון המפורט של היער ייעשה על בסיס הנתונים הטבעיים של השטח, תוך התייחסות לשמירת מאפייני הנוף, הסביבה וחזות השטח. - יער פארק קיים או מוצע יאופיין בדלילות נטיעותיו, תוך מתן אפשרות לחברות הצומח	**שינוי יעוד**: יותר שינוי יעוד עד עשירית משטחו של היער, על פי תכנית שתאושר על ידי ועדה מחוזית לתכנון ובניה. שינוי יעוד בשטח מעל עשירית ועד מרבע משטחו של כל יער כאמור, טעון אישור המועצה הארצית לתכנון ובנייה, או וועדת מישנה שמונתה לשם כך. בהתאם לשינוי 4 לתמ"א, ניתן לשנות את סיווגו של היער ליערות אחרים, מקבוצה ב' או ליערות מקבוצה א'. בהתאם לשינוי מס' 1 לתמ"א 22,	השטח מוגדר כבעל מאפיינים טבעיים, המיועד לנטיעה דלילה בלבד, תוך שמירה על מאפיינים טבעיים. כלומר בפועל מדובר על שטח טבעי בעיקרו, ומכאן שיש לו פוטנציאל מסויים להתאמה. יחד עם זאת, ניתן לשנות יעוד של חלק ניכר משטחו של היער, מה שמחליש את מידת ההגנה. האפשרות לשינוי סיווג היער בתכנית	במידה והשטח ינטע, ניתן לסווגו בדומה לעיל, לקטגוריה **V Protected Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן.** במידה והשטח נשאר במאפייניו הטבעיים, וסיווגו משתנה בתכנית מפורטת, יוכל להשתנות גם	הכנת תכניות מקומיות שיסווגו את השטחים לפי מידת הטיבעיות שלהם ליער טבעי לשימור, לטיפוח או אף לשמורת טבע, ושיכללו הוראות שימור על

	בשינוי 4 לתמ"א 22. - שינוי 4 מוסיף שימושים מותרים: מבנים לשירותים סניטריים ומרכז מידע בשטח שלא יעלה על 50 מ"ר, וכן מבנה שלא יעלה על 250 מ"ר, בתנאי ושטחי היער בתכנית מקומית עולים על 4000 דונם, או באישור המועצה הארצית. הבינוי, מימדיו ועיצובו משתלבים ביער ובסביבה, תוך התחשבות בחזות הנופית של המרחב, וימוקם ככל הניתן בכניסה ליער... ככל הניתן על תשתיות קיימות. השטחים המיועדים לסלילה או ריצוף... יהיו מצומצמים ככל האפשר.	העשבוני להתפתח בתוכו, וע"י כך לאפשר רעייה. פעולות הנטיעה וטיפוח היער ייעשו בתיאום עם שר החקלאות או נציגו.	ניתן לשנות יעודם של שטחי יער פארק מוצע ויער נטע אדם מוצע, בתוכנית מתאר מחוזית או מקומית, בכפוף למטרות התכנית, בתנאים: - התכנית תכלול חטיבת קרקע רציפה נוספת(חלופית), ששטחה לא יפחת משטח הקרקע שיעודו משתנה. חטיבת הקרקע תהיה מיועדת ליער לסוגיו. הקרקע החלופית וסוג היער בה יבחנו בין השאר ביחס לערכיות השטח, הפוטנציאל למימוש יער על פי סוגיו ולאחר התייעצות עם קק"ל. - יעודם של השטחים בטרם שינוי יעודם לא יהיה יער, גן לאומי, שמורת טבע או שמורת נוף. - מקומה של הקרקע החלופית יהיה ככל האפשר בסמוך ליער שיעודו שונה. - התכנית לא תשנה שטחים המיועדים ליער מוצע בהם ניטע יער או אושרה תכנית מפורטת ליער. - להפקדת התכנית דרושה הסכמת המועצה הארצית, או ועדת משנה, לאחר התייעצות עם קק"ל.	מקומית לכל אחד מסוגי היערות האחרים, נותנת למעשה אפשרות לשמר את השטח, או חלקו כשטח טבעי פתוח. מנגד ישנה אפשרות גם להחליש את מידת ההגנה ולהגדירו כ"יער נטע אדם מוצע". בנוסף, שינוי 1 לתמ"א מאפשר להחליף שטחים בקרקע חלופית ליער, ולסווגה לכל סוג יער. כלומר דרוש מעקב אחר שינויי היעוד והחלפת הקרקעות, ובנוסף נדרשת בחינה פרטנית וקביעת הנחיות שימור בתכנית מקומית.	הסיווג לקטגוריה בהתאם.	ערכי טבע ומגוון ביולוגי. כמו-כן, יש לעקוב אחר שינויי ייעוד, ושינוי סיווג ליערות פחות מוגנים, וכן להחלפת שטחים בהתאם לשינוי מס' 1.
נטיעות בגדות נחלים	**הגדרה**: "שטח בצידי נחלים, המיועד לנטיעת עצים ושיחים, תוך	התכנון המפורט של היער ייעשה על בסיס הנתונים הטבעיים של	**שינוי יעוד**: יותר שינוי יעוד עד עשירית משטחו של היער, על פי תכנית שתאושר על ידי ועדה מחוזית לתכנון ובניה. שינוי יעוד	אומנם מודגש נושא שמירת המאפיינים הטבעיים, ומכאן שיש להגדרה זו פוטנציאל	בדומה לעיל, הקטגוריה שעשויה להתאים היא **V**	הכנת תכניות מקומיות שיסווגו את השטחים לפי

	שמירת המאפיינים הטבעיים של השטח, כמוגדר ומותחם בתשריט". היער מוגדר בקבוצת יער ב' בשינוי 4 לתמ"א 22. עוד נקבע בשינוי 4: בתכנית שתאושר ע"י ועדה מחוזית ניתן ליעד שטח לנטיעות בגדות נחלים בסטייה מהתכנית העיקרית, אם: שוכנע מוסד תכנון כי השטח המיועד לנטיעה תואם לתוואי הנחל הקיים על פי תצלום אוויר עדכני, והיקפו תואם ככל האפשר את הרוחב המסומן בתשריט תמ"א 22, בשינויים המתחייבים, והועברה התכנית לקבלת חוות דעת קק"ל.	השטח, תוך התייחסות לשמירת מאפייני הנוף, הסביבה וחזות השטח. - תכנון היער בשטחי נטיעות בגדות הנחלים יעשה תוך תאום עם רשויות הניקוז ורשויות הנחל. - בנטיעות בגדות נחלים יותר שיקום הנחל ופיתוח השטח כאזור נופש בחיק הטבע, תוך שמירת המאפיינים הטבעיים.	בשטח מעל עשירית ועד מרבע משטחו של כל יער כאמור, טעון אישור המועצה הארצית לתכנון ובנייה, או וועדת מישנה שמונתה לשם כך. בהתאם לשינוי 4 לתמ"א, ניתן לשנות את סיווגו של היער ליערות אחרים, מקבוצה ב' או ליערות מקבוצה א'.	להתאמה להגדרת IUCN, אך מתאפשרת נטיעה ופיתוח כאזור נופש, כך שמידת ההגנה על השטח קיימת אך איננה גבוהה. כמו-כן, יש לעקוב אחר האפשרויות לשינוי ייעוד וסיווג היער. יתכן כי שטחים שנותרו טבעיים באופן יחסי ניתן יהיה לשנות את סיווגם ליער טבעי לשימור / לטיפוח, ובכך תתחזק מידת ההגנה עליהם.	**Protected Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן.**	מידת הטיבעיות שלהם לסוגי יערות המגנים על מאפיינים טבעיים, תוך הבטחת התנאים לקיום מגוון ביולוגי. כמו-כן, יש לעקוב אחר שינויי ייעוד, ושינוי סיווג ליערות פחות מוגנים.
יער נטע אדם קיים	**הגדרה**: שטח יער הנטוע עצי יער נטע		**שינוי ייעוד**: ניתן לשנות עד חמישה אחוז מהשטח בסמכות	זו איננה הגדרה המגנה על המאפיינים הטבעיים		

	אדם, כמוגדר ומותחם בתשריט. יער זה מוגדר בשינוי 4 לתמ"א כיער בקבוצת יער א'. שינוי מס' 4 לתמ"א 22 פוטר יער זה מחובת הכנת תכנית מפורטת.. שינוי 4 מוסיף שימושים מותרים: מבנים לשירותים סניטריים ומרכז מידע בשטח שלא יעלה על 50 מ"ר, וכן מבנה שלא יעלה על 250 מ"ר, בתנאי ושטחי היער בתכנית מקומית עולים על 4000 דונם, או באישור המועצה הארצית. הבינוי, מימדיו ועיצובו משתלבים ביער ובסביבה, תוך התחשבות בחזות הנופית של המרחב, וימוקם ככל הניתן בכניסה ליער... ככל הניתן על תשתיות קיימות. השטחים		ועדה מחוזית ועד עשרה אחוז בסמכות המועצה הארצית (בתנאי שגודל השטח הרצוף שיעודו ישונה לא יעלה על 30 דונם, ושסך כל השטחים שיעודם ישונה ביער לא יעלה על 100 דונם). על פי שינוי 4, ניתן לשנות את סיווגו של יער זה רק ליערות אחרים מקבוצת יער א': יער טבעי לשימור, יער פארק קיים ויער פארק חופי.	של השטח, שכן מדובר ביערות נטועים בצפיפות, במרבית המקרים במינים שאינם מקומיים המתחרים במערכות האקולוגיות המקומיות. ולכן הגדרה זו איננה מתאימה להגדרת IUCN כשטח מוגן, על-אף שמדובר בשטח פתוח.		

	המיועדים לסלילה או ריצוף... יהיו מצומצמים ככל האפשר.					
יער נטע אדם מוצע	**הגדרה:** שטח המיועד לנטיעת עצים ושיחים ליצירת יער, כמוגדר ומותחם בתשריט. יער זה מוגדר בשינוי 4 לתכנית כיער מקבוצה ב'. - יוכנו תוכניות מפורטות אשר יקבעו את יעודי הקרקע, השימושים וחלוקתם... את הפעילות היערנית המתוכננת, דרכי הגישה אל היער, הדרכים ביער והפרוט המדוייק של גבולות השטח. - **הנחיות כלליות לכל היערות**: ביער יותרו הפעולות הדרושות לקיומו, לפיתוחו, לשיקומו, לשמירתו ולשימושו כאזור נופש ותיירות בחיק	התכנון המפורט של היער ייעשה על בסיס הנתונים הטבעיים של השטח, תוך התייחסות לשמירת מאפייני הנוף, הסביבה וחזות השטח.	**שינוי יעוד**: יותר שינוי יעוד עד עשירית משטחו של היער, על פי תכנית שתאושר על ידי ועדה מחוזית לתכנון ובניה. שינוי יעוד בשטח מעל עשירית ועד מרבע משטחו של כל יער כאמור, טעון אישור המועצה הארצית לתכנון ובנייה, או וועדת מישנה שמונתה לשם כך. בהתאם לשינוי 4 לתמ"א, ניתן לשנות את סיווגו של היער ליערות אחרים, מקבוצה ב' או ליערות מקבוצה א'. בהתאם לשינוי מס' 1 לתמ"א 22, ניתן לשנות יעודם גם של שטחי יער נטע אדם מוצע, כמפורט ביער פארק מוצע.	אומנם הגדרה זו איננה מגינה על המאפיינים הטבעיים של השטח, על-אף שמדובר בשטחים שאינם נטועים בפועל, אך הם מיועדים לנטיעה, גם אם תוך התייחסות לשמירת מאפייני הנוף והסביבה. כלומר על פניו הגדרה זו איננה מתאימה להגדרת IUCN, אך יתכן שבתכנית המפורטת שיש הנחיה להכינה ניתן יהיה להגן על שטחים ערכיים יותר, למשל על-ידי הנחיה לנטיעות המבוססות על שיקולים אקולוגיים, ובכך ליצור התאמה להגדרה של שטח מוגן. גם האפשרות לשינוי סיווג היער בתכנית מקומית לכל אחד מסוגי היערות האחרים, נותנת אפשרות לשמר את השטח, או חלקו כשטח טבעי פתוח. שינוי 1 לתמ"א מאפשר גם להחליף שטחים בקרקע חלופית ליער, ולסווגה	במידה ותינתן הגנה ויעשו התאמות בתוכנית מקומית, או שישונה סיווג היער, בדומה לעיל, הקטגוריה שעשויה להתאים היא **V Protected Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן.**	שיפור מידת ההגנה על השטח, על ידי הנחיות להגנה על שטחים טבעיים ערכיים שאינם נטועים, או התאמה למינים מקומיים ועל בסיס שיקולים אקולוגיים. כמו כן, ניתן לשנות את סיווג היער בתכנית מפורטת לאחד היערות השמורים יותר, בהתאם לערכיות השטח.

	הטבע, ובכלל זה נטיעת עצים, טיפוחם וכריתתם, דרכי יער, נופש וחניונים, מחנות נוער, מתקני ספורט, נופש ומשחקים, וכמו כן שימוש חקלאי ורעיה המותרים על פי כל דין, הכל בהתאם להוראות תכנית זו. שינוי 4 מוסיף שימושים מותרים: מבנים לשירותים סניטריים ומרכז מידע בשטח שלא יעלה על 50 מ"ר, וכן מבנה שלא יעלה על 250 מ"ר, בתנאי ושטחי היער בתכנית מקומית עולים על 4000 דונם, או באישור המועצה הארצית. הבינוי, מימדיו ועיצובו משתלבים ביער ובסביבה, תוך התחשבות בחזות הנופית של המרחב, וימוקם ככל הניתן בכניסה			לכל סוג יער.		

	ליער... ככל הניתן על תשתיות קיימות. השטחים המיועדים לסלילה או ריצוף... יהיו מצומצמים ככל האפשר.					

תמ"א 13 לחופי הים התיכון:

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
שמורת חוף	**הגדרה:** רצועת חוף המיועדת להיות עתודה לפיתוח חוף רחצה, או שמורת טבע או גן לאומי או שטח ציבורי פתוח א. בשמורת חוף אסורה בנייה וחציבה, זולת למטרת פיתוחה והכשרתה כחוף רחצה, שמורת טבע, גן לאומי או שטח ציבורי פתוח. ב. פיתוחה של שמורת חוף כאמור, לרבות עקירת סלעים, יהא על פי תכנית מתאר מקומית או תכנית מפורטת.	**נכון לכל השטחים בתחום התכנית:** 1. לא ידונו בתכנית מתאר מחוזית ובתכנית מתאר מקומית שיחולו על שטחים כאמור ובמידה שיחולו, ולא יחליטו בהן, אלא אם הוכנו והוגשו למוסדות התכנון הנוגעים בדבר כל אלו: א. תזכיר מפורט של התנאים המקומיים, לרבות השלכות השימושים הקיימים על החוף. ב. סקרים וניתוח ההצעות שבתכנית. ג. תסקיר השפעה על הסביבה. ד. סקר חופי מפורט, לרבות סקר זרמים בים. ה. סקר והצעה תכנונית בדבר דרכי הגישה.	- הייתה סתירה בין האמור בתכנית זו לבין הוראה של תכנית מתאר מחוזית, תכנית מתאר מקומית ותכנית מפורטת, האמור התכנית זו עדיף. אולם שימוש שהיה מותר ביות תחילתה של תכנית זו, לא יהפוך לשימוש אסור... - תכנית זו תבוצע גם על ידי התאמתן של תכניות מתאר מחוזיות ומקומיות ושל תכניות מפורטות להוראות תכנית זו תוך 5 שנים מיום	זו הגדרה של שטח פתוח שהוא למעשה מיועד לתכנון בתכנית מחוזית/מקומית/ מפורטת כאחד מהבאים: חוף רחצה, שמורת טבע, גן לאומי או שטח ציבורי פתוח. מידת ההגנה על השטח תלויה כמובן איזה מהיעודים האלו יקבע לשטח, ואילו הנחיות ינתנו בתוכנית מפורטת. בכל מקרה השטח מוגן מבניה וחציבה שאינן למטרות שלעיל, וכל פיתוח דורש תנאים כמו תסקיר השפעה על הסביבה ואחרים, אולם אין קביעה כי שטח זה	יתכן כי בשל האפשרות לשימוש בשטח כחוף רחצה או כשטח ציבורי פתוח, על אף ההגנה שבכל זאת יש עליו בשל ההגבלות התכנוניות, ניתן לשייך הגדרה זו לקטגוריה **VI - Protected Area with Sustainable Use of Natural - Resources אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים**, או אף ל**V Protected Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן**, בהתאם	בתוכנית מקומית נדרש דגש על הגנה ארוכת טווח על משאבי הטבע והמגוון הביולוגי והגבלה ברורה של מידת הפיתוח האפשרי, או הגדרת שטחים מתאימים כשטחים פתוחים מוגנים יותר בהתאם לשינוי 7.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
		ו. סקר המערכות של תשתית הסביבה והשלכותן על האתר של אותה תכנית מתאר. ז. הצעת תשתית מתאימה לשימושים המתאימים באותה תכנית מתאר. 2. לא ידונו בתכניות מתאר שיחולו על שטחים כאמור ולא יחליטו בהן, אלא אם התכניות יקבעו: א. הוראות בדבר איסור על הקמת מבנים במרחק של 100 מטרים לפחות מקו פני המים העליון, וזאת במקומות שבהם הקמת מבנים אינה מותרת מפורשות בהוראות תכנית זו... 3. לא ידונו בתכנית מפורטת שתחול על שטחים כאמור, ובמידה שתחול, ולא יחליטו בה, אלא אם יוכנו ויוגשו לועדה המקומית ולועדה	תחילתה... - **שינוי מס' 7 לתוכנית**, שאושר ב 2008, גובר על התכנית העיקרית, וקובע כי האמור בתוכנית זו גובר על תכניות קודמות, למעט תמ"א 8, תמ"א 22 ותמ"א 35 על שינוייהם. שינוי זה מוסיף סעיף בעניין שינוי ייעוד של שטחים פתוחים, וקובע, כי נקבע בתכנית **שטח פתוח** (המוגדר לרבות שטח ציבורי פתוח, חוף רחצה, שמורת חוף, שמורות טבע וגנים לאומיים לסוגיהם, שמורת נוף, שטח חקלאי,	שמור או שיש מטרה לשמור על ערכי הטבע והמגוון הביולוגי שבו. לכן ישנו פוטנציאל מסויים להתאמה להגדרת IUCN, אך נדרשים שינויים לשם כך. שינוי 7 מאפשר להחליף בין הגדרות של שטחים פתוחים, כך שניתן להשתמש בו לחיזוק מידת ההגנה על שטחים ערכיים.	למידת ההגנה בתוכנית מפורטת.	
שטח ציבורי פתוח	**הגדרה:** שטח המשמש או המיועד לשמש יער, חורשה, גן, שטח ספורט הפתוח לציבור או פס ירוק להפרדה בין שימושים אחרים. בתכנית מתאר מקומית או בתכנית מפורטת מותר לקבוע שבשטח ציבורי פתוח ניתן לתת היתרי בנייה אם הדבר		אומנם מדובר בשטח פתוח, המוגן באופן יחסי מפיתוח, אך יש אפשרות לבינוי בו, אם יקבעו שימושים מתאימים לכך בתכנית מתאר מקומית, ובהתאם לתסקיר השפעה על הסביבה ושאר התנאים הקבועים. נראה שגם		**<u>הערה כללית:</u>** האפשרות שנוספה בשינוי 7 לתכנית, לשנות את ייעודי השטחים הפתוחים בתכנית

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	דרוש להגשמת המטרות האחרות שלהן ישמש השטח הציבורי הפתוח. לא נקבע כן – אסורה הבניה בשטח ציבורי פתוח.	המחוזית תסקיר השפעה על הסביבה, ואם נושא התכנית הוא **פיתוח של שמורת חוף** – גם תזכיר מפורט של התנאים המקומיים וסקרים וניתוח ההצעות שבאותה תכנית. 4. על תסקיר ההשפעה על הסביבה לפי סעיף זה יחולו תקנות התכנון והבנייה התשמ"ב 1982, כאילו הם תסקירים שיש להכינם ולצרפם לפי תקנה 2 (ב) לתקנות האמורות. 5. לעניין זה דין שינוייה של תכנית, התלייתה וביטולה כדין תכנית.	בריכות או יער, וכן יעודים שנקבעו ויקבעו בשינויים לתמ"א 13 שיאושרו, ואשר במהותם הינם פתוחים...), **ניתן יהיה לשנות את ייעודו בתמ"א ליעוד מבין היעודים האחרים הכלולים בהגדרה שטח פתוח, ובלבד שנתנה המועצה הארצית הסכמתה** ורשמה את נימוקיה, לאחר ששוכנעה כי אין בכך כדי להשפיע השפעה מהותית...ולאחר שהוכח בפניה הצורך התכנוני בשינויו ולאחר	אם יש כוונה להשאיר שטח זה פתוח ברובו לציבור, אין בהגדרה זו כוונה להגן על הטבע בשטח זה, והוא יכול לשמש גם לספורט או גינון, ולכן אין כאן התאמה להגדרת IUCN.		להגדרה של שטח פתוח אחר בתמ"א, באישור המועצה הארצית, למעשה מאפשרת לכל הגדרה של שטח פתוח כלשהו להפוך לשטח פתוח אחר – מוגן יותר או פחות (תמ"אות 8, 22 ו35 גוברות), מתאים או לא להגדרות ולקטגוריות IUCN/, ולכן דרוש מעקב אחר שינויי הייעוד של
שמורת טבע מוכרזת/ בתוקף/ מוצעת.	**הגדרות**: שמורת טבע שהוכרזה על פי חוק גנים לאומיים ושמורות טבע. / שטח המוצע להיות בעתיד/ כמשמעותה בתמ"א 8... - מקום ששטח פלוני מוגדר בסעיף על ידי יעודו או הוראות כיוצא באלה, יהיו השימושים שלהם נועד השטח כאמור בהגדרה – ואלה בלבד השימושים המותרים בו.			אלה הגדרות הלקוחות מתמ"א 8, ורמת ההגנה על השטח אף גבוהה יותר, בשל החובה להכין תסקירי השפעה על הסביבה, גם לפיתוח המוצע במסגרת התכניות המקומיות של השמורות והגנים הלאומיים. מכאן שישנו פוטנציאל טוב להתאמה להגדרת IUCN, אלא שמכיוון	כפי שנקבע לגבי תמ"א 8, הסיווג משתנה בהתאם לאופיים של הגנים הלאומיים ושמורות הטבע, ויכול להתאים לרוב לאחת מקטגוריות I-IV.	

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
			שנישקלו שיקולים של היבטי נוף ומורשת ואי פגיעה בערכי הטבע.	שמדובר ב"הגדרות סל", המאגדות בתוכן כמה הגדרות מתוכנית אחרת, ברמות התאמה שונות, לרבות שמורה מוצעת, וגן לאומי מוצע, המחייבים תכנית מקומית מאושרת, קשה להתייחס להגדרות אלו כמכלול.		השטחים על מנת לבחון את מצב ההתאמה.
גן לאומי מוכרז/ בתוקף / מוצע	**הגדרות**: גן לאומי שהוכרז על פי חוק גנים לאומיים ושמורות טבע. / שטח המוצע להיות בעתיד/ כמשמעותו בתמ"א 8...					כמו בתמ"א 8, לגן לאומי חסרה הגדרה אקולוגית, או מטרה לשמירה על הטבע והמגוון הביולוגי.
שמורת נוף	כמו בתמ"א 8			כפי שנקבע בתמ"א 8, ההגנה על שטח זה קטנה יחסית, אך יש לו פוטנציאל לשימור. יחד עם זאת, התכנית מחזקת את ההגנה על השטח, בכך שמחייבת תסקיר השפעה על הסביבה, ובכך מגדילה את מידת ההתאמה של ההגדרה.	שמורות נוף, יכולות להתאים לקטגוריה **V Protected Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן**, או ל**VI - Protected Area with Sustainable Use of Natural Resources - אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא**	בתוכנית מקומית יש צורך להגביל את הבינוי או אף העיבוד החקלאי בשטחים רגישים, ולהתאימם לשימוש בר-קיימא.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
					במשאבים טבעיים, במידה ויש בה שימושי חקלאות או תיירות ברי-קיימא.	

2. בחינת הגדרות במדגם תכניות מתאר מחוזיות כוללות:

תמ"מ 9/2 - מחוז צפון לנפות יזרעאל, כנרת, עכו וצפת

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית				בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
ייעודי קרקע						
שטחים לשמורות טבע, גנים לאומיים ושמורות נוף	**הגדרה**: כהגדרתם בתמ"א 8, וכן שטח שהוכרז על פי חוק הגנים, או שאושר בתכנית מתאר או בתכנית מפורטת. **השימושים המותרים**: ...יחולו הוראות תמ"א 8, על שמורות טבע, גנים לאומיים ושמורות נוף שנוספו בתמ"א 13 חוף הים התיכון, או מרחב הכינרת וחופיה יחולו גם הוראות תמ"א 13	בשטחים אשר מיועדים בתכנית זו לשמורת טבע, גן לאומי ושמורת נוף, וחלה בהם גם תמ"א 13 – מרחב הכנרת וחופיה, ובמסגרתה נקבעו שימושים לשירותי חוף רחצה, שירותי נופש, מרכז נופש, נופש חופי, נופש בחיק הטבע, שירותי נופש עורפיים ושטח ציבורי פתוח, וכן בשטחים אלו שחלה בהם גם תמ"א 13 - חופי הים התיכון, ובמסגרתה נקבעו שימושים לשירותי חוף רחצה, שמורת חוף, שטח ציבורי פתוח (להלן ביחד "שירותי חוף ונופש"), תחולנה ההגבלות הבאות:	- שינוי ייעוד של שמורת נוף לשמורת טבע או יער, לאחר היוועצות ברשות שמורות הטבע והגנים, לא יהווה שינוי לתכנית זו. **כללי לכל התכנית:** 1. תכנית זו מבטלת את תמ"מ 2 ואת שינויים 4 ו5 לתמ"מ .2 2. בשטחים הקבועים בשינוי מס' 3 לתמ"מ 2, יגבר הקבוע בתכנית זו. 3. בכל מקרה של סתירה בין תכנית זו	התכנית מתייחסת בהוראותיה באופן דומה לשמורות טבע, לגנים לאומיים ולשמורות נוף, כמובן שבהתאם להוראות תמ"א 8. גם כאן, הגדרה כוללת זו מורידה ממידת ההגנה, ומקשה על קביעת מידת ההתאמה לIUCN. בנוסף ישנה התייחסות לשטחים שבהם חלה גם תמ"א 13 (על שינוייה, כלומר גם שינוי 7 שמאפשר להחליף בין ייעודי	בדומה לתמ"א 8, הסיווג לקטגוריות הוא בהתאם לאופי שמורת הטבע / הגן הלאומי. רובם יתאימו לאחת מהקטגוריות: **II – National Park - גן לאומי**, **III – Natural Monument or Feature – נקודת ציון או איפיון טבעית**, **IV - Habitat/Speci**	נדרשת הבחנה בין שמורות הנוף לשמורות הטבע לסוגיהן ולגנים לאומיים. כמו-כן יש להבחין בין סוגי היערות שניתן לשנות ייעוד שמורת נוף אליהם, והגבלת השימושים המותרים עפ"י תמ"א

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	לפי העניין. 1. לא ניתן להכריז על שטח כשמורת טבע או גן לאומי מכוח תכנית זו, אלא על פי תכנית מקומית. 2. בתכנית מקומית ניתן לייעד כשמורת טבע או כגן לאומי או כשמורת נוף שטחים נוספים מעבר לאלה שנקבעו לכך בתכנית זו. 3. בשטח לשמורת טבע או לגן לאומי המיועד גם ליער ע"פ תמ"א 22, ניתן יהיה לאפשר שימושים המותרים ע"פ תמ"א 22, לאחר היוועצות ברשות שמורות הטבע והגנים הלאומיים, מבלי שיהיה בכך שינוי	א. בתכנית מקומית יש למקם שירותי חוף ונופש, לפי סיווגם בתמ"א 13, ככל הניתן בצמוד דופן לשטח בנוי, או לשטח המיועד לבינוי בתכנית מאושרת. ב. התכנית המקומית תתבסס ככל הניתן על דרכים ומתקני תשתית קיימים. ג. תכנית כאמור תכלול הוראות מפורטות לגבי המבנים והתנאים הנופיים-סביבתיים לקיומם, בהתאם לערכיות האזור ולמשאבי הטבע בו, והיא תכלול הוראות בדבר שיקום נופי בעקבות עבודות פיתוח. - בשטח שמורת נוף לא יינתן היתר לבניה או לעבודה אחרת, אלא בהתאם לתמ"א 8 ובהתאם לתכנית מקומית אשר תכלול הנחיות להגנה על ערכי הטבע והנוף, תצביע על רמת הנצפות של התכנון המוצע, תציע, ככל הניתן דרכים לצמצום עבודות העפר או	לבין תכנית מחוזית אחרת (למעט התכניות לעיל), יגבר הקבוע בתכנית האחרת. 4. תכנית מתאר מקומית שאושרה לפני יום תחילתה של תכנית זו, למעט תכנית שבוטלה ע"י תמ"מ 2... תעמוד בתוקף על אף הקבוע בתכנית זו. 5. תכנית שהוחלט להפקידה לפני יום תחילתה של תכנית זו, אשר תאמה את תמ"מ 2 על שינוייה, ולדעת מוסד תכנון הדן בה היא מנוגדת למגמות התכנון שבתכנית זו, תבחן מחדש ע"י מוסד התכנון לאור תכנית זו, ורשאי מוסד התכנון לאשרה או להפקידה לפי העניין, ובלבד שקיים בה דיון נוסף	שטחים פתוחים, אך תמ"אות 8, 22 ו35 גוברות עליו), ומגדירה תנאים לפיתוח ובינוי של שירותי חוף ונופש, בהתאם לערכיות משאבי הטבע. בנוסף, מגדילה התכנית את מידת ההגנה על שמורות הנוף, בכך שמחייבת הנחיות להגנה על ערכי טבע ונוף בכל תכנית לבינוי. זה אומנם משפר את מידת ההתאמה לIUCN, אך עדיין מתאפשר פיתוח ובינוי בתנאים מסויימים, כך שההתאמה איננה שלמה. התכנית אומנם מקלה על שינוי ייעוד שמורת נוף לשמורת טבע, אך גם על שינויי ייעודה ליער מכל סוג שהוא, לרבות כאלו	**es Management Area - אזורי ניהול בתי גידול / מינים.** שמורות נוף, במידה ויוחלט להכלילן, יתאימו יותר ל **Protected V Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן**.	22, בשמורות המוגדרות גם ליער.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	לתכנית זו.	אמצעים לשיקום הנוף לאחר ביצוען, וכן אמצעים להקטנת הפגיעה הנופית ולצמצום נצפותם של מבנים ומתקנים.	ונימק את החלטתו. 6. תכנית מקומית או היתר, שאושרו על פי הוראות הגמישות שנקבעו בתכניות מתאר ארציות או בחוק, לא יחשבו כסותרים תכנית זו. 7. תכנית זו אינה גורעת מסמכויות מוסד תכנון לקבוע איסורים והגבלות נוספים ומחמירים בתכנית מקומית. 8. כל התייחסות בתכנית זו לתכנית מתאר ארצית או מחוזית, היא לתכנית על כל שינוייה, אלא אם נאמר במפורש אחרת.	שאינם תואמים להגדרת IUCN.		
שטחים ליער ולייעור	**הגדרה:** יער – כהגדרתו בתכנית מתאר ארצית ליער ולייעור, תמ"א 22. היערות מסומנים בתשריט ייעודי הקרקע על פי סיווגם בתמ"א 22. השימושים המותרים: על שטחים המיועדים ליער ולייעור יחולו הוראות תמ"א 22. - בתכנית מקומית ניתן ליעד ליער שטחים נוספים מעבר לאלו המסומנים לכך בתכנית זו.	בתכנית מקומית ניתן יהיה ליעד שטח שיועד כ"יער טבעי לשימור" בתמ"א 22, גם לשמורת נוף או לשמורת טבע, לאחר הוועצות בקק"ל ובתיאום עימה. - בשטחים במיועדים בתכנית זו ליער וליעור ואשר חלה בהם גם תמ"א 13, המתירה שימושים לשירותי חוף ונופש, תחולנה גם ההגבלות המפורטות לעיל (כמו שמורות וגנים לאומיים).		בדומה לתמ"א 22, ישנם סוגי יערות שיכולים להתאים להגדרת IUCN ואחרים שאינם מתאימים, כך שנחוצה הבחנה ביניהם. התכנית אכן מסמנת את הסוגים השונים בתשריט, אך ההגדרה כוללת, ולכן יש להגדרה פוטנציאל התאמה מסויים ל IUCN, אך היא איננה תואמת כפי שהיא. בשטחי יער באזורי החוף, הכלולים בתמ"א 13, התכנית מוסיפה הגבלות על בינוי ופיתוח, ובכך מגבירה את מידת ההגנה עליהם.	סיווג הקטגוריות מושפע כמובן מסוג היער ומאופיו, אך עיקר היערות יתאימו לקטגוריות **III - Natural Monument or Feature - נקודת ציון או איפיון טבעית** או **IV - Habitat/ Species Management Area - אזורי ניהול בתי גידול / מינים** ביערות הטבעיים יותר, ו **V Protected Landscape/ Seascape -**	נדרשת הבחנה בין סוגי היערות של תמ"א 22 גם בהוראות, והנחיות לשמירת ערכי הטבע בתכנית מקומית.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
				האפשרות לסמן בתוכנית מקומית "יער טבעי לשימור" כשמורת טבע מגדילה את פוטנציאל ההגנה על השטח.	**נוף/ נוף ים מוגן**, ליערות שבהם ישנה אינטרקציה גדולה יותר עם פעולות האדם.	
פארק טבע ותיירות	- נועד לאפשר פיתוח תיירותי בשטח בעל משאבי טבע, ארכיאולוגיה או מורשת מיוחדים, תוך שמירה מירבית על ערכי הטבע, הנוף, התרבות והמורשת הכלולים בו. - השימושים המותרים: א. אכסון תיירותי ושירותי תיירות כהגדרתם... ובלבד שיהיו צמודי דופן לאתר הביקור או לשטח המיועד לבינוי בתכנית מאושרת הנמצאים בתחומו,	הוראות מיוחדות: 1. בתכנית מקומית, השטחים המיועדים לבנייה ירוכזו באופן שישמור על רצף של השטחים הפתוחים, ככל הניתן. 2. אופי הבנייה האפשרית בכל אחד מהשטחים המיועדים לפארק טבע ותיירות יותאם למאפייני האזור. 3. התכנית תפרט את האמצעים שיינקטו לשמירת ערכי הטבע ולהגנה עליהם, ואם יש אתר ארכיאולוגי או היסטורי בתחום התכנית, גם את האמצעים שיינקטו לשמירת ערכים אלו, לרבות חפירה או שיקום, ובפיקוח רט"ג, קק"ל, רשות העתיקות ו/או המועצה לשימור אתרים, על פי העניין או		אומנם יש בהגדרה זו דגש ניכר על שמירת ערכי הטבע, הנוף והמורשת, והפיתוח המותר הוא למטרות תיירות בלבד, ומוגבל כך שישמר רצף השטחים הפתוחים וכו', ואומנם ישנה לIUCN קטגוריה 6, שמאפשרת שילוב של שימושים ברי קיימא במשאבי הטבע, ולכן יש ספק לגבי ההתאמה. יחד עם זאת, העובדה שמותר בינוי אינטנסיבי לשירותי תיירות הכוללים גם איכסון (שלא הוגבל באחוזי		במידה וההגדרה הייתה מתירה שירותי ביקור יום בלבד (ללא אכסון), ומגבילה את עוצמת הבינוי, ניתן היה להכלילה בקטגוריה **VI**.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	וכן מתקנים ושירותים הדרושים לקיום הפעילות התיירותית ושירותי מרפא, בהתאם לסוג האתר ולתכונות הייחודיות שלו. ב. שטחים פתוחים לסוגיהם, לרבות שטחים לשמורות טבע, גנים לאומיים, שמורות נוף ויערות.	הדין. 4. בתחומי פארק לטבע ולתיירות ייאסר השימוש למגורים.		תכסית הקרקע למשל), מסחר, ומבני תרבות ועוד, איננה מתאימה להגדרה שטח מוגן.		
הנחיות סביבתיות לפיתוח						
קבוצת רגישות 1 – שטח מוגן מפיתוח	שטח המאופיין בריבוי משאבי טבע ונוף איכותיים לרבות: שמורות טבע, גנים לאומיים, שמורות נוף ויערות. 1. בשטח זה יאושרו רק השימושים הקשורים במימשק ובניהול משאבי הטבע המקומיים והמבקרים בהם,	- מוסד תכנון יחליט על הפקדת תכנית מקומית החלה בחלקה או במלואה בשטחים המסווגים בקבוצות רגישות 3-1..., רק לאחר שהזמין את נציג רט"ג להביע את דעתו על התכנית.	2. תכנית בתאם להוראות תמ"א 8, או תמ"א 22, או תמ"א 13, ובכפוף לאמור בסעיף... (תנאים לריכוז מבנים חקלאיים), המאפשרת שימושים נוספים (על סעיף 1), לא תהווה שינוי לתכנית זו. 3. בשטח מוגן מפיתוח, שאינו כלול בתמ"א 8,	התכנית למעשה מקבצת את השטחים הפתוחים הרגישים תחת קבוצת רגישות, שהיא רובד נוסף על ייעודי הקרקע, ומוסיפה עליו מעט הגנה. למעשה ההגנה העיקרית היא על שטחי חקלאות, או שטחים פתוחים שאינם כלולים בתמ"אות 8, 22 ו13,		הגבלה מסויימת של הבינוי החקלאי באזורים רגישים, או הנחיות למיקום, או לצימצום תכסית הבינוי וכיוצ"ב, תנאים

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	עיבוד חקלאי על-פי התוספת הראשונה לחוק, דרכים ומתקני תשתית, לרבות: מים, חשמל, תקשורת וכיוצ"ב. 4. מוסד תכנון רשאי להפקיד תכנית שמטרתה שימור אתר בשטח זה, לאחר שהתייעץ עם המועצה לשימור אתרים, ולאחר שהוגשה לו חוות דעת של רשות שמורות הטבע והגנים הלאומיים, או קק"ל לפי העניין.		בתמ"א 22 או בתמ"א 13, יתאפשר שינוי ייעוד בתנאי של צמידות דופן, ובלבד שסך השטח שייעודו ישונה לא יעלה על 30 דונם, אלא אם תסכים המועצה הארצית אחרת. - תכנית שעיקרה שינוי יעוד לדרך או למתקני תשתית בשטח המסווג מוגן מפיתוח, תועבר לפני קבלת החלטה על הפקדתה, לקבלת חוות דעת של המשרד להגנת הסביבה תוך 21 יום, או תוך פרק זמן אחר,כפי שיקבע מוסד התכנון.	בהם מוגבל השטח שניתן יהיה לשנות את ייעודו. יחד עם זאת, אין הגבלה בשטחים אלו על בינוי לחקלאות המותר על-פי התוספת הראשונה לחוק. לכן קשה לקבוע התאמה של שטח זה להגדרת IUCN, או לשייכו אף לקטגוריה VI.		המאפשרים שימוש בר קיימא במשאב הקרקע לחקלאות, לרבות הנחיות למסדרונות אקולוגיים והתייחסות למגוון הביולוגי.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
גנים לאומיים שמורות טבע ושמורות נוף	**הגדרות**: שמורת טבע/ גן לאומי/שמורת נוף: כהגדרתם בתמ"א 8, וכן אלה שהוכרזו על פי חוק הגנים, או שאושרו בתכנית על פי חוק. **-שטח ערכי:** מקום חשוב מבחינת טבע או יופי, או מקום בעל חשיבות היסטורית, ארכיאולוגית וכיוצ"ב, שאינו כלול בתמ"א 8, והכלול בתשריט כסימבול. - על שטחים אשר יועדו בתוכנית זו או בתכנית מאושרת אחרת להיות גנים לאומיים, שמורות טבע	**הוספת שטחים**: ועדה מקומית או רשות שמורות הטבע והגנים הלאומיים רשאית להמליץ בפני הוועדה המחוזית לייעד לגנים לאומיים, לשמורות טבע או לשמורות נוף שטחים נוספים אשר לא נקבעו לכך בתכנית זו, או בתכנית אחרת, זאת בדרך של הגשת תכנית לאישורה. על שטחים אלו יחולו הוראות תמ"א 8. - הועדה המחוזית, בעת שתדון בתכנית מתאר מקומית או בתכנית מפורטת, שבתחומה נכללים **שטחים ערכיים**, קרי: מקומות חשובים מבחינת טבע, יופי או מקומות בעלי חשיבות היסטורית, ארכיאולוגית וכיוצ"ב, שאינם כלולים בתמ"א 8, והמסומנים בתשריט כסימבול,	יחס לתכניות אחרות – נכון לתכנית כולה: 1. במקרה של סתירה בין תוכנית זו לבין תכנית מחוזית אחרת, יגבר הקבוע בתוכנית זו, למעט (רשימה של תכניות מחוזיות) ולמעט תכניות מתאר מחוזיות שאושרו לאחר יום 14.05.02 (יום אישור התכנית) ולפני תחילתה של תכנית זו. 2. תכנית מתאר מקומית ותוכנית	גם כאן ההגדרה הכוללת לשמורות הטבע, הגנים הלאומיים ושמורות הנוף פוגמת במידת ההגנה על השטח , ובאפשרות לקבוע את מידת ההתאמה להגדרת IUCN, במיוחד שהתכנית איננה מוסיפה הגנה כלשהי על שמורות הנוף. בנוסף לכך, מגדירה התכנית "שטח ערכי", אך מסמנת אותו רק בסימבול, מה שאינו תואם את התנאי של "שטח גיאוגרפי המוגדר בברור", ולכן	בדומה לתמ"א 8, הסיווג לקטגוריות הוא בהתאם לאופי שמורת הטבע / הגן הלאומי. רובם יתאימו לאחת מהקטגוריות: **II – National Park - גן לאומי**, **III – Natural Monument or Feature – נקודת ציון או איפיון טבעית**, **IV - Habitat/Species Management Area - אזורי ניהול בתי גידול / מינים.** שמורות הנוף, במידה	הבחנה בין שמורות הטבע והגנים הלאומיים לשמורות הנוף, וכן הגנה מוגדרת וברורה יותר על ערכי הטבע בשמורות הנוף, וצימצום אפשרויות הבינוי.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	או שמורות נוף, יחולו הוראות תמ"א 8.	תבחן את ערכיות האתר נשוא הסימבול במסגרת כלל שיקוליה, ותזמין לדיונים אלה את נציג אירגון הגג של הגופים הציבוריים שעניינם בשמירת איכות הסביבה ואת נציג רשות שמורות הטבע והגנים הלאומיים.	מפורטת, שאושרה לפני יום תחילתה של תכנית זו, תעמוד בתוקפה על אף האמור בתכנית זו, למעט תכנית שבוטלה ע"י תמ"מ.	הגדרה זו איננה מתאימה להגדרת IUCN.	ויוחלט להכלילן, יתאימו יותר ל **Protected V Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן**.	
יער	בשטחים אלו יחולו הוראות תכנית מתאר ארצית ליער וליעור, תמ"א 22.	תוספת שטחים ליער ולייעור: 1. יהיה זה בסמכות ועדה מחוזית להוסיף שטחים לייער ולייעור. 2. יועד שטח ליער בתכנית זו או בתכנית אחרת שאינו כלול בתמ"א 22, ייקבע סיווגו "יער נטע אדם מוצע", אלא אם נקבע אחרת, ויחול עליו הקבוע בתמ"א 22. 3. יהיה זה בסמכות ועדה מחוזית לאשר תכנית מתאר מקומית או תכנית מפורטת הכוללת שינויים לא מהותיים מגבולות השטחים המסומנים לייער ולייעור, בתנאי שלא ייפגע אופי האזור כמוגדר בתכנית המתאר הארצית תמ"א 22 ובכפוף לקבוע בה.	3. מקום שהקבוע בתכנית זו מהווה סתירה לקבוע בתכנית המתאר הארצית לדרכים, תמ"א 3, בהתאם להוראותיה המתירות סטיה ממנה בתכנית מתאר מחוזית, יגבר הקבוע בתכנית זו. 4. תכנית מתאר מקומית או היתר שיאושרו על פי הוראות הגמישות שנקבעו בתכנית	בדומה לתמ"א 22, ישנו הבדל בהתאמה להגדרת IUCN, בהתאם לסוגי היערות, ומכיוון שהתכנית איננה מבחינה ביניהם, הדבר מפחית ממידת ההתאמה של ההגדרה. כמו-כן, מכיוון שנקבע כי שטחים נוספים המיועדים ליער יסווגו ל"יער נטע אדם מוצע", אלא אם יקבע אחרת, שטחים שנוספו בתוכנית, ולא	ראה התאמת סוגי היערות השונים בתמ"א 22 לקטגוריות.	הבחנה בין סוגי היערות של תמ"א 22. לשטחים שנוספו בתוכנית על תמ"א 22, יש לכלול הנחיות לשמירת ערכי הטבע בתכנית מקומית.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
			מתאר ארצית, לא יחשבו כסותרים תוכנית זו. 5. שימוש שהיה מותר ביות תחילתה של תכנית זו, לא יהפך לשימוש אסור... ודינו יהיה כשימוש חורג שהותר.	הוגדרו אחרת בתכנית מקומית, אינם יחשבו כתואמים את הגדרת IUCN לשטח מוגן, אלא אם תכלול תכנית מקומית הנחיות לשמירת ערכי הטבע ולשיקום אקולוגי.		
חוף הים	**הגדרה**: אזור הכולל את רצועת החוף ואת השטח הגובל בו ממזרח. - על חוף הים יחולו הוראות תכנית מתאר ארצית חלקית לחופים – חוף הים התיכון – תמ"א 13. **מתחם תכנון חוף ים:** 1. תכנית למתחם תכנון חוף ים (תכנית חוף ים) תבחין בין חוף ים הגובל בשטח הפתוח לבין חוף ים	הנחיות והוראות לתכנון: 1. בתכנית לחוף ים יימנעו ככל האפשר שימושי קרקע שאינם בזיקה ישירה לים ולחוף, למעט שימוש חקלאי בהתאם לתוספת הראשונה לחוק. 2. תכנית לחוף ים תתייחס, בין היתר, לנושאים הבאים: א. הנחיות סביבתיות להגנה על ערכי טבע, נוף וארכיאולוגיה, להגנה על רצועת החול ושמירה על מאזנה, לשמירה על יציבות המצוק. ב. נספח הכולל פריסת המתקנים בחוף הרחצה, בטיילת ובמצוק,	6. תכנית שהוחלט להפקידה לפני יום תחילתה של תכנית זו, ולדעת הועדה המחוזית הדנה בה היא מנוגדת למגמות התכנון שבמסמכי תכנית זו, תבחן מחדש ע"י הועדה המחוזית לאור תכנית זו לפני שיוחלט אם לתת לה תוקף, אולם ניתן יהיה לתת לה	התכנית מחילה את הקבוע בתמ"א 13, ומוסיפה עליה הוראות שמטרתן בעיקר הגנה על אזורי החוף הרגישים, לרבות הנחיות להגנה על ערכי טבע ועוד, ומכאן שקיים פוטנציאל התאמה להגדרת IUCN. יחד עם זאת, השימושים יכולים להיות גם של בינוי (בזיקה לים ולחוף) וחקלאות	השטחים המוגנים גם בתמ"א 13, יכולים להיות משוייכים בהתאם לקטגוריות המצויינות שם. שטחי חוף ים נוספים, שתוכן להם תכנית למתחם חוף ים כמפורט, יכולים להיות משוייכים לקטגוריות **V Protected Landscape/**	אישור תכנית למתחם חוף ים כמפורט, לשטחים בנוספים על תמ"א 13, והגבלת הבינוי המותר לפיתוח ולחקלאות.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	**הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר**	**תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)**	**מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן**	**שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה**	**השלמות נדרשות להתאמה**
	הגובל בשטח המיועד לפיתוח ויכול שתקבע תנאים והנחיות להרחבת החוף. 2. תכנית לחוף ים תקבע תכליות ושימושים באזור חוף ים, ותכלול, ככל שניתן, התייחסות לנושאים הבאים: א. הבטחת ייעודו הציבורי של החוף. ב. מניעת בניה שאינה בזיקה ישירה לים ולחוף. ג. הבטחת הגישה והמבט החופשיים אל החוף ולאורך החוף. ד. הבטחת ההגנה על רצועת החול ושמירה על מאזנה. ה. מניעת פגיעה במצוק וייצובו. ו. קביעת תנאים	תוך התייחסות נופית ותפקודית למתקני התשתית בחוף. ג. בחוף עירוני – נספח עיצוב... 3. תכנית לחוף ים הכוללת הרחבת חוף, תכלול גם את המסמכים הבאים: א. תסקיר השפעה על הסביבה, ב. סקר הסעת חול עדכני, ג.בחינת האמצעים הטכנולוגיים להסעת חול, הזנת חול וייצובו, ד. חוות דעת ביחס להשלכות הצפויות עקב הרחבת החוף על חופים אחרים במחוז ובמחוזות גובלים. ה. חוות דעת ביחס להשלכות הצפויות עקב הרחבת החוף על הסביבה הביוטית הימית והיבשתית. ו. הגדרת מערכת ניטור ובקרה. 4. מוסד תכנון הדן בתכנית מתאר מקומית או מפורטת בחוף ים או בסמוך לו, יתייחס להתאמתה לתכנית חוף ים, ובהעדר תכנית חוף ים מאושרת,	תוקף על אף האמור בתכנית זו.	לסוגיה. לכן, על אף שההגדרה מוסיפה הגנות חשובות לשטחים הנחשבים כמוגנים בתמ"א 13, השטחים האחרים הנוספים, המוגנים אף הם בתכנית, יוכלו להחשב כמתאימים להגדרת IUCN במידה ואכן תוכן להם תכנית למתחם חוף ים כמפורט, והם כוללים וגובלים בעיקרם בשטחים פתוחים, ולא מדובר בחוף עירוני או שטח לפיתוח.	**Seascape - נוף/ נוף ים מוגן** או **VI - Protected Area with Sustainable Use of Natural Resources - אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים**, בהתאם לדגשי השימוש בר-קיימא, או ההגנה הנופית שינתנו בתוכנית.	

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	ומגבלות להקמת מבנים ומתקנים. ז. קביעת תנאים והגבלות להרחבת החוף. ח. קביעת הנחיות והוראות לשיקום חופים פגועים ולשמירה על מערכת החוף הטבעית.	ידרוש את קיומם של התנאים המפורטים בסעיפים 2-1 לעייל בשינויים המתחייבים, אלא אם יחליט אחרת מטעמים מיוחדים שיירשמו.				
אזור נחל וסביבותיו	**הגדרה:** שטח המיועד למערכות הטבעיות הקשורות לנחל, לניקוז ולזרימה של מים, לנופש בחיק הטבע ולפעילויות הקשורות בנחל לרווחת הציבור, לעיבוד חקלאי ולהקמת הבניינים והמתקנים הדרושים לשם כך. 1.יותרו התכליות והשימושים בהתאם לסעיף (מתחם נחל וסביבותיו) ועל פי	מתחם תכנון נחל וסביבותיו: 1. התכנית מייעדת חמישה אזורים כאזורי נחל וסביבותיו: נחל אלכסנדר, נחל פולג, נחל ירקון, נחל איילון נחל שורק (רובין). 2. בתכנית המחוזית החלקית לאזור נחל וסביבותיו, וייעודים גובלים נוספים ייקבעו הוראות והנחיות לגבי שיקום הנחל, מערכות הניקוז, שיקום ושמירת מערכות טבעיות, שמירה וטיפוח של ערכי טבע, נוף וחזות, וכן הוראות להמשך השימוש בקרקע		אזורי נחל וסביבותיו, שיאושרו להם תכניות מחוזיות חלקיות כמפורט, יוכלו להחשב, לפחות בחלקם כתואמים את הגדרות IUCN לשטח מוגן, בהתאם למידת ואופי ההגנות שיקבעו לאזורים השונים בתוכנית. עד לאישור תכניות אלו, לא ניתן יהיה להתייחס לשטח	השיוך לקטגוריות יעשה ע"פ מאפייני ההגנה על האזורים השונים בתכנית, אך סביר שרובם ישוייכו לקטגוריות **Protected V Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן** או **VI - Protected Area with Sustainable Use of Natural**	אישור תכנית מתאר מחוזית חלקית למתחם נחל וסביבותיו כמפורט

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	תכנית מתאר מחוזית חלקית. 2. עד לאישור תכנית המתאר המחוזית חלקית יותרו שימושים המותרים באזור חקלאי/ נוף כפרי פתוח. 3. באזורים אלו תאסר בניה למגורים, למוסד, לתעשיה, למלאכה ולתעסוקה ולמסחר, אלא אם נקבע אחרת בתכנית מתאר מחוזית. **הנחיות תכנון:** 1. השימור והפיתוח באזור נחל וסביבותיו יהיו בהתאם לתכנית מפורטת לכל נחל או למקטעיו. 2. התכנית המפורטת תוכן בהתאם לתכנית מתאר מחוזית חלקית, כמפורט (בסעיף מתחם נחל וסביבותיו).	כקרקע חקלאית ולשימושי ספורט, נופש ופנאי, למעט איכסון. 3. התכנית תלווה במסמכים סביבתיים מתאימים ובכללם יכול שתלווה בתכניות לגבי משטר זרימת המים שיכללו, ככל הניתן, סימון פישטי ההצפה, שטחי ההשהייה והאיגום, אזורים לחים של מעיינות, אזורי ההזנה של הנחלים, שטחים מחלחלים לאקוויפר וכל מידע אחר הדרוש לשימור משאבי מים, סקר נופי או אקולוגי, לשביעות רצון המשרד לאיכות הסביבה ונציבות המים, וכן בנספח פיתוח תשתיות לסוגיהן, לרבות תכניות ניקוז באישור רשות הניקוז.		כתואם, שכן הוא נחשב כאזור חקלאי / נוף כפרי פתוח.	**Resources - אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים**, בהתאם לדגשי השימוש בר-קיימא, או ההגנה הנופית שינתנו בתוכנית.	

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	3.התכנית המפורטת לאזור נחל וסביבותיו תכלול דרכי גישה, מגרשי חניה ופרוט המתקנים והמבנים (כולל הגדרת ההגבלות לפיתוחם) לשירות התכליות אשר תוגדרנה בתכנית המתאר המחוזית החלקית. 4. התכנית המפורטת תייעד שטחים לנטיעות כמוגדר בתמ"א 22. 5. התכנית המפורטת תלווה בנספח תשתיות. 6. תכנית באזור נחל וסביבותיו הסמוכה לדרך, או שבתחומה עוברת דרך... 7. יהיה זה בסמכותה של ועדה מחוזית לאשר תכנית מתאר מקומית או מפורטת הכוללת					

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	שינויים לא מהותיים בגבולות השטחים המסומנים לאזור נחל וסביבותיו, ובתנאי שלא יפגע אופי האזור כמוגדר בתכנית זו.					
שמורה לאומית של טבע הארץ	**הגדרה:** שטח המיועד לשמירת טבע הארץ במקורות ישראל, לצרכי מחקר, לימודים ותצוגה.	1. בשטח זה תחול תכנית גז/108 (נאות קדומים) על שינוייה וכפי שיאושרו מעת לעת.	2. שינוי ייעוד בשטח השמורה הלאומית של טבע הארץ, אשר אינו תואם את מטרותיו כשטח פתוח ברובו, ואשר אינו תואם את תמ"א 8, יהווה שינוי לתכנית זו.	נדרשת בדיקת התכנית המפורטת (התכנית בתוקף משנת 1973, 1500 דונם ביעוד עיקרי של שטח פתוח. המטרה: ליעד את השטח כשמורה לאומית לצרכי מחקר, לימודים, תצוגה וכד', כולל מוזיאונים ומרכז נוער). נראה כי מדובר בשטח מוגן, על אף היותו מובחן משמורות הטבע האחרות, שהתכנית המחוזית מחזקת את מידת ההגנה עליו,	בהתאם לבחינת התכנית המפורטת, כנראה שתתאים אחת מהקטגוריות: **II - National Park - גן לאומי**, או **III - Natural Monument or Feature - נקודת ציון או איפיון טבעית**.	

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
				כך שיש פוטנציאל התאמה להגדרת IUCN.		

3. בחינת הגדרות בתכניות מחוזיות חלקיות:

פארק שקמה (תמ"מ 43/14/4):

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
ושילובים בין הגדרות	**הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות**	**הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר**	**תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)**	**מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן**	**שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה**	**השלמות נדרשות להתאמה**
ייעודי קרקע:						
שמורת טבע	**הגדרה**: שטחים כמשמעם כשמורת טבע בתמא/8 ובהוראות תכנית זו. 1. בשטחים המיועדים לשמורת טבע לפי תכנית זו, יחולו הוראות תמ"א/8. 2. לא תותר הכרזה על שמורת טבע שנוספה בתוכנית זו, אלא על פי תכנית מקומית בקנה מידה שלא יקטן מ-1:10,000, בתאום עם מנהלת פארק שקמה.		1. שמורה מוכרזת מוגנת מתוקף חוק שמורות טבע וגנים לאומיים. 2. שמורה שלא הוכרזה מוגנת מתוקף תמ"א 8 ותכנית זו. 3. התכנית גוברת על תכנית מחוזית אחרת בנושא. 4. שינוי שטח משמורה ליער, או להפך, לא יחשב שינוי לתכנית, ויעשה בהתאם לתמ"א 8 ותמ"א 22 על שינוייה, שינוי אחר – בסמכות מועצה ארצית.	על-אף שמדובר בהגדרה לשמורת טבע, לפי תמ"א 8, שלכאורה פוטנציאל ההתאמה שלה גבוה, ההכללה של כל סוגי שמורות הטבע – המוכרזות, המאושרות והמוצעות תחת הגדרה אחת, מפחיתה ממידת ההתאמה. בנוסף, מוסיפה התכנית שטחים לשמורת	השיוך לקטגוריה בהתאם לאופי השמורה. רוב השמורות בתחום התכנית קטנות למדי, ולכן ניתן לשייך אותן לקטגוריה **III** – נקודת ציון או איפיון טבעית או לקטגוריה **IV**- אזורי ניהול בתי גידול / מינים.	לשטחים מוצעים נוספים בתכנית נדרשת תכנית מקומית, וכן לשטחים הכלולים בתמ"א 8 כ"שמורה מוצעת" וטרם אושרה להם תכנית. כן דרושה הבהרה בנושא שינוי משמורה ליער – רק לסוגי יערות מוגנים,

	3. בשטחים בהם קיים בפועל עיבוד חקלאי, בתחום שמורת טבע, שטרם אושרה לה תוכנית מקומית, לא תימנע אפשרות לביצוע פעולות חקלאיות, בכפוף לתאום עם רשות הטבע והגנים ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר. הוראות בנושאי הממשק בין ניהול השמורה לבין העיבודים החקלאיים, ייקבעו בתוכנית מקומית שתוכן לשמורת הטבע.			טבע, אשר דרושה להם תכנית מקומית מאושרת. התכנית מאפשרת גם לשנות שטחי שמורה לשטחי יער, מבלי שהדבר יחשב שינוי לתכנית, ומבלי להגדיר לאילו סוגי יערות ניתן לשנות, מה שדורש מעקב אחר שינויים אלו, שיתכן ויפגעו במידת ההתאמה.		ו/או מעקב אחר השינויים.
שטחי יער	הגדרה: שטחים כמשמעם בתמא/22, הכוללים סוגים שונים של יערות, על-פי הגדרתם בתמא/22 על שינוייה ובהוראות תכנית זו. 1. לא תאושר תכנית לשטחי יער, אלא על פי תכנית מקומית בקנה מידה שלא יקטן מ- 1:10,000,	נטיעות חדשות, אופן הטיפול ביערות נטועים קיימים והטיפול בשטחי יער יעשה באחריות הקרן הקיימת לישראל, ובתאום עם מנהלת פארק שקמה, בהתאם לאזורי הרגישות לתכנון המסומנים בתכנית זו כדלקמן:	1. שטחי היער מוגנים מתוקף תמ"א 22 ותכנית זו. 2. התכנית גוברת על תכנית מחוזית אחרת בנושא. שינוי שטח מיער לשמורה, או להפך, לא יחשב שינוי לתכנית. שינוי אחר – בסמכות מועצה ארצית.	התכנית איננה מבחינה בין סוגי היערות לפי תמ"א 22, אלא מפנה לתמ"א. יחד עם זאת, מפרטת התכנית הנחיות באשר לאופן הטיפול, הנטיעות וממשק היערות, בהתאם לאזורי הרגישות לתכנון,	יתכן ששטחים בעלי מאפיינים טבעיים, כמו בוסתנים, המוגנים כאזורי רגישות לתכנון ברמה גבוהה, יוכלו להתאים לקטגוריה **III** – נקודת ציון או איפיון טבעית (בהסבר לקטגוריה אף מצויין: " אפילו אתר חי כמו	תדרש הבחנה בין סוגי היערות בתמ"א 22, לפחות ברמות הרגישות הנמוכות בתחום התכנית, ונדרשת הכנת תכנית מקומית ליערות שטרם הוכנה להם,

	בתאום עם הקרן הקיימת לישראל ומנהלת פארק שקמה. תכנית כאמור לא תהווה שינוי לתכנית זו. תכנית לשטח יער, שאינה מחוייבת על-פי הוראות תמא/22, תתואם עם מנהלת הפארק. 2. תכנית מקומית בתאום, לשטח יער שאיננו בתמ"א 22, תקבע את סוג היער לפי הסוגים בתמ"א 22. 3. בשטחי יער בשטחים המוגדרים כ"שמורת נוף" בתמא/8, כמסומן בתשריט, יחולו גם הוראות תמא/8 לעניין שמורת נוף. 4. בשטחים בהם קיים בפועל עיבוד חקלאי, בתחום יער שטרם אושרה לו תוכנית מקומית, לא תימנע אפשרות לביצוע פעולות חקלאיות,	(התכנית מפרטת הנחיות ממשק בכל אחד מאזורי הרגישות לתכנון – להלן בשילובי הגדרות עם רמות הרגישות הגבוהות).		ומקפידה שבאזורים הרגישים ישמרו המאפיינים הטבעיים המקומיים, מה שמגביר מאוד את מידת ההגנה וההתאמה של שטחים אלו להגדרת IUCN, גם אם הם מסווגים בתמ"א 22 כיערות פחות מוגנים. בנוסף, מאפשרת התכנית לשנות שטחי יער לשמורת טבע ללא שינוי לתכנית. כלומר מידת ההתאמה להגדרת IUCN טובה יחסית, אך איננה שלמה, מפני שכלולים בה גם סוגי יערות מוגנים פחות, שברמות רגישות הנמוכות יותר, ההגנה עליהם אינה מספיקה.	חורשה/ בוסתן עתיק"). שטחי יערות נטועים יתכן שניתן יהיה לשייך לקטגוריה **V Protected Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן**, המתייחסת לאינטרקציה לאורך זמן בין האדם לטבע.	לרבות אלה המוצעים בתכנית.

	בכפוף לתאום עם הקרן הקיימת לישראל ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר. הוראות בנושאי הממשק בין ניהול היער לבין העיבודים החקלאיים, יקבעו בתוכנית מקומית שתוכן ליער. 5. פעילות יערנית (גם בשטחים שאינם נטועים), בכפוף לקבוע בתמא/6/22.					
אזורי רגישות לתכנון:						
מעטפת הליבה השמורה – מכלול לשימור נוף	1. **הגדרה**: שטח בעל ערכיות נופית סביבתית גבוהה... המאופיין בשטחים ערכיים בהיבט האקולוגי, נופי ותרבותי. שטח זה כולל תילים, בוסתנים, מצפורי נוף, שטחי יער, אתרי פריחה, אתרי מורשת ושטחי חקלאות פתוחים. 2. שטח העוטף את	1. לא יותר כל בינוי ופיתוח בשטח זה, ובכלל זה מבנים למטרות חקלאיות, למעט מתקנים לשירות ולשימוש המבקרים בפארק, על-פי תכנית מפורטת, שתכלול נספח נופי – סביבתי. 2. בשמורות וביערות לא יונחו קווי תשתית	**שינויים לתכנית**: תוכנית מקומית בתחום מעטפת הליבה השמורה, לאתר ביקור במרחב הפתוח, התואמת את מטרות התכנית, לא תהווה שינוי לתכנית, אם תהייה בהתאם לתוכנית אב או מתאר לתיירות, בתחום מרחב תפקודי תיירותי, שאושרה ו/או אומצה במוסד תכנון. **יחס בין תכניות**: הקבוע	ההגדרה למעטפת הליבה השמורה דומה במהותה להגדרת IUCN, אך מרחיבה אותה לשימור של השטח הפתוח, שאיננו מורכב כולו משטחי טבע. השטח אכן מוגדר, מיועד ומנוהל (ע"י מנהלת הפארק), כדי להשיג שימור	מעטפת הליבה השמורה בכללותה יכולה להתאים לקטגוריה **VI – Protected Area with Sustainable Use of Natural – Resources אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים**, בתנאי שבחינת	נדרשת בחינה פרטנית של היקף השטחים הטבעיים לעומת שימושים פתוחים אחרים (יערות, חקלאות פתוחה),.

	הליבה השמורה, המיועד בכללותו לשימור, למעט פיתוח מוגבל ביותר, כמפורט. 3. יותרו תשתיות מקומיות (כמפורט) ו מתקנים הדרושים למרעה, בהתאם לתכנית מפורטת (כמפורט). 4. רעיה תתאפשר בתאום ועלפי ההוראות, לא תאושר הקמת מכלאות בטווח של עד 100 מטר מתוואי הנחלים. 5. יותר המשך פעילות של אתר לריכוז כלים וציוד חקלאי קיים, כמפורט.	ולא יוקמו מתקני תשתית, ובכלל זה - מים, חשמל, תקשורת וביוב, אלא לאחר תאום ... ובפיקוח רט"ג או קק"ל, ולאחר בדיקת חלופות, על-פי תמא/8, או על-פי תמא/22/ 4. כל תכנית לפיתוח תשתית הנדסית בעלת השפעה סביבתית, בכפוף למסקנות תסקיר השפעה על הסביבה, למעט פיתוח לשירות המבקרים בפארק כמו "שביל פארק שקמה"	בסעיפי מעטפת הליבה השמורה והליבה השמורה, גובר גם על תכניות מקומיות שאושרו קודם אישורה של תכנית זו, וכן תכניות מקומיות שהוחלט על אישורן אך טרם פורסמו למתן תוקף, על אף שתוכניות אלו יעמדו בתוקפן ולא ייחשבו כסותרות תכנית זו בכללותה.	ארוך טווח, אך לא של הטבע בהכרח, כי אם של השטח הפתוח, על מאפייניו השונים, תוך הנחיות לשימוש בר-קיימא במשאבים הטבעיים, לרבות שירותי מערכות אקולוגיות וערכים תרבותיים נילווים, בכל אחד מהשימושים המותרים בשטח - טבע, יערות, לרבות נטועים וחקלאות פתוחה. לפיכך ישנו פוטנציאל להתאמה , אך יש צורך לבחון את היקף השטחים הפתוחים הטבעיים לעומת האחרים, על מנת לוודא את ההתאמה לקטגוריה VI, בה נדרש שטח שיהיה טבעי ברובו.	השטחים תעיד על כך שיש רוב לשטחים הפתוחים הטבעיים. באזור זה כלולים כמובן גם שטחי שמורות טבע ויערות, שלהם יתאימו כאמור קטגוריות אחרות.	
הליבה השמורה	1. **הגדרה**: שטח בעל ערכיות נופית וסביבתית גבוהה	1. מנהלת הפארק תפעל להכוונת העיבוד החקלאי, באופן		נראה כי הליבה השמורה מתאימה בהגדרתה,	**נראה שקטגוריה Protected - VI Area with**	נדרש מעקב אחר היישום במסגרת

	ביותר... המאופיין ברצף של שטחים פתוחים רגישים, הדורשים הגנה גבוהה. שטח זה כולל שמורות טבע, שטחי יער, שטחים טבעיים, בוסתנים, נחלים וגופי מים וכן שטחים חקלאיים. 2. שטח זה, בהיותו רגיש וערכי ביותר, מיועד לשימור כשטח פתוח מוגן, קולט קהל באזורים המיועדים לכך. 3. לא יותר כל בינוי ופיתוח בשטח, ולא תותר כל פעילות, אלא למטרות שהייה, ביקור וטיול בחיק הטבע, וכן פעילות מרעה, טיפוח בוסתנים וגידולים חקלאיים. פעילות כאמור תתאפשר רק ככל שלדעת הרשות המוסמכת ומנהלת הפארק ישמרו החי, הצומח והדומם, הקרקע וכל תצורות הנוף מפני שינויים בלתי רצויים במראם,	שיישמר הנוף הייחודי, בשיתוף עם החקלאים... 2. רעייה תתאפשר בהתאם למפורט... לא תאושר הקמת מפטמות... מכלאות ... במרחק שלא יפחת מ- 100 מטר מתוואי נחלים. 3. לא תותר הקמת תשתית הנדסית כלשהי, אלא במקרים חריגים... בתנאים ובפיקוח... 4. לא תאושר כל תכנית לפיתוח תשתית הנדסית בעלת השפעה סביבתית כמוגדר בתכנית זו, אלא בכפוף למסקנות תסקיר השפעה על הסביבה... 5. בנקודות חשובות לקיום רצף שטחים פתוחים ובתי גידול טבעיים, ניתן יהיה להסב שטחי עיבוד חקלאי קטנים לשטחי מרעה...		במהותה ובמאפייניה להגדרת "שטח מוגן", על אף שכלולים בה גם שטחים שאינם טבעיים, ואפילו מעט שטחי חקלאות פתוחה. על פניו נראה שבכל זאת חלק גדול מהשטחים הם טבעיים או טבעיים למחצה, ובוודאי שהם בעלי ערכיות נופית וסביבתית גבוהה ביותר. ההנחיות המקפידות על שמירת המאפיינים הטבעיים של השטח, בשימושים השונים, מאפשרות התאמה של הגדרה זו לקטגוריה השישית של IUCN, אך ידרש מעקב אחר יישום הניהול והממשק של מנהלת הפארק, או הוועדה המחוזית, שאמורה להחליף	**Sustainable Use of Natural - Resources אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים** – נועדה לאזורים כמו הליבה השמורה - אלו הם כמו בהגדרה אזורים מוגנים, המשמרים מערכות אקולוגיות ובתי גידול, יחד עם הערכים התרבותיים הקשורים בהם... אלו יחסית נחשבים כאזורים גדולים, בהם רוב השטח במצב טבעי (או בעל ערכיות נופית – סביבתית גבוהה), בו חלק קטן של ניהול בר קיימא של משאבי טבע, ורמה נמוכה של שימוש לא תעשייתי במשאבי הטבע – כאמור ישנן הוראות המקפידות על שימושי הביקור, הייעור, החקלאות הפתוחה והמרעה.	החלטות מנהלת הפארק / הוועדה המחוזית.

	בהרכבם הביולוגי או במהלך התפתחותם.			אותה במקרה של חוסר תפקוד.		
הגדרות נוספות						
מסדרון אקולוגי	1. **הגדרה**: תוואי שטח פתוח ושמור, המשמש בתי גידול למינים, ומחבר בין שטחים טבעיים בפארק, על מנת לאפשר מעבר מינים לאורכו, אשר נועד לתמוך, או לשפר את חיוניות ויכולת השרידות של האוכלוסיות המצויות באזורים גדולים יחסית. 2. בשטח למסדרון אקולוגי ישמרו ככל האפשר המאפיינים הטבעיים של האזור, ולא יותרו בו תכליות ושימושים, אשר יפגעו באופיו הטבעי ובתפקידו כמקשר בין שטחים טבעיים.	1. מוסד תכנון, הדן בתכנית כלשהי בשטח מסדרון אקולוגי, ו/או במרחק של עד 100 מ' משטח מסדרון אקולוגי, ישקול הפקדת תכנית כאמור לאחר קבלת חוות דעת נציגי ... לרבות התייחסותם למסמך נופי סביבתי מחייב שיוכן לתכנית. מסמך זה יכלול סקר אקולוגי... לרבות פרוט ההוראות למזעור הפגיעה... 2. בין הפעולות והאמצעים... במסגרת תכנית כזו תינתן התייחסות לנושא מעבר חופשי של בעלי חיים לאורך המסדרונות האקולוגיים, על ידי: שמירה על רציפות מעברי בעלי-חיים בחציית כבישים ומסילות ברזל, לרבות שיפועים מתונים של סוללות דרכים ומסילת ברזל, מעברי בעלי	כמו בתחום התכנית כולה, שינוי אפשרי בסמכות המועצה הארצית. יחס בין תכניות: כמו בתוכנית בכללותה – התכנית משנה בהגדרה זו את התכנית המחוזית, אך תכניות מקומיות שאושרו או הוחלט על אישורן לפניה יוכלו להמשיך לעמוד בתוקפן.	אומנם מדובר בשטח שהתוכנית מגדירה ומגינה עליו, וזו אכן הגדרה שמעצימה את מידת ההגנה על השטח, אך זהו אינו ייעוד קרקע וגם לא אזור רגישות לתכנון, אלא הגדרה של שטח נוסף על ההגדרות האחרות. כלומר קשה במצב הנוכחי לקבוע שמדובר ב"שטח גיאוגרפי מוגדר בברור, המוכר, מיועד ומנוהל..." אם אכן תוכן תוכנית מפורטת לניהול ומימשק שטחי המסדרונות האקולוגיים, כפי שכתוב בתוכנית, כנראה שניתן יהיה להתייחס לשטחים אלו כשטחים	נראה שהקטגוריה שיכולה להתאים למסדרונות אקולוגיים היא **IV - Habitat/Species Management Area - אזורי ניהול בתי גידול / מינים**, שהרי מטרתם של מסדרונות אלו היא שמירת המינים, על-אף שלא מדובר על שמירה של מין מסויים.	הכנת תכנית מפורטת למסדרונות האקולוגיים, כפי שמורה התכנית.

		חיים בשטחים מגודרים, שמירה על תשתיות קוויות תת קרקעיות ומניעת תאורה בשעות הלילה, הכל בהתאם להנחיות רשות הטבע והגנים ומנהלת הפארק. 3. מנהלת הפארק, בשיתוף עם רשות הניקוז, הקרן הקיימת לישראל, רשות הטבע והגנים ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר, תפעל להכנת תוכנית מפורטת לשימור ולממשק השטחים המסומנים כ"מסדרון אקולוגי".		המוגדרים בברור לשם הגנה עליהם. יחד עם זאת, שילוב של שטח מסדרון אקולוגי עם כל אחד מיעודי הקרקע – שמורה, יער או חקלאי, כפי שמוגדר בתכנית, מאפשר הגנה על המאפיינים הטבעיים של השטח המסומן כמסדרון אקולוגי, ועד טווח של 100 מ'.		
שטח טבעי	**הגדרה**: שטחי קרקע שנשתמרו במצב טבעי, או המצויים בהליכי שיקום, שאינם מעובדים, או שהופסק עיבודם והתפתחו בהם בתי גידול טבעיים של מיני חיים וצומח, והמסומנים בגליון מס' 2	להגדרה זו אין הוראות נפרדות בתכנית, על-אף ששטחים אלו מסומנים בתשריט, אלא התייחסות לשטחים אלו באזורי הרגישות לתכנון השונים (ראה להלן בשילובים)		על אף סימונם של השטחים בתשריט, לא מדובר בהגדרה תכנונית קלאסית, והוראות התכנית אינן כוללות הנחיות נפרדות להגדרה זו, אלא רק כתוספת הנחיות לאזורי רגישות לתכנון. לכן למרות חשיבות ההתייחסות לשטח		

				כאל שטח טיבעי, ללא קשר ליעוד הקרקע, אין התאמה להגדרת IUCN. יחד עם זאת, הגדרה זו מחזקת את מידת ההגנה על שטחים מסוגים אחרים, ולכן שילוב שלה עם שטחים המוגדרים ביעוד קרקע כלשהו – שמורת טבע, יער או שטח חקלאי, בעיקר באזורי מעטפת הליבה השמורה והליבה השמורה, יוצר תנאים תכנוניים עם פוטנציאל להתאמה להגדרתת IUCN.		
מצרפי הגדרות						
יער ומעטפת הליבה השמורה	בשטחי מעטפת הליבה השמורה (רמה 3): א. ביערות נטועים קיימים יותרו הפעולות הבאות: טיפוח חורשות לקליטת מבקרים, תוך שימוש בתשתית הקיימת של אקליפטוסים ותיקים ומחטניים צעירים בעתיד; טיפוח והרחבת בוסתנים; טיפול בעצים הקיימים; עיבוי נקודתי של נטיעות לאחר תכנון מפורט, תוך הימנעות, ככל האפשר, מפגיעה בערכי טבע.			התכנית אומנם איננה מבחינה בין סוגי היער של תמ"א 22, אולם היא קובעת הנחיות מפורטות באשר לאופן התיכנון המפורט,	יתכן ששטחים בעלי מאפיינים טבעיים, כמו בוסתנים, המוגנים כאזורי רגישות לתכנון ברמה גבוהה, יוכלו להתאים לקטגוריה **III** – נקודת ציון או	נדרשת תכנית מקומית לשטחים שטרם אושרה להם.

	ב. חידוש יער יעשה על-פי תכנון נטיעות, שיוגש להתייחסות מנהלת הפארק, וייערך בהתאם לעקרונות הבאים: נטיעה בעמקים, ברווחים גדולים, של מינים מקומיים בלבד (שיזף מצוי, אשל הפרקים, עצי בוסתן), ניצול עצי בוסתן גדולים להקמת חניוני יום, לפי הצורך - חורשות צל למרעה ולקבוצות מטיילים קטנות. בבתי גידול עם צומח כורכרי וחולי הנטיעה תתבסס על מינים מקומיים, רק בנישות אקלוגיות טבעיות מתאימות. שיטות הנטיעה והכנת השטח יקבעו במטרה למזער פגיעה בערכי טבע. ג. בשטחי יער שאינם נטועים בפועל – לא תתבצע נטיעה אלא על-פי תכנית מפורטת ליער. התכנית תוגש בתאום עם רשות הניקוז ומנהלת הפארק, ותערך בהתאם לעקרונות הבאים: נטיעה בעמקים, ברווחים גדולים; מינים מקומיים בלבד: שיזף מצוי, אשל הפרקים, עצי בוסתן; שטחים עם צומח טבעי כורכרי וחולי יהיו ללא נטיעה, למעט במקרים מיוחדים, ובתיאום עם מנהלת הפארק, בהם תותר נטיעה של עצים בודדים במינים מקומיים, לצורך שימור וטיפוח בוסתנים קיימים וחורשות צל קיימות למרעה, וזאת רק בנישות אקולוגיות טבעיות מתאימות; בגדות נחלים: נטיעה של צמחייה מקומית המתאימה לגדות נחלים, בהתאם לאופי השטח. שימוש בצמחיה שאינה ישראלית (כגון אקליפטוס), למטרות צל בלבד, בכתמים ייעודיים; שיטות הנטיעה והכנת השטח יקבעו במטרה למזער פגיעה בערכי טבע.		הניהול והממשק של היערות על סוגיהם השונים, בהתאם למיקומם באזורי הרגישות לתכנון. יערות המצויים בתחום מעטפת הליבה השמורה ובליבה השמורה מקבלים הנחיות בהתאם להיותם נטועים או שאינם נטועים, מתוך מטרה לשמור כל המאפיינים הטבעיים של השטח, וכך גם ההנחיות לנטיעה של מינים מקומיים ובתשומת לב גבוהה למערכת האקולוגית, כאשר גם שיטות הנטיעה מתחשבות בשמירה על ערכי הטבע, וכמובן איסור נטיעה בשטחים טבעיים רגישים שאינם נטועים. מכאן שלשטחי היער בתחום מעטפת	איפיון טבעית (בהסבר לקטגוריה אף מצויין: " אפילו אתר חי כמו חורשה/ בוסתן עתיק"). שטחי יערות נטועים יתכן שניתן יהיה לשייך לקטגוריה **V Protected Landscape/ Seascape /נוף - נוף ים מוגן**, המתייחסת לאינטרקציה לאורך זמן בין האדם לטבע.	
יער וליבה שמורה	נטיעות חדשות, אופן הטיפול ביערות נטועים קיימים והטיפול בשטחי יער בתחום פארק שקמה יעשה באחריות הקרן הקיימת לישראל, ובתאום עם מנהלת פארק שקמה, בהתאם לאזורי הרגישות לתכנון המסומנים בתכנית זו כדלקמן:				נדרשת תכנית מקומית לשטחים שטרם אושרה להם.

	בשטחי הליבה השמורה: א. ביערות נטועים קיימים יותרו הפעולות הבאות: טיפול בעצים הקיימים; עיבוי נקודתי של נטיעות בבוסתנים באתרים קיימים, יעשה לאחר תכנון מפורט, תוך המנעות, ככל האפשר, מפגיעה בערכי טבע – לרווחת מטיילים ונופשים. ב. חידוש יער יעשה על-פי תכנון נטיעות, שיוגש למנהלת הפארק, ויערך בהתאם לעקרונות הבאים: נטיעה בעמקים, ברווחים גדולים, של מינים מקומיים בלבד, ולפי הצורך - חורשות צל למרעה ולקבוצות מטיילים קטנות. בבתי גידול עם צומח כורכרי וחולי הנטיעה תתבסס על מינים מקומיים, רק בנישות אקולוגיות טבעיות מתאימות. שיטות הנטיעה והכנת השטח יקבעו במטרה למזער פגיעה בערכי טבע. ג. בשטחי יער (על-פי תמא/22 ותוכניות אחרות) שאינם נטועים בפועל – לא תתבצע נטיעה אלא על-פי תכנית מפורטת ליער. התכנית תוגש בתאום עם רשות הניקוז ומנהלת הפארק, ותערך בהתאם לעקרונות הבאים: נטיעה בעמקים, ברווחים גדולים; מינים מקומיים בלבד: שיזף מצוי, אשל הפרקים, עצי בוסתן; שטחים עם צומח טבעי כורכרי וחולי יהיו ללא נטיעה, למעט במקרים מיוחדים, ובתיאום עם מנהלת הפארק, בהם תותר נטיעה של עצים בודדים במינים מקומיים, לצורך שימור וטיפוח בוסתנים קיימים וחורשות צל קיימות למרעה, ולקליטת קהל, וזאת רק בנישות אקולוגיות טבעיות מתאימות; בגדות נחלים: נטיעה של צמחייה מקומית המתאימה לגדות נחלים, בהתאם לאופי השטח. שימוש בצמחיה שאינה ישראלית (כגון אקליפטוס), למטרות צל בלבד, בכתמים ייעודיים; שיטות		הליבה השמורה ובתחום הליבה השמורה, בה ההנחיות קפדניות יותר, יש פוטנציאל להתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן, ללא קשר לסוג היער לפי תמ"א 22, יחד עם זאת, גם במקרה זה נדרשת הבחנת היערות המוצעים, ואישור תכנית מקומית. ליערות שטרם אושרה להם.		

	הנטיעה והכנת השטח יקבעו במטרה למזער פגיעה בערכי טבע.					
יער, מעטפת הליבה השמורה ושטח טבעי	נטיעות, פעולות יערניות ופעולות ניקוז בשטחים טבעיים ייעשו בהתאם להנחיות ייעור ו/או ניקוז, כמפורט ובתאום. - בשמורות וביערות לא יונחו קווי תשתית ולא יוקמו מתקני תשתית...	לא יותר כל פיתוח בשטחים טבעיים, וכל שינוי בדפוס השימוש הקיים, לרבות עיבוד חקלאי. על אף האמור לעיל, ניתן להתיר הקמת מתקנים הדרושים במישרין לצרכי מרעה של עדרי בקר לבשר וצאן (לא תאושר הקמת מפטמות), באישור הוועדה המקומית ובתאום עם מנהלת הפארק, וכן פיתוח נופי מתון באתרי הביקור, בהתאם לתכנית מפורטת שתכלול נספח נופי - סביבתי, בתאום עם מנהלת הפארק		שטחים שבנוסף להיותם שטחי יער הנמצאים במעטפת הליבה או בליבה השמורה, מוגדרים גם בשכבה נופסת של שטח טבעי, מידת ההגנה עליהם רבה יותר, משום שהם מוגדרים כנשארים במצבם הטבעי, ללא קשר לסוג היער הקבוע בהם, כך שגדל פוטנציאל התאמתם להגדרת IUCN, אך שוב נדרשת תכנית מקומית מאושרת ליערות מוצעים ולאלו שטרם אושרה להם.	III – נקודת ציון או איפיון טבעית	נדרשת תכנית מקומית לשטחים שטרם אושרה להם.
יער, ליבה שמורה ושטח טבעי		לא יותר כל פיתוח בשטחים טבעיים, וכל שינוי בשימוש הקיים, לרבות עיבוד חקלאי...				נדרשת תכנית מקומית לשטחים שטרם אושרה להם.
אזור חקלאי, מעטפת הליבה השמורה ושטח		-לא יותר כל פיתוח בשטחים טבעיים, וכל שינוי בשימוש הקיים, לרבות עיבוד חקלאי... - הוועדה המקומית, בבואה לדון בהקמת		שטחים שבנוסף להיותם אזור חקלאי בתחום הליבה השמורה או מעטפת הליבה השמורה, מוגדרים	III – נקודת ציון או איפיון טבעית	

טבעי		מתקני מרעה בשטחים טבעיים, על-פי תכנית זו, תוודא כי מיקומם והיקפם אינו גורם לפגיעה סביבתית, לזיהום קרקע ו/או מים...		גם כשטחים טבעיים, זוכים להגנה מפני כל שינוי במצבם הקיים, לרבות עיבוד חקלאי, כמפורט בתכנית.		
אזור חקלאי, הליבה השמורה ושטח טבעי		כנ"ל, ובנוסף: בנקודות חשובות לקיום רצף שטחים פתוחים ובתי גידול טבעיים, ניתן יהיה להסב שטחי עיבוד חקלאי קטנים לשטחי מרעה, בתאום עם מנהלת הפארק ועם משרד החקלאות ופיתוח הכפר, ובהסכמת בעלי הזכויות במקרקעין.		רעיה, שהיא שימוש חקלאי, מתאפשרת בשטחים אלו, אך בפיקוח ובתנאים המפורטים, כלומר שילוב ההגדרות מקנה לשטח, על-אף שהוא בייעוד חקלאי, פוטנציאל להתאמה להגדרת IUCN. במקרה זה אין דרישה מובנית בתכנית לאישור תכנית מקומית, אך יש צורך במעקב אחר היישום, הניהול והממשק, המפקח על המשך השארותו של השטח המוגדר ביעוד חקלאי, כשטח טבעי שאיננו מעובד.		מעקב אחר היישום, הניהול והממשק של השטח כשטח טבעי.
4 מצרפי		- בשמורות וביערות לא		המיצרפים השונים	השיוך לקטגוריה	נדרשת הבחנת

שמורת טבע: עם ליבה שמורה, עם מעטפת הליבה השמורה, עם ליבה שמורה ושטח טבעי ועם מעטפת הליבה השמורה ושטח טבעי		יונחו קווי תשתית ולא יוקמו מתקני תשתית, ובכלל זה -מים, חשמל, תקשורת וביוב, אלא לאחר תאום עם מנהלת הפארק, בתנאים שייקבעו... - הוועדה המקומית, בבואה לדון בהקמת מתקני מרעה בשטחים טבעיים, על-פי תכנית זו, תוודא כי מיקומם והיקפם אינו גורם לפגיעה סביבתית - לא יותר כל פיתוח בשטחים טבעיים, וכל שינוי בשימוש הקיים, לרבות עיבוד חקלאי...		של הגדרת שמורת טבע עם הגדרות מגינות אחרות, אומנם מחזקים את מידת ההגנה על השטח, ואת פוטנציאל ההתאמה להגדרת IUCN, אך גם במקרים אלו יש צורך לאשר לשטחים מוצעים נוספים בתכנית ולשטחים הכלולים בתמ"א 8 כ"שמורה מוצעת" וטרם אושרה להם תכנית תכניות מקומית.	בהתאם לאופי השמורה. רוב השמורות בתחום התכנית קטנות למדי, ולכן ניתן לשייך אותן לקטגוריה **III** – נקודת ציון או איפיון טבעית או לקטגוריה **IV**- אזורי ניהול בתי גידול / מינים.	שטחים מוצעים שנדרשת להם תכנית מקומית מאושרת.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
שמורות טבע, גנים לאומיים ושמורות נוף	**הגדרה:** כמשמעותם בתכנית מתאר ארצית תמ"א 8 (ישנה הבחנה בתשריט בין: שמורת טבע, שמורת טבע לפי תכנית זו, גן לאומי, גן לאומי לפי תכנית זו ושמורת נוף). **מטרות:** א. שמירה והגנה על ערכי טבע, נוף ומורשת. ב. איתור ושימור שטחים בעלי ערכי טבע נוף ומורשת שאינם מעוגנים בתוכניות מתאר ארציות ומחוזיות. ג. שימוש לצרכי פנאי ונופש לציבור בחיק	א. שטח שמיועד לשמורת טבע, גן לאומי ושמורת נוף בתכנית מתאר ארצית, יחולו עליו הוראות תכנית המתאר הארצית. ב. שטח שמיועד לשמורת טבע או גן לאומי לפי תכנית זו, ולא נכלל בתוכנית מתאר ארצית, יחולו עליו הוראות תמ"א 8 לשמורת טבע או גן לאומי מוצע. ג. בשמורת נוף לא תותר הקמת מבנים כלשהם, כולל חקלאיים.	- לא ניתן להכריז על שטחים כעל שמורות טבע או גנים לאומיים מכח תכנית זו, אלא על-פי תכנית מקומית. - תוספת שטחים לשמורת טבע, גן לאומי ושמורת נוף לא תהווה שינוי לתכנית זו. יחס בין תכניות: **ארציות**: א. על תוספת שטח לבינוי שאיננו צמוד דופן, במרקמים שמור משולב וחופי, יחולו הוראות סעיף 6.3.1 בתמ"א 35.	בדומה לתמ"א 8, לשטחים המסומנים בהגדרות אלו בתכנית יש פוטנציאל התאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן, ובכלל זה שטחים אשר נוספו בתוכנית. שטחים שנוספו בתוכניות מתאר ארציות אחרות (תמ"א 35, תמ"א 13), יחולו עליהם הוראות התמ"אות. אלא שהתכנית מגדירה את שלושת הסוגים בהגדרה תכנונית אחת (אך מבחינה בינהם בתשריט), דבר	בדומה לתמ"א 8, הסיווג לקטגוריות הוא בהתאם לאופי שמורת הטבע / הגן הלאומי. רובם יתאימו לאחת מהקטגוריות: **II – National Park - גן לאומי**, **III – Natural Monument or Feature – נקודת ציון או איפיון טבעית**, **IV - Habitat/Species Management Area - אזורי ניהול בתי גידול / מינים.** שמורות נוף יתאימו יותר ל	הבחנה בין הסוגים בהגדרות תכנוניות נפרדות, וקביעה כי איסור הבניה בשמורות הנוף הינה על-אף האמור בתכניות המתאר הארציות, הגוברות על התכנית.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	הטבע, או להנצחת ערכים בעלי חשיבות היסטורית, ארכיאולוגית, אדריכלית, טבעית או נופית. שמירה, טיפוח ופיתוח של אתרים בעלי חשיבות טבעית, היסטורית, תרבותית, נופית וארכיאולוגית.		ב. תכנית מקומית שתופקד על-פי הוראות הגמישות שנקבעו בתכנית מתאר ארצית, לא תחשב כסותרת תכנית זו.	המקשה על קביעת מידת ההתאמה. בנוסף, משפרת התכנית את ההגנה על שמורות הנוף בכך שאיננה מאפשרת בהם בינוי, אך לא ברור אם תוספת זו גוברת על האמור בתמ"א 8 ובתמ"א 35, שהתכנית מפנה אליהן.	**Protected V Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן**.	
יער וייעור	- הסימון בתשריט מבחין בין סוגי יערות תמ"א 22, לרבות יערות הנוספים בתכנית – יער טבעי לשימור, יער טבעי לטיפוח ויער פארק קיים. **מטרות:** א. שמירה על משאבי הצומח בארץ – על היערות הנטועים ועל	א. על השטח המסומן כיער יחולו הוראות תמ"א 22, בהתאם לסוג היער. ב. על שטחי יער שנוספו בתכנית זו, יחולו הוראות תכנית מתאר ארצית תמ"א 22, על פי סוג היער. ג. תוספת שטחי יער לא תהווה שינוי לתכנית זו. ד. לא ניתן לגרוע שטחי "יער נטע אדם קיים לביטול" מכוח תכנית זו, אלא על פי תכנית		התכנית אומנם מציינת מטרות המרחיבות את ההגנה על שטחי היער, כמו הבטחה שפעולות הייעור תשמורנה על המגוון הנופי, אך למעשה אין בתוכנית הוראות המרחיבות את ההגנה על השטח המוגדר ליער ויעור	סיווג הקטגוריות מושפע כמובן מסוג היער ומאופיו, אך עיקר היערות התואמים יתאימו לקטגוריות **III - Natural Monument or Feature - נקודת ציון או איפיון טבעית** או **IV - Habitat/**	הוראות תכנון מפורטות, או הנחיה להוראות כאלו בתכניות מקומיות, המתייחסות לפעולות מימשק היערות, לפי סוגי היער, לשם הגנה על

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	החורש הטבעי, וכן קיון סביבה איכותית, המשמשת כעורף פתוח וירוק לאוכלוסייה, לצרכי רווחה, פנאי ונופש. ב. הבטחה כי פעולות הייעור תבוצענה תוך שמירה על המגוון הנופי של הארץ והמערכת האקולוגית, והתחשבות בדמותן של יחידות הנוף השונות והמרחב הפתוח. ג. הגדרת וקביעת שטחי היער על פי סוגיהם כמשמעותם בתמ"א 22. ד. הוספת שטחי יער בהתאם להוראות סעיף 10 בתמ"א 22.	מקומית, בהתאם להוראות תמ"א 22, ובלבד ששינוי היעוד יהיה לשטח חקלאי / פתוח לסוגיו, בהתאם לייעוד הסובב. ה. השטח המסומן כ"שמורת טבע – יער טבעי לשימור", מיועד לשינוי לשמורת טבע, על פי תכנית מקומית שתוכן לשמורת הטבע, ובהתאם להוראות תמ"א 22.		מעבר למצויין בתמ"א 22. כלומר, מידת ההגנה, וההתאמה להגדרת IUCN, בדומה לתמ"א 22, תלויה בסוג היער, שהתכנית אכן מבחינה בין סוגיו בתשריט. ליערות המוצעים, נדרשת תכנית מקומית מאושרת.	**Species Management Area - אזורי ניהול בתי גידול / מינים** ביערות הטבעיים יותר, ו **V Protected Landscape/ Seascape - נוף/ נוף ים מוגן**, ליערות שבהם ישנה אינטרקציה גדולה יותר עם פעולות האדם.	המגוון הביולוגי והנופי, בדומה למטרות המצויינות בתכנית, ואישור תכניות מקומיות ליערות מוצעים.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	ה. דיוק בסימון שטחי יער, בהתאם להוראות סעיף 5 ג', לתמ"א 22.					
רצועת נחל וסביבותיו	**מטרות:** א. שמירה על אפיקי הנחלים כמקום לזרימת מים, שיקום ושמירת מערכות טבעיות לאורך אפיקי הנחל ונופיו. ב. קביעת הנחיות לגבי מערכות הניקוז, לשימוש והסדרה של הנחל כמערכת ניקוז, תוך מתן עדיפות למערכת האקולוגית. ג. שמירה על הנחל כציר אשר לאורכו מתאפשרת תנועה רציפה של מטיילים, הולכי רגל ואופניים, וכן כמסדרון אקולוגי	א. על כל רצועת נחל וסביבתו המופיעים בתשריט, יחולו הוראות תמ"א 34 ב 3, ובנוסף ההנחיות להלן. ב. בינוי ופיתוח השטח – לא יותר בינוי מכל סוג שהוא בתחום רצועת הנחל, מלבד תשתיות נקודתיות הכרחיות לשמירה על תפקודו התקין של הנחל כמוביל ניקוז. יתאפשר פיתוח לצרכי פנאי ונופש כגון: נקודות תצפית, פרגולות וגשרים למעברי הולכי רגל. ג. תישמר זכות המעבר של הציבור אל ערוץ הנחל ולאורכו. ד. מבני משק וייצור חקלאי: 1. בתחום רצועת הנחל תותר הקמת מבנים לקירוי צימחי בלבד. 2. היתר להקמת חממות		אין ספק כי מדובר בשטח שהתכנית מגינה עליו, בין היתר מתוך מטרה לשמרו כשטח טבעי, ולהמשך קיום מערכות אקולוגיות בו. הבינוי והפיתוח מוגבל מאוד, ובכל זאת מאפשרת התכנית גם יעוד ושימוש של חקלאות, אך מגבילה את הבינוי החקלאי לקירוי צימחי בלבד, וגם זאת בהתאם להגבלות תכנוניות רבות, ולא במרחק של 50 מ' מציר הנחל. ניתן על כן	הקטגוריה האפשרית להתאמה: **VI - Protected Area with Sustainable Use of Natural Resources - אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים** - זו המשלבת שימוש בר-קיימא במשאבי הטבע, אך זה בתנאי שבאמת רוב השטח נותר במצב טבעי, ולשם כך דרושה בדיקה של השטח ודרוש	נדרשת בחינה של מאפייני השטח הכלול ברצועה זו – איזה חלק ממנו אכן נשמר כשטח טבעי, לפחות בזמן הפקדת התכנית, ונדרש מעקב. כמו-כן נחוץ גוף ממשק/ניהול כלשהו שיבטיח כי שטחים טבעיים בפועל ישארו

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	לתנועת בעלי חיים. ד. קביעת הנחיות להכנת תכנית, ומתנאים ומגבלות למבנים ומתקנים בתחום רצועת הנחל. שימושים מותרים: בסביבת נחל וסביבתו יותרו היעודים והשימושים הבאים בלבד: שמורות טבע, גנים לאומיים ושמורות נוף, שטחי יער וייעור, שטח פתוח טבעי, חקלאות, מבנים לקירוי צימחי, מתקנים הדרושים לצרכי ניקוז, שבילי מעבר למטיילים.	בתחום רצועת נחל וסביבותיו טעון אישור ועדה מחוזית, אלא אם ההיתר תואם תכנית מפורטת, שאושרה בועדה המחוזית, והקובעת הוראות מפורטת להקמת חממות. 3. תכנית מקומית המאפשרת להקמת חממות תופקד, או היתר להקמת חממות ינתן, רק בהתקיים התנאים הבאים: ▪ לכל מבנה מוצע לחממה יוגש נספח נופי-סביבתי המוכיח כי היקף הפגיעה בלתי משמעותי. ▪ המבנים המוצעים הם במרחק של מעל ל 50 מ' מציר הנחל. ▪ הקמת החממות תהיה בהתאם לנספח מס' 2 לתכנית זו (הנחיות להקמת מבני משק וייצור חקלאי – מחייב).		לומר כי קיים פוטנציאל להתאמה להגדרת IUCN, בעיקר בזכות מטרת שמירת המערכות הטבעיות.	מעקב.	כאלו ולא יוכשרו לחקלאות.

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
		▪ נבחנו חלופות להקמת המבנים בשטחים בעלי רגישות נמוכה יותר. ה. תכנית מקומית בתחום רצועת נחל וסביבותיו תוכן בהתאם להנחות ותשריט נספח מס' 5 לתכנית זו (נספח ניקוז – מנחה). ו. ניקוז – תכנית מקומית ותכנית החלה על פי חוק הניקוז בתחום רצועת הנחל, תופקד אך ורק בהתקיים התנאים הבאים: 1. פתרונות הניקוז שנקבעו בה יהיו תוך התחשבות מירבית בשמירה על משאבי הטבע ומאפייני הנוף, לרבות האיכויות הנופיות של ערוצי הנחלים ואגני ההיקוות, וכן שמירת היבטים נופיים וארכיאולוגיים של מערכות המים הקדומות. 2. תכנון עיצוב גדות הנחל וייצובן יעשה באמצעים				

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
		טבעיים, דפנות עפר וייצור צמחי יעשה באמצעות צמחיית גדות נחלים האופיינית לסביבה. 3. תכנון פעולות ההסדרה, התחזוקה ומתקני הניקוז ייעשו בהתאם לרגישות האקולוגית – נופית של הנחלים כמוגדר בנספח מס' 5 לתכנית. התכנון ילווה באדריכל נוף. ז. הוגש נספח נופי-סביבתי, אשר יבחן גם את הפעולות והאמצעים הנדרשים לשמירת ערכי החי והצומח ובתי הגידול המאפיינים את רצועת הנחל ואופיו כציר רציף, לרבות פרוט ההוראות למזעור הפגיעה בהם, שימור תוואי האפיק הטבעי של הנחל ונפתוליו. ח. הסטת נחל ברקן כמסומן בתשריט ייעודי הקרקע באזור כפר גליקסון, הינה בכפוף לאישור תכנית מקומית				

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
		המסדירה את בחינת ההשפעות הסביבתיות על הנחל ואת נושא הניקוז.				
שטח פתוח מוגן	מטרות: א. שמירה על שטחים פתוחים כאמצעי להגנה על ריכוזים של משאבי טבע, נוף ומורשת. ב. הגנה על משאב החולות ועל שטחי החלחול למי התהום. ג. שימור, טיפוח ו/או שיקום של שטחים פתוחים ולהגנה עליהם מפני פיתוח בשל איכויותיהם הטבעיות, הנופיות, הסביבתיות או התרבותיות. שימושים מותרים: שמורות טבע, גנים	א. הוראות תכנית מקומית – תכנית מקומית תופקד אך ורק אם כלולות בה הוראות מפורטות לגבי השימושים המותרים, התשתיות, המבנים והתנאים הסביבתיים- נופיים לקיומם, בהתאם לרגישות האזור ולמשאבי הטבע והנוף בו, לרבות הוראות בדבר שיקום נופי בעקבות עבודות פיתוח, ופיקוח על פעולות הבנייה והפיתוח, על מנת למזער ככל האפשר את הפגיעה בערכי הטבע. ב. מבני משק וייצור חקלאי: 1. בתחום שטח פתוח מוגן תותר הקמת מבנים לקירוי צמחייה בלבד. 2. תכנית מקומית המאפשרת הקמת חממות		בדומה לרצועת נחל וסביבותיו, יש בהגדרה זו מטרה לשמירה על שטחים פתוחים, ועל מאפייניהם הטבעיים, אלא שמתאפשרת חקלאות, ואף בינוי קירוי צימחי, ולמרות ההגבלות השונות, לא ברור היקף הבינוי המותר. כלומר ישנה בעייתיות לקבוע עד כמה שטח זה טבעי בעיקרו. בנוסף לא ברור באיזה פיקוח, או באחריות מי להשגיח שהכשרת הקרקע לעיבוד חקלאי תעשה תוך	גם כאן הקטגוריה האפשרית להתאמה היא **VI - Protected Area with Sustainable Use of Natural Resources - אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים,** שוב בתנאי שאכן עיקר השטח הינו בעל מאפיינים טבעיים.	נדרשת בחינה של מאפייני השטח – איזה חלק ממנו אכן נשמר כשטח טבעי, לפחות בזמן הפקדת התכנית, ונדרש מעקב, נדרשות הנחיות תכנוניות ברורות המגבילות את היקף הבינוי החקלאי. כמו-כן נחוץ גוף ממשק/ניהול/

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	לאומיים ושמורות נוף, שטחי יער וייעור, רצועת נחל וסביבותיו, שטח פתוח טבעי וחקלאות.	תופקד, או היתר להקמת חממות ינתן רק בהתקיים התנאים הבאים: • לכל מבנה המוצע לחממה יוכן נספח נופי-סביבתי המוכיח כי היקף הבניה בלתי משמעותי. • הקמת החממות תהיה בהתאם לנספח מס' 2. • נבחנו חלופות להקמת המבנים בשטחים בעלי רגישות נמוכה יותר. ג. הכשרת שטח לעיבוד חקלאי – הכשרת שטח למטרות עיבוד חקלאי תתבצע תוך פגיעה מזערית בערכי טבע ובקיומם של מסדרונות אקולוגיים ולאחר בחינת חלופות נוספות לשטחים לעיבוד חקלאי.		פגיעה מזערית בערכי הטבע, כיוון שזה כבר מעבר לקביעה תכנונית, ולא הוגדר גוף כלשהו האחראי לניהול ומימשק האזור. גם להגדרה זו פוטנציאל מסוים להתאמה להגדרת IUCN, בעיקר בזכות המטרות, אך נחוץ לה חיזוק על ידי בדיקה של מאפייני השטח – איזה חלק ממנו בעל מאפיינים טבעיים, ועל ידי מערכת כלשהי של ניהול, פיקוח וממשק.		פיקוח שיבטיח את יישום המטרות שאינן באחריות תכנונית, כמו עיבוד חקלאי שאינו פוגע וכד'.
חוף מוגן	**מטרות:** א. שימור והגנה על שטחים לאורך החוף בהם ערכי טבע, נוף ומורשת.	הוראות והנחיות תכנון: א. יובטח מעבר חופשי ורציף אל ובתוך השטח המיועד לחוף מוגן. ב. בתחום החוף החולי לא יפותחו		מטרות הגדרה זו לשימור והגנה על השטחים הטבעיים בחוף, וכן השימושים המותרים בשטח זה,	כיוון שהמטרה בהגדרה זו היא להגן על שטח מצומצם יחסית עם מאפיינים של בית	נדרש שיפור של ההנחיות התכנוניות המגנות על השטח עם

הגדרות תכנוניות לשטחים מוגנים	ביטוי להגנה על השטח בהוראות התכנית			בחינת ההתאמה להגדרת ולקטגוריות IUCN		
	הגדרה בתכנית, שימושים ותכליות	הוראות המגינות על השטח הפתוח המוגדר	תוקף – (אפשרות וסמכות לשינוי ויחס בין תכניות)	מידת ההתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן	שיוך אפשרי / מידת התאמה לקטגוריה	השלמות נדרשות להתאמה
	ב. שיקום וטיפוח אזורי החוף על מנת לשמר או לשחזר את ערכיותם ומשאביהם כשטח פתוח. **שימושים מותרים:** שטחי חוף טבעיים פתוחים, שבילי גישה וטיול בחוף, שמורות טבע, גנים לאומיים ושמורות נוף, מתקנים ותשתיות הנחוצים לשם הגנה על החוף, תחזוקה או שיקום של משאבי הטבע המקומיים, תשתיות הנדסיות קוויות מקומיות ואזוריות תת קרקעיות בלבד, בהתאם להוראות תמ"א 13.	שבילי אופניים.		בעלי פוטנציאל להתאמה להגדרת IUCN לשטח מוגן, אלא שההוראות המגינות בפועל על שטח זה בתוכנית מעטות ומתייחסות רק לנושא הגישה והמעבר (שאיננו מתייחס לנושא כלי הרכב בחוף).	גידול חופי, נראה שהקטגוריה המתאימה היא **IV - Habitat/Species Management Area - אזורי ניהול בתי גידול / מינים.**	התייחסות לאיומים השונים על שמירת השטח כטבעי, גם במסגרת השימושים המותרים.

ב. סיווג הגדרות התכנון בהתאם למידת התאמתן להגדרת ולקטגוריות IUCN לשטח מוגן

ב.1. קריטריונים לסיווג הגדרות התכנון בהתאם למידת התאמתם להגדרת IUCN לשטח מוגן:

1. התאמה מלאה להגדרת IUCN	2. קיים פוטנציאל התאמה			3. שטח פתוח מוגן שאינו תואם להגדרת IUCN	4. לא ניתן לקבוע את מידת ההתאמה
	2.א. גבוה	2.ב. בינוני	2.ג. נמוך		
ההגדרה התכנונית נותנת מענה כפי שהיא, ללא שינויים ותוספות, לכלל מרכיבי הגדרת IUCN לשטח מוגן (שמורות טבע מוכרזות).	1. ההגדרה התכנונית עונה במהותה על הגדרת IUCN, אך ייתכנו סעיפים הדורשים המשך מעקב, כמו האפשרות לשינויי ייעוד או סיווג בתכניות עתידיות בתנאים שונים, אך אין בכך משום גריעה מרמת ההתאמה במצב הנוכחי. זאת בהתניה שיתקיים מעקב אחר שינויים תכנוניים	1. ההגדרה התכנונית עונה על על מירב מרכיבי הגדרת IUCN, אך ישנם חוסרים קלים או שנחוץ מתן דגש גדול יותר על נושאים מהותיים כמו שמירת טבע. 2. ייתכנו סעיפים הנותנים קדימות לתכניות קודמות, או מפנים לתכניות אחרות, היוצרות ספק לגבי מידת ההתאמה, ונדרשת בחינה של המצב התכנוני לכל שטח. 3. תתכן הכללה בהגדרה אחת של כמה תתי מצבים תכנוניים, שלא בכולם ישנה התאמה להגדרת IUCN, אך ניתן	1. ההגדרה התכנונית עונה בבסיסה על המרכיבים העיקריים בהגדרת IUCN, אך נדרשים בה שינויים או השלמות קלות שיחזקו את מידת ההגנה על השטח, או רכיבים אחרים של הגדרת IUCN, לרבות הבהרות שיתקבלו לאחר אישור תכנית מקומית. 2. ייתכנו הגדרות של שטחים מוגנים מוצעים לעתיד, שניתן יהיה להתייחס אליהם ככאלו רק לאחר אישור תכנית מקומית (דוגמת שמורת טבע מוצעת או גן לאומי מוצע בתמ"א 8, או אזור נחל וסביבותיו בתמ"מ 21/3). 3. תיתכן הגדרה כללית של שטח פתוח, הכוללת גם שטחים טבעיים מוגנים, וגם שטחים הנחשבים פתוחים, אך כוללים בינוי לסוגיו, שסוגו ומידת	הגדרה המתייחסת לשטח פתוח מוגן יחסית ברמה תכנונית, אך חסרים בה מרכיבים בסיסיים בהגדרת IUCN לשטח מוגן, אם בשל אפשרות לשימושים מבונים, או שטחים שאינם טבעיים בעיקרם, או שמבנה ההגדרה הוא כזה שאיננו עונה על דרישות ההגדרה של IUCN, כמו גבול ברור וכדומה.	"הגדרות סל" הכוללות מספר הגדרות מתוכניות אחרות קודמות, הנמצאות ברמות התאמה שונות להגדרת IUCN (דוגמת הכללת שמורות טבע, גנים לאומיים ושמורות נוף בהגדרה תכנונית אחת).

	עתידיים, ושטחים שייעודם ישונה לרמת הגנה נמוכה יותר יוצאו מהשטחים המתאימים. 2. יתכנו מקרים בהם ידרש מעקב אחר יישום מערך הניהול והממשק 3. יתכנו הגדרות מתאימות ברוב הדרישות, אך יש צורך בחידוד מטרת שמירת הטבע והמגוון הביולוגי (דוגמת גן לאומי מוכרז).	להבחין בין הסוגים בתשריט, או בהפניה לתכנית אחרת, או שבשינוי עתידי לתכנית ניתן יהיה לשנות זאת בקלות יחסית (כמו "שמורת טבע" ב"פארק שקמה", הכוללת כם שמורות מוצעות). 4. ייתכן מצב של "מצרפי הגדרות", בו באותה תכנית ישנן כמה הגדרות תכנוניות אפשריות לאותו השטח (ייתכן בתשריטים נפרדים), וששילובים מסויימים בין הגדרות לשטח יוצרים תנאים המאפשרים את התאמתו להגדרת IUCN, למרות שחלק מההגדרות בנפרד אינן תואמות (בתכנית "פארק שיקמה" ישנו תשריט ייעודי קרקע ותשריט אזורי רגישות לתכנון, שהשילוב ביניהם יוצר מספר מצרפים שיש להם פוטנציאל להתאמה, בתנאים מסויימים).	ההגנה שבו יקבעו בתכנית מקומית (דוגמת שמורת חוף בתמ"א 13), ולכן קיים פוטנציאל מסויים להתאמה, שתיקבע במידה ויתאימו ההגדרות בתכנית המקומית. 4. תיתכן הגדרה המכילה בתוכה גם שטחים המשוייכים להגדרה בתוכנית אחרת, כך שרק שטחים שיש בהם חפיפה (או רק אלו שאין) בין שתי ההגדרות יוכלו להיחשב כמתאימים, ואלה יובחנו בתוכנית מפורטת (לדוגמא - חוף הים בתמ"מ 21/3). 5. ייתכנו הגדרות המכוונת לטיפוחם או שיקומם של שטחים שלא ברורה מידת ה"טבעיות" שלהם או של אופן הטיפול שיוצע בהם, ולכן יש להם פוטנציאל התאמה שיתברר רק לאחר בחינה של תכנית מפורטת ובחינה של השטח (לדוגמא - יער טבעי לטיפוח וסוגים נוספים בתמ"א 22). 6. ייתכן מצב בו ישנן מטרות של שמירת טבע או מאפיינים טבעיים, אך חסרות הנחיות תכנוניות שיחזקו הגנה זו, ושניתן יהיה למלא אחריהן (דוגמת "חוף מוגן" ב"סובב בקעת הנדיב").		

		5. ייתכנו הגדרות הכוללות הגנה על מגוון שטחים בעלי ערכים טבעיים -נופיים-סביבתיים-תרבותיים, לרבות שטחים פתוחים שאינם בהכרח טבעיים, ושנוצרו תוך אינטרקציה עם האדם, דוגמת יערות נטועים או שטחי חקלאות פתוחים, יחד עם שטחים טבעיים, אך לא ניתן להבין מההגדרה את היחס בין השטחים הטבעיים לפתוחים האחרים, ולכן מידת ההתאמה (לקטגוריות V או VI בד"כ), דורשת בחינה פרטנית יותר של השטח (לדוגמא – מעטפת הליבה השמורה בפארק שקמה).	7. ייתכנו הגדרות שחסרים בהן מרכיבים חשובים בהגדרת IUCN, כמו גבולות ברורים לשטח, אך ישנה הפניה או הנחיה להכנת תכנית מפורטת שתגדיר זאת, כך שהכנת תכנית כאמור תוכל לאפשר את התאמת השטח (דוגמת "מסדרון אקולוגי" ב"פארק שקמה"). 8. ייתכנו הגדרות הכוללות בנוסף להגנה על ערכים טבעיים - נופיים- סביבתיים-ותרבותיים שונים, גם אפשרות לפיתוח, אומנם מבוקר ומתחשב, של שימושים שונים בשטח לצרכים כמו ביקור ונופש או לחקלאות. אלא שחסרות הנחיות מפורטות יותר המגדירות את סוג ואופי הפיתוח, ככזה התואם את הגדרת IUCN לשטח מוגן, והמבטיחות שימוש בר-קיימא בשטח הסמוך לסביבה טבעית רגישה (לדוגמא – "מכלול נופי" בתמ"א 35).		

ב.2. סיווג הגדרות התכנון לשטחים פתוחים מוגנים לפי מידת התאמתם להגדרת IUCN לשטח מוגן

ווישיוכן לקטגוריות IUCN - בהתאם לקריטריונים שהוגדרו לסיווג, ובציון הנושאים להשלמת ההתאמה, או הגורמים לאי-התאמה:

התכנית המגדירה את ההגדרות המסווגות	1. התאמה מלאה להגדרת IUCN		2. פוטנציאל התאמה להגדרת IUCN						3. אין התאמה להגדרת IUCN	4. לא ניתן לקבוע מידת התאמה
			2.א. פוטנציאל גבוה		2.ב. פוטנציאל בינוני		2.ג. פוטנציאל נמוך			
	הגדרה תכנונית	קטגוריה לשיוך	הגדרה תכנונית	קטגוריה לשיוך	הגדרה תכנונית	קטגוריה לשיוך	הגדרה תכנונית	קטגוריה לשיוך	הגדרה תכנונית	הגדרה תכנונית
תמ"א 35 – משולבת לבניה, לפיתוח ולשימור							**רצועת נחל** – נחוצה הגדרת גבולות ברורים בתוכנית מקומית, ודגש על שמירת מאפיינים טבעיים ומגוון ביולוגי.	IV אזורי ניהול בתי גידול/ מינים.	**רצועת נוף** – חסרה הגדרת גבול ברור לשטח, והנחיות תכנון המגנות על השטח ומאפייניו הטבעיים.	**שמורת טבע, שמורת נוף וגן לאומי** - נחוצה הבחנה בין הסוגים ו/או שיפור ההגנה על שמורות הנוף – אפשרי במסגרת עדכון תמ"א 35.
							מכלול נופי – נחוצה הגדרה של השטח כמיועד לשימור ארוך טווח על	V נוף / נוף ים מוגן.	**מרקם חופי** – מרקם איננו ייעוד קרקע או שטח	

								אותם ערכי טבע, חקלאות, נוף ומורשת שמצויין כי כלולים בו, וכן דרושה הבהרה לנושא הבינוי החקלאי, והנחיות לסוג והיקף שירותי התיירות – ייתכן שאפשרי בעדכון תמ"א 35.		שמוגדרים בו תכליות ושימושים, ועל-אף ההגבלה של פגיעת הפיתוח בשטח הפתוח, התכנית איננה מגדירה את המרקם החופי כשטח מוגן, או שטח פתוח, ומאפשרת את הפיתוח בו בתנאים שונים.
תמ"א 8 – לשמורות טבע וגנים לאומיים	**שמורת טבע מוכרזת -** השטח הטבעי בעל מידת ההגנה הסטטוטו רית	בהתאם לאופי, סוג וגודל השמורות , רובן יתאימו ל - II גן לאומי, III נקודת ציון או	**שמורת טבע בהפקדה או בתוקף** - יש לעקוב אחר שטחים שיעודם שונה, ולגרוע אותם מהשטחים התואמים.	שמורות שיתאימו ל Ib ארץ בראשית, ומעט שטחים סגורים בתוך שמורות	**גן לאומי** – נחוצה הגדרה אקולוגית, או מטרה לשמירה על הטבע והמגוון הביולוגי, מעבר לשימוש לצורכי נופש בחיק הטבע.	הסיווג משתנה בהתאם לאופי הגן הלאומי ויכול להתאים לרוב לאחת	**גן לאומי מוצע** - נחוצה תכנית מקומית לשטחים שטרם אושרה בהם תכנית, מאז הוגדרו בתמ"א כמוצעים. אלה שאושרה בהם	בהתאם למאפייני השטח - III - נקודת ציון או איפיון טבעית או V נוף/ נוף ים מוגן	

	הגבוהה ביותר, ובעל ההתאמה הטובה	איפיון טבעית או		ל־Ia שמורת טבע מוקפדת.		מקטגוריות II-IV.	תכנית, ייחשבו כ"גן לאומי בהפקדה או בתוקף".			
			גן לאומי מוכרז – על אף ההגנה הגבוהה יותר מתוקף הכרזתו, עדיין דרוש דגש על שמירת הטבע, אלא אם הדבר נעשה במסגרת התכנית המקומית.	הסיווג משתנה בהתאם לאופי הגן הלאומי ויכול להתאים לרוב לאחת מקטגוריות II-IV.	**גן לאומי בהפקדה או בתוקף** - דרוש דגש על שמירת הטבע, אלא אם הדבר נעשה במסגרת התכנית המקומית.		**שמורת טבע מוצעת** - נחוצה תכנית מקומית לשטחים שטרם אושרה בהם.	בהתאם לאופי, סוג וגודל השמורות, רובן יתאימו ל - II גן לאומי, III נקודת ציון או איפיון טבעית או IV אזורי ניהול בתי גידול / מינים.		
							שמורת נוף – נחוצה תוכנית מקומית/ אזורית שתגדיר את השטח כמיועד לשמירת ערכי הטבע והנוף, על ידי הבטחת שימוש בר קיימא במשאבי	V נוף/ נוף ים מוגן.		

							הטבע, כדוגמת הגבלת הבינוי החקלאי		
תמ"א 22 – ליער וייעור			**יער טבעי לשימור** – נדרש מעקב אחר שטחים שיעודם שונה, או שינוי של סוג היער (בהתאם לשינוי 4 לתמ"א), ויישום הניהול והממשק.	II גן לאומי, או III נקודת ציון או איפיון טבעית, בהתאם לגודל היער ומאפייניו.	**יער פארק חופי**- נדרש מעקב אחר שינויי יעוד, חיזוק מידת ההגנה על הטבע והדגשת השמירה על המגוון הביולוגי והמערכות האקולוגיות.	IV אזורי ניהול בתי גידול / מינים.	**יער טבעי לטיפוח** – נחוצה בחינה פרטנית של השטח לקביעת מצבו הטבעי, ויכולת השיקום שלו, והכנת תכנית מקומית שתחזק את מידת ההגנה על הטבע ועל המגוון הביולוגי.	V נוף/ נוף ים מוגן- האינטרקציה בין האדם לטבע היא שיצרה את הנוף הטבעי המופר שנעשה מאמץ לשקמו.	**יער נטע אדם קיים** - הגדרה שאיננה המגנה על המאפיינים הטבעיים של השטח, שכן מדובר ביערות נטועים בצפיפות במרבית המקרים במינים מתחרים שאינם מקומיים.	
							יער פארק מוצע - הכנת תכניות מקומיות שיסווגו את השטחים לפי מידת הטיבעיות שלהם ושיכללו הוראות שימור	V נוף/ נוף ים מוגן, או III נקודת ציון או איפיון טבעית, בהתאם למאפייני השטח ומידת		

							על ערכי טבע ומגוון ביולוגי. כמו-כן, יש לעקוב אחר שינויי ייעוד, ושינוי סיווג ליערות פחות מוגנים, וכן להחלפת שטחים בהתאם לשינוי מס' 1.	שימור הטבע בו.		
							נטיעות בגדות נחלים - הכנת תכניות מקומיות שיסווגו את השטחים לפי מידת הטיבעיות שלהם לסוגי יערות המגנים על מאפיינים טבעיים, תוך הבטחת התנאים לקיום מגוון ביולוגי.	V נוף/ נוף ים מוגן		
							יער נטע אדם מוצע – הכנת תכניות מקומיות,	V נוף/ נוף ים מוגן		

								בהתאם למאפייני השטח, המגנה על שטחים טבעיים ערכיים, והכוללת הוראות לנטיעה של מינים מקומיים על בסיס שיקולים אקולוגיים, או שינוי סיווג היער לאחד היערות השמורים יותר (בהתאם לשינוי 4 לתמ"א).			
תמ"א 13 – חופי הים התיכון							**שמורת חוף** - נדרשת תוכנית מקומית עם דגש על הגנה ארוכת טווח על משאבי הטבע והמגוון הביולוגי והגבלה ברורה של מידת הפיתוח האפשרי, או	בהתאם למאפיינים ומידת ההגנה בתכנית מפורטת - V נוף/ נוף ים מוגן או VI - אזורים מוגנים עם שימוש בר	**שטח ציבורי פתוח** אין הגנה על הטבע בשטח זה, אלא שימושים ציבוריים פתוחים בעיקרם, חלקם כוללים בינוי מוגבל.	**שמורת טבע מוכרזת/ בתוקף/ מוצעת –** נדרשת הבחנה בין שמורות הטבע מוכרזת/ בתוקף, לאלו

							הגדרת שטחים מתאימים כשטחים פתוחים מוגנים יותר בהתאם לשינוי 7.	קיימא במשאבים טבעיים או אף IV אזורי ניהול בתי גידול / מינים.		שמוצעות, להן נדרשת תכנית מקומית (ויסוגו לקבוצה 2.ג.).
							שמורת נוף - הדרישה לתסקיר השפעה על הסביבה מגדילה את מידת ההתאמה, אך נדרשת תוכנית מקומית בה יוגבל הבינוי או אף העיבוד החקלאי בשטחים רגישים.	V נוף/ נוף ים מוגן		**גן לאומי מוכרז/ בתוקף / מוצע** נדרשת הבחנה בין גנים לאומיים שבתוקף / מוכרזים, למוצעים, להם נדרשת תכנית מקומית (ויסוגו לקבוצה 2.ג.)
תמ"מ 9/2 - מחוז צפון לנפות יזרעאל, כנרת, עכו וצפת							**שטחים ליער ולייעור -** נדרשת הבחנה בין סוגי היערות של תמ"א 22 גם בהוראות	III נקודת ציון או איפיון טבעית או IV אזורי ניהול בתי	**פארק טבע ותיירות –** אין התאמה בשל אפשרויות לבינוי	**שטחים לשמורות טבע, גנים לאומיים ושמורות נוף –**

							(מופיעה בתשריט), והכללת סוגי היערות המתאימים.	גידול / מינים ביערות הטבעיים יותר, ו V נוף/ נוף ים מוגן באחרים.	למטרות אכסון. במידה וההגדרה הייתה מתירה שירותי ביקור יום בלבד (ללא אכסון), ומגבילה את עוצמת הבינוי, ניתן היה להכלילה בקטגוריה VI.	נדרשת הבחנה בין שמורות הנוף לשמורות הטבע והגנים הלאומיים, וכן בין סוגי היערות שניתן לשנות ייעוד שמורת נוף אליהם, והגבלת השימושים המותרים בשמורות המוגדרות גם ליער.
									קבוצת רגישות 1 – שטח מוגן מפיתוח – חסרים תנאים לשימוש בר קיימא במשאב הקרקע	

										לחקלאות, לרבות הנחיות למסדרונות אקולוגיים וכיוצ"ב.
תמ"מ 21/3 – מחוז מרכז			**שמורה לאומית של טבע הארץ –** בהתאם לתכנית מפורטת גז/108, בתוקף מ 1973.	בהתאם לבחינת התכנית המפורטת, כנראה שתתאים אחת מהקטגוריות: II גן לאומי, או III - נקודת ציון או איפיון טבעית.			**יער-** נדרשת הבחנה בין סוגי היערות של תמ"א 22. לשטחים שנוספו בתוכנית יש לכלול הנחיות לשמירת ערכי הטבע בתכנית מקומית.	עיקר היערות יתאימו לקטגוריות III נקודת ציון או איפיון טבעית או IV אזורי ניהול בתי גידול / מינים ביערות הטבעיים יותר, ו V נוף/ נוף ים מוגן באחרים.		**גנים לאומיים שמורות טבע ושמורות נוף** - הבחנה בין שמורות הטבע והגנים הלאומיים לשמורות הנוף, ושיפור ההגנה על ערכי הטבע בשמורות הנוף.
							חוף הים – השטחים הכלולים גם בתמ"א 13 יכולים להיחשב כתואמים להגדרת	שטחים נוספים על תמ"א 13 – V נוף/ נוף ים מוגן או VI אזורים		

							IUCN, אך לשטחים הנוספים נדרשת הכנת תכנית מקומית למתחם חוף ים כמפורט והגבלת הבינוי המותר לפיתוח ולחקלאות.	מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים		
							אזור נחל וסביבותיו – נדרש אישור תכנית מתאר מחוזית חלקית למתחם נחל וסביבותיו כמפורט בתכנית.	ע"פ מאפייני ההגנה על האזורים השונים בתכנית - V נוף/ נוף ים מוגן או VI אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים.		
פארק שקמה (תמ"מ 43/14/4)			**ליבה שמורה** - ההנחיות מקפידות על שמירת המאפיינים הטבעיים של השטח,	שילוב של שטחי טבע ושטחים פתוחים עם שימושים	**שמורת טבע** - נדרשת הבחנת השמורות המוצעות, הדורשות תכנית מקומית(וישויכו	רוב השמורות בתחום התכנית קטנות למדי, ולכן ניתן	**מסדרון אקולוגי** - נדרשת הכנת תכנית מפורטת למסדרונות האקולוגיים, כפי שמורה	IV - אזורי ניהול בתי גידול / מינים.	**שטח טבעי** – זו איננה הגדרה תכנונית עם הנחיות תכנון עצמאיות, על-אף	

			בשימושים השונים. נדרש מעקב אחר היישום, במסגרת החלטות מנהלת הפארק / הוועדה המחוזית.	ברי קיימא והנחיות מגנות – התאמה לקטגוריה VI אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים.	לקבוצת הפוטנציאל הנמוך), ונדרש מעקב אחר שינויים אפשריים בין שטחי שמורה לשטחי יער, ומאיזה סוג.	לשייך אותן לקטגוריה III – נקודת ציון או איפיון טבעית או לקטגוריה IV או- אזורי ניהול בתי גידול / מינים.	התכנית.		סימונה בתשריט, אך היא מחזקת הגנה והתאמה בשילוב עם הגדרות נוספות.	
					שטחי יער - תדרש הבחנה בין סוגי היערות בתמ"א 22, לפחות באזורי הרגישות לתכנון הנמוכים יותר בתחום התכנית. נדרשת הבחנת יערות מוצעים שנחוצה להם תכנית מקומית (וישוייכו לקבוצת הפוטנציאל	שטחים טבעיים, המוגנים כאזורי רגישות לתכנון ברמה גבוהה, יוכלו להתאים לקטגוריה III – נקודת ציון או איפיון טבעית,				

					הנמוך).	שטחי יערות נטועים בהתאם להנחיות - V נוף/ נוף ים מוגן.				
					מעטפת הליבה השמורה – מכלול לשימור נוף - נדרשת בחינה של היקף השטחים הטבעיים לעומת שימושים פתוחים אחרים (יערות, חקלאות פתוחה), על-מנת לוודא התאמה לקטגוריה VI.					
					10 מצרפי הגדרות: **"שמורת טבע"/ "שטח יער"/ "אזור חקלאי"**, אשר	השיוך בהתאם להגדרה המגנה ביותר בצרוף –				

					מוגדר בתכנית גם כאחד מאזורי הרגישות לתכנון: **"ליבה שמורה" / "מעטפת הליבה השמורה"** ואשר מסומן בתשריט גם כ **"שטח טבעי"**, או צרוף של **"שמורת טבע" / "שטח יער"** עם **"ליבה שמורה" / "מעטפת הליבה השמורה"** בלבד. גם פה נדרשת הבחנת השמורות והיערות המוצעים, הדורשים תכנית מקומית.	לרוב III – נקודת ציון או איפיון טבעית, או בשטחים עם שימושים ברי-קיימא - VI אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים.				
תמ"מ 5/6 – סובב בקעת הנדיב					**רצועת נחל וסביבותיו -** נדרשת בחינה של מאפייני	VI אזורים מוגנים עם	**יער וייעור –** נדרשות הוראות תכנון מפורטות, או	בהתאם למאפייני היער - III נקודת ציון		**שמורות טבע, גנים לאומיים ושמורות**

				השטח, איזה חלק ממנו אכן נשמר כשטח טבעי, לפחות בזמן הפקדת התכנית, ונדרש מעקב (על מנת לבחון את ההתאמה לקטגוריה IV של IUCN, המתייחסת לשטח שהוא טבעי ברובו, על-אף שיש בו גם שימושים ברי קיימא). כמו-כן נחוץ גוף ממשק/ניהול כלשהו שיבטיח כי שטחים טבעיים בפועל ישארו כאלו ולא יוכשרו לחקלאות.	שימוש בר קיימא במשאבי ם טבעיים.	הנחיה להוראות כאלו בתכניות מקומיות, שיבטיחו את פעולות מימשק היערות, בדומה למטרות המצויינות בתכנית, ואישור תכניות מפורטות ליערות המוצעים.	או איפיון טבעית או IV אזורי ניהול בתי גידול / מינים ביערות הטבעיים יותר		**נוף –** נדרשת הבחנה בין השטחים על פי התשריט, וקביעה כי איסור הבניה בשמורות הנוף הינה על-אף האמור בתכניות המתאר הארציות, הגוברות על התכנית.
						שטח פתוח מוגן - נדרשת בחינה של מאפייני השטח – איזה חלק ממנו אכן נשמר	VI אזורים מוגנים עם שימוש בר קיימא במשאבים טבעיים.		

							כשטח טבעי, לפחות בזמן הפקדת התכנית, ונדרש מעקב. במידה והשטח טיבעי ברובו, תתאפשר התאמה לקטגוריה VI. כמו-כן נחוץ גוף ממשק/ניהול/ פיקוח שיבטיח את יישום המטרות שאינן באחריות תכנונית			
							חוף מוגן – נחוצות הוראות המגנות באופן מקיף על המאפיינים הטבעיים של השטח מפני איומים אפשריים, בהתאם למטרות ולשימושי הקרקע	IV - ניהול בתי גידול / מינים – בית גידול חופי.		